

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Digitalizace vnitřního trhu prizmatem e-Governmentu

Digitalisation of the Internal Market Through e-Government

Student: Bc. Lucie Zlochová

Vedoucí diplomové práce: Ing. Bc. Monika Mynarzová, Ph.D.

Ostrava 2019

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání diplomové práce

Student:

Bc. Lucie Zlochová

Studijní program:

N6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

6210T004 Eurospráva

Téma:

Digitalizace vnitřního trhu prizmatem e-Governmentu
Digitalisation of the Internal Market Through e-Government

Jazyk vypracování:

čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Teoretická východiska vnitřního trhu
 3. Digitální společnost prizmatem e-Governmentu v Evropské unii
 4. Analýza a komparace e-Governmentu ve vybraných zemích Evropské unie
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

CRAIG, Paul and Gráinne DE BÚRCA. *EU Law: Text, Cases, and Materials*. 6th ed. Oxford: Oxford University Press, 2015. 1 198 s. ISBN 978-0-19-871492-7.

ČENĚK, Aleš. *E-government a GDPR*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 551 s. ISBN 978-80-7380-717-7.

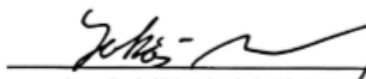
FIALA, P., O. KRUTÍLEK a M. PITROVÁ. *Evropská unie*. 3. aktual., rozš. a dopl. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2018. 990 s. ISBN 978-80-7325-450-6.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Bc. Monika Mynarzová, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2018

Datum odevzdání: 26.04.2019

Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Místopřísečné prohlášení

„Místopřísečně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci včetně příloh vypracovala samostatně. Použitá literatura a ostatní materiály, z nichž jsem čerpala, jsou uvedeny v seznamu literatury.“

V Ostravě dne 26. dubna 2019

Bc. Lucie Zlochová

Děkuji Ing. Bc. Monice Mynarzové, Ph.D. za ochotu a trpělivou pomoc, kterou mi poskytla při vypracování diplomové práce. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat svému příteli Davidovi a své rodině za velkou podporu, kterou mi poskytli po celou dobu studia.

Obsah

1. Úvod.....	85
2. Teoretická východiska vnitřního trhu	88
2.1. Historie vnitřního trhu	88
2.2. Svobody vnitřního trhu.....	92
2.2.1. Volný pohyb osob	93
2.2.2. Volný pohyb služeb.....	96
2.2.3. Volný pohyb zboží	98
2.2.4. Volný pohyb kapitálu	100
2.2.5. Volný pohyb poznatků	102
2.3. Principy fungování vnitřního trhu EU.....	103
3. Digitální společnost prizmatem e-Governmentu v Evropské unii	106
3.1. Digitalizace pohledem OECD	107
3.2. Digitalizace pohledem Evropské unie	108
3.2.1. Digitální agenda pro Evropu	110
3.2.2. Strategie pro jednotný digitální trh.....	112
3.3. Digitalizací ekonomiky k e-Governmentu	115
3.4. Vymezení pojmu e-Governmentu a jeho východiska na úrovni Evropské unie	116
3.5. Akční plány e-Governmentu na úrovni Evropské unie	116
3.5.1. Akční plán eEurope 2002	116
3.5.2. Akční plán eEurope +.....	117
3.5.3. Akční plán eEurope 2005	117
3.5.4. Akční plán e-Governmentu v rámci iniciativy i2010.....	118
3.5.5. Akční plán e-Government 2011–2015	123
3.5.6. Akční plán e-Government 2016-2020.....	130
4. Analýza a komparace e-Governmentu ve vybraných zemích Evropské unie	135
4.1. Index digitální ekonomiky a společnosti – DESI	135
4.2. E-Government v Estonsku.....	136
4.3. E-Government v České republice.....	138
4.4. Domácnosti s přístupem k internetu	140
4.5. Uživatelé e-Governmentu.....	141
4.6. Využívání služeb e-Governmentu občany za období 2008-2018.....	141
4.6.1. Využívání služeb e-Governmentu občany dle věkové kategorie v letech 2008 a 2018	

3	14
4.7.	Občané podávající vyplněné formuláře na služby e-Government za období 2008–2018	14
4		
4.7.1.	Občané podávající vyplněné formuláře na služby e-Governmentu dle věkové kategorie v letech 2008 a 2018	145
4.7.2.	Občané podávající vyplněné formuláře na služby e-Government dle úrovně vzdělání za roky 2008 a 2018	147
4.8.	Dokončení služby online za období 2013-2015	148
4.9.	Předvyplněné formuláře za období 2013-2015	149
4.10.	Zneužití osobních údajů	150
4.11.	Návrhy a doporučení	151
5.	Závěr	153
	Seznam použité literatury	156
	Seznam zkratk	161
	Seznam obrázků a tabulek	163
	Seznam grafů	164
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	Chyba! Záložka není definována.
	Seznam příloh	166

1. Úvod

Pro účely zvyšování konkurenceschopnosti země v dnešním digitálním světě už neexistuje jiná možnost, než přizpůsobit se a začít digitalizaci přenášet do všech segmentů ekonomiky. Počátek projevů digitalizace v Evropě lze datovat od první poloviny 90. let 20. století. Postupem času se stala digitalizace součástí priorit Evropské komise v podobě „digitalizace jednotného trhu“, jenž se dále zaměřuje na tři oblasti politik. První oblast se týká zlepšení přístupu spotřebitelů a podniků k online zboží, druhá oblast definuje prostředí, ve kterém budou digitální sítě a služby prosperovat a třetí oblast je zaměřena na digitální odvětví jako hnací sílu růstu. Od 90. let se mnohé změnilo, a to především vlivem digitalizace ekonomiky a společnosti. Prvotní představa o digitalizaci současného předsedy Evropské komise Jeana-Clauda Junckera v době, kdy na tuto pozici teprve kandidoval, byla jakousi vizí o digitální společnosti. *„Věřím, že velkých příležitostí, jež nabízejí digitální technologie bez hranic, musíme využívat mnohem lépe. Aby se nám to podařilo, budeme muset mít odvahu překonat rozdíly mezi členskými státy v regulaci telekomunikací, v předpisech o autorských právech a ochraně osobních údajů, ve správě rádiového spektra a v uplatňování soutěžního práva. ...Vybudujeme-li propojený jednotný digitální trh, dokážeme během funkčního období příští Komise generovat v Evropě dodatečný hospodářský růst v hodnotě až 250 miliard EUR, a tím vytvořit zejména pro nezaměstnané mladé lidi stovky tisíc pracovních příležitostí a dynamickou znalostní společnost“* (Juncker, 2014).

S těmito ambiciózními slovy kandidoval lucemburský politik a právník Jean-Claude Juncker na post předsedy Evropské komise pro období 2014-2020. V té chvíli určitě ještě netušil, že vše z toho, co řekl se brzy naplní. V současné chvíli, v roce 2019, tedy rok před koncem funkčního období této Komise jsou již zrušeny roamingové poplatky, což pro spotřebitele znamená využívání mobilních služeb za stejných podmínek doma i v jiném členském státě. Od 1. dubna 2018 vstoupilo v platnost Nařízení o přeshraniční přenositelnosti online služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu. Jak popisuje Čeněk (2018) dne 27. dubna 2016 vstoupilo v platnost Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES obecné nařízení o ochraně osobních údajů neboli GDPR. Tohle, a spousta dalších aktivit proběhla v rámci tohoto funkčního období Junckerovy Komise, za což nesou zásluhy také všechny předsedající země v Radě Evropské unie. Velký podíl na těchto úspěších má také předsednictví Estonska v Radě EU, které proběhlo v druhé polovině roku 2017 (Evropská komise, 2011).

Heslem estonského předsednictví bylo „Jednota prostřednictvím rovnováhy“, což obnášelo nelehký úkol nalezení dané rovnováhy mezi nejrozumnějšími názory, tradicemi a zájmy v Evropě, pro dosažení co nejlepších výsledků pro všechny evropské občany. Priority estonského předsednictví v Radě EU byly následující: otevřená a inovativní evropská ekonomika, bezpečná Evropa, digitální Evropa a volný pohyb údajů a v neposlední řadě inkluzivní a udržitelná Evropa. První priorita byla zaměřena na ochranu a podporu čtyř základních svobod Evropské unie, zajištění spravedlivé hospodářské soutěže, zajištění co nejjednoduššího poskytování služeb a zahájení podnikání. Součástí druhé priority bylo posílení boje proti terorismu, zvýšení výdajů na obranu a pokračování v práci na řešení migrační krize. Podpora a rozvoj přeshraničních digitálních veřejných služeb a zajištění moderních a bezpečných elektronických komunikací dostupných po celé Evropě jsou hlavní náplní třetí priority. Čtvrtá priorita se zaměřovala na zajištění udržitelnějšího prostředí a zajištění rovnocenného postavení na trhu práce. Během předsednictví Estonska bylo dosaženo například dohody mezi Radou a Evropským parlamentem ohledně dvou legislativních návrhů na balíček opatření na snižování bankovního rizika. Úspěšně proběhlo také vyjednávání o rozpočtu EU na rok 2018. V rámci priority digitální Evropa a volný pohyb údajů bylo dosaženo také významného pokroku zejména v oblasti regulace geoblockingu, jednotné digitální bráně a digitalizace v dopravě. Estonské předsednictví v Radě EU bylo hodnoceno jako velice úspěšné ve všech svých ohledech (EU2017, 2018).

Jednotlivé kapitoly práce jsou věnovány právě oblasti digitalizace vnitřního trhu se zaměřením na e-Government na národní a evropské úrovni. Pro účely diplomové práce byly zvoleny dvě země – Česká republika a Estonsko. K výběru těchto dvou zemí mě vedla především jejich rozdílnost, ale také zvědavost a jistá míra očekávání ohledně výsledků analyzovaných ukazatelů. Zatímco Estonsko je v oblasti digitalizace dlouhodobě lídrem, Česká republika za Estonskem poměrně zaostává.

Cílem diplomové práce je zhodnocení situace v oblasti digitalizace vnitřního trhu v České republice a Estonsku prizmatem e-Governmentu a navržení vhodných doporučení pro efektivnější fungování v oblasti elektronizace veřejné správy.

Po úvodu následuje druhá kapitola nesoucí název Teoretická východiska vnitřního trhu, jenž zahrnuje především historický náhled na postupný vývoj vnitřního trhu a principy jeho fungování. Pro hlubší náhled do problematiky je kapitola věnovaná také čtyřem základním svobodám, díky nimž je zajištěn volný pohyb osob, služeb, zboží a kapitálu v rámci celé Evropské unie. Opomenuta není ani potenciální pátá svoboda – volný pohyb poznatků.

Třetí kapitola s názvem Digitální společnost prizmatem e-Governmentu v Evropské unii je částečně věnována oblasti digitalizace a částečně iniciativě elektronizaci veřejné správy na evropské úrovni. Kapitola poskytuje náhled na oblast digitalizace na úrovni OECD¹ a Evropské unie. Kapitola vymezuje základní pojmy jako je digitalizace ekonomiky či informační a komunikační technologie (IKT). Následně dochází k překlenutí se od digitalizace k pojmu e-Government, který je blíže rozebrán ve všech svých úrovních. Oblast e-Governmentu od jeho počátku provází několik akčních plánů, vymezující cíle a aktivity v této oblasti pro dané období.

Poslední kapitola s názvem Analýza a komparace e-Governmentu ve vybraných zemích Evropské unie tvoří analytickou část práce se zaměřením na vybrané ukazatele v oblasti e-Governmentu a následné porovnání dosažených výsledků u jednotlivých ukazatelů. V rámci kapitoly je také popsán vývoj a následné fungování e-Governmentu na úrovni České republiky a Estonska. Součástí této kapitoly jsou také opatření a návrhy na případné zlepšení.

Pro účely diplomové práce bylo zvoleno několik metod k dosažení stanoveného cíle, jimiž jsou analýza, komparace, dedukce a syntéza. Veškerá data jsou zpracována za desetileté období, tedy od roku 2008 do roku 2018. Analýza dat vychází z indexu digitální ekonomiky a společnosti (DESI), který shrnuje přibližně třicet relevantních ukazatelů evropské digitální výkonnosti.

¹ OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a vývoj.

2. Teoretická východiska vnitřního trhu

Tato kapitola je věnována zejména historickému vývoji vnitřního trhu, jeho postupné proměně v čase a čtyřem základním svobodám, jež jsou podstatou fungování vnitřního trhu. Pozornost bude zaměřena také na relativně novou, pátou svobodu, která souvisí zejména s vývojem vnitřního trhu a jeho postupného zdokonalování se. Mezi čtyři základní svobody patří volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu. Za pátou svobodu považujeme volný pohyb poznatků.

Společným trhem, který je později označován jako jednotný trh rozumíme vnitřní trh Evropské unie, jenž funguje právě na základě čtyř základních svobod. V rámci společného trhu se setkáváme s pojmem integrace, který lze chápat jako sjednocení či propojení jednotlivých ekonomik. Hospodářskou integraci Urban (2002) definoval jako proces, který souvisí s odstraňováním překážek, jež stěžují vzájemné ekonomické a obchodní vztahy mezi státy určitého regionu. Dle obecných kategorií ekonomické integrace společný trh znamenal směřování k vysokému stupni hospodářského sjednocení, jenž zároveň převyšoval zónu volného obchodu a celní unii (Fiala, a kol., 2018).

2.1. Historie vnitřního trhu

Vnitřní trh dle Kunová a kol. (2014) považujeme za vnitřní formu ekonomické integrace, jenž představuje jeden z největších úspěchů Evropské unie. Původní etapou bylo vytvoření společného trhu, což můžeme vnímat jako určitý stupeň mezistátní makroekonomické integrace, která působí na rozhraní mezi celní a hospodářskou unií. V tomto smyslu můžeme celní unii chápat jako prostor či zónu vytvořenou na základě mezinárodní smlouvy, pomocí níž jsou odstraněny překážky vzájemného obchodu. Překážkami vzájemného obchodu mezi dvěma či více státy rozumíme cla, kvóty a dávky podobného charakteru. Celní unie je rovněž charakteristická společným celním tarifem vůči třetím zemím. Stupeň ekonomické integrace, který předchází celní unii je zóna volného obchodu. Zóna volného obchodu je charakteristická především chybějícím vnějším prvkem, kdy státy, kterých se zóna týká mezi sebou sice odstraňují překážky vzájemného obchodu, ale tyto překážky si každý stát upravuje samostatně, naprosto nezávisle na ostatních státech. V rámci států, které přistoupily k zóně volného obchodu je typické, že zboží, které se zde vyskytuje má svůj původ v tomto prostoru. Vnitřní trh umožňuje mimo volného pohybu zboží, jak tomu bylo u zóny volného pohybu, tak i u celní unie, pohyb i dalších ekonomických činitelů (Šišková a kol., 2012).

Tabulka 2. 1. Stupně ekonomické integrace

1. Zóna volného obchodu	Zrušení tarifních i netarifních obchodních omezení, k čemuž dojde mezi dvěma či více státy, avšak při zachování vlastních celních předpisů a kvót vztahujících se k obchodování s jinými zeměmi.
2. Celní unie	Stupeň celní unie rozšiřuje zónu volného obchodu o společný celní sazebník, který bude uplatňován při obchodování se třetími zeměmi.
3. Společný trh	Rozšiřuje pravomoci o volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu.
4. Měnová unie	Společný trh je obohacen o společnou měnu, která zahrnuje jednotný měnový systém a centrální banku.
5. Hospodářská unie	Plnohodnotná integrace členských států v nadnárodních orgánech, kterou jsou zodpovědné za vytváření společné hospodářské politiky. Tento krok zahrnuje také existenci jednotného daňového systému.

Zdroj: Fiala a kol., 2018. vlastní zpracování

Zlý (2009, s. 82) uvádí realističtější a aktuálnější model, který zahrnuje oproti modelu definovaného Fiala a kol. (2018) sedm stupňů:

1. pásmo volného obchodu,
2. celní unie,
3. primární hospodářská unie,
4. rozvinutá hospodářská unie,
5. formativní hospodářská a měnová unie
6. úplná hospodářská a měnová unie
7. hospodářská a politická unie.

Ekonomickou integraci Navrátil, Kaňa a Zlý (2012, s. 58) definují jako „*spojení dvou či více států do větších mezistátně organizovaných ekonomických nebo politických celků prostřednictvím přijetí politických rozhodnutí jednotlivých států, které dobrovolně přenášejí část svých suverénních práv na společné orgány, vytvářejí organizačně sjednocené trhy, koordinují nebo sjednocují vybrané dílčí ekonomické aktivity účastnických států a jejich subjektů.*“ Cihelková a kol. (2011, s. 19) mezinárodní integraci popisuje jako „*jakékoliv spojování do té doby samostatných aktérů do širších celků, které disponují novými nástroji k řešení společných zájmů.*“

Zlý, (2006) popisuje několik druhů motivů integrace, a tvrdí, že motivy vytváření integračních organizací nemusí být nutně pouze ekonomického charakteru. Vedle ekonomických motivů k

integraci působí také politické motivy, či ideologické motivy, což popisuje jako například integrování muslimských zemí, což je jasný ideologismus.

První smlouva, která dala vzniknout společnému trhu je Smlouva o založení ESUO² neboli Pařížská smlouva z roku 1951. Pařížská smlouva poukazuje na společný trh jako na jeden ze základních kamenů, na nichž je Společenství založeno. Ve 4. článku Pařížské smlouvy je společný trh vymezen spíše negativně, a to tak, že určil skutečnosti, které se s tímto prostorem neslučují. Jednalo se zejména o dovozní nebo vývozní cla, státní subvence nebo jiné formy podpory, zvláštní poplatky, kvantitativní omezení vývozu a dovozu a rozdělení trhu. Původně měl společný trh ES³ vznikat postupně v průběhu dvanáctiletého přechodného období. Toto dvanáctileté období bylo členěno na tři čtyřleté etapy, jenž mělo být ukončeno dle článku 8 Smlouvy o EHS⁴ ke dni 31. 12. 1969. Avšak celní unii se podařilo založit již o rok a půl dříve, a to ke dni 1. 7. 1968. K tomuto dni Společenství dosáhlo stavu, který vyžadoval zřizovací smlouvy téměř pro všechny oblasti, kromě zemědělství (Šišková, 2012). V tomto období společný trh zahrnoval celní unii umožňující občanům Evropské unie volný pohyb zboží mezi členskými státy, avšak se stále přetrvávajícími daňovými, technickými a věcnými překážkami. V rámci celní unie byl na základě nařízení Rady ze dne 1. 7. 1968 vytvořen společný celní sazebník pro obchodování se třetími zeměmi. Zavedeny byly také společné obchodní politiky pro obchodování se třetími zeměmi. Dle Šišková a kol. (2012), společný trh mimo již zmíněnou celní unii zahrnoval také volný pohyb pracovníků, volný pohyb služeb a volný pohyb kapitálu. Avšak v publikaci od autorky Šiškové a kol. (2012) je poukázáno na fakt, že volný pohyb nebyl zcela volný, a to především z důvodů neúplného odstranění všech překážek obchodování. Zboží sice nebylo proclíváno ani kvantitativně omezeno, ale neproudilo zcela volně, protože zde byly další, například technické či bezpečnostní podmínky, které musely být bezpodmínečně splněny.

Pojem společný trh je z historického hlediska starší než pojem jednotný vnitřní trh, avšak je na nižší úrovni integrace. Ačkoliv byl na konci 60. let 20. století dosažený stav integrace a fungování společného trhu vnímám jako velice úspěšný, na počátku 80. let 20. století spíše stagnoval a následně byl kritizován za nedostatečnou propojenost národních trhů členských zemí (Šišková a kol., 2012).

Právní kroky potřebné k dokončení společného trhu byly na straně Evropského společenství pomalé, i přes veškeré snahy i nadále zůstávala řada překážek k integraci trhů členských států.

² ESUO – Evropské společenství uhlí a oceli.

³ ES – Evropské společenství.

⁴ Evropské hospodářské společenství.

Neschopnost pružně reagovat na potřeby trhu a požadavek na velice podrobnou harmonizaci předpisů členských států byly jedny z důvodů pomalého postupu a nedokončené integrace trhů členských států. Další brzdou byl také požadavek na jednomyslnost rozhodování v Radě při přijímání potřebné legislativy. K liberalizaci společného trhu v oblasti volného pohybu zboží výrazně přispěl až Soudní dvůr, který ve své judikatuře zavedl doktrínu vzájemného uznávání národních předpisů, které se týkají jednotlivých výrobků. Doktrína vzájemného uznávání zboží byla judikována na konci 70. let 20. století. V 90. letech 20. století došlo k promítnutí doktríny vzájemného uznávání také v oblasti dalších svobod. Doktrína vzájemného uznávání se tímto stala velice významnou součástí pro vybudování společného, později vnitřního trhu (Stehlík a kol., 2011).

Vzhledem k předchozí nespokojenosti s vývojem integrace byl v 80. letech kladen větší důraz na odstranění stále existujících překážek na společném trhu, což bylo formulováno v Bílé knize pro dokončení vnitřního trhu v červnu 1985. Jednotný evropský akt byl podepsán 17. února 1986 a vstoupil v platnost dne 1. července 1987. Zákon obsahoval nové postupy pro usnadnění legislativy k dokončení vnitřního trhu. Komise naléhala na dalekosáhlejší změny, než byly členské státy ochotny přijmout. Jednotný evropský akt zavedl dvě hlavní legislativní inovace pro jednotný tržní projekt. Oblast vnitřního trhu se nyní nachází v článcích 26 až 37 SFEU (Graig et. al., 2015). V publikaci Stehlíka a kol., (2011) je definováno, že se jednalo především o odstranění fyzických hranic (odstranění kontrol výrobků a osob na vnitřních hranicích Evropské unie), odstranění technických hranic (národní překážky volného pohybu zboží, které měly být odstraněny harmonizací nebo vzájemným uznáváním) a odstranění daňových hranic (překážky existující z důvodu rozdílů v nepřímých daních). Tyto opatření měla být přijata do konce roku 1992.

Díky novému přístupu k harmonizaci, který spočíval v upuštění od podrobné harmonizace technických pravidel pro zboží, mělo být dosaženo realizace jednotného vnitřního trhu. Harmonizace se zaměřila na jiné oblasti, například na bezpečnost výrobků, a v dalších případech došlo k uplatnění doktríny vzájemného uznávání. Pomocí Jednotného evropského aktu z roku 1986, který vstoupil v platnost 1. 7. 1987 došlo k revizi zřizovacích smluv, což bylo žádoucí pro realizaci jednotlivých stanovených cílů. Jednotný evropský akt jakožto první důležitá reforma primárního práva od založení Evropského společenství zavedl kooperační proceduru potřebnou pro přijímání legislativy. Došlo tak ke změně hlasovacího systému v Radě, uplatněno bylo rozhodování kvalifikovanou většinou. Do procesu rozhodování byl

zapojen i Evropský parlament, který měl právo suspenzivního veta⁵, došlo také k rozšíření oblastí uplatnění hlasování kvalifikovanou většinou (Stehlík a kol., 2011).

Hlavním cílem reforem, které zavedl Jednotný evropský akt bylo vytvoření vnitřního trhu Evropského společenství, jehož základy stojí na jednotlivých svobodách společného trhu včetně nerušené hospodářské soutěže. Podle článku 26 SEU⁶ je vnitřní trh definován jako „*prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu v souladu s ustanoveními Smluv*“ (EUR-LEX, 2012).

Dle Šišková a kol., (2012) jednotný trh neznamena jen propojení a sloučení národních trhů členských zemí do jednoho prostoru bez vnitřních hranic, ale také fungování určitých zásad. Zmíněnými zásadami rozumíme:

- zákaz diskriminace z důvodu státní příslušnosti,
- minimální harmonizace,
- a vzájemné uznávání národních úprav.

Maastrichtská smlouva udává dovršení vnitřního trhu již v roce 1992, avšak v průběhu jeho fungování byly zprávou Maria Montiho⁷ odhaleny určité slabiny. Realizace společného trhu měla pro Společenství pozitivní přínos, a to především zahájení nové etapy integrace, což zároveň přineslo také volný pohyb zboží, zrušení celních a hraničních formalit při pohybu mezi členskými státy. Kromě ekonomického rozměru program dokončení společného trhu⁸ ke dni 1. ledna 1993 přinesl občanům Evropské unie také možnost neomezeného pohybu, svobodu usídlování a nové pracovní příležitosti v celém Společenství. Program 1992 měl tedy spíše pozitivní dopad, a to především v oblasti telekomunikací, dopravy a při poskytování finančních služeb. Z ekonomického hlediska byl projekt dokončování vnitřního trhu také velice prospěšný, což se projevilo zejména růstem produktivity práce, mírným růstem HDP a snížením cen (Šišková a kol., 2012).

2.2. Svobody vnitřního trhu

V současné době vnitřní trh Evropské unie funguje na území 28 členských států. Hlavním cílem vytvoření vnitřního trhu bylo a stále je vytvořit prostor, ve kterém platí čtyři základní svobody. Jedná se o volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu. V posledních letech se stále více hovoří

⁵ Právo suspenzivního veta umožňovalo Radě jednomyslně přehlasovat Evropský parlament.

⁶ Dřívější článek 14 SES.

⁷ Zpráva Maria Montiho přijatá v roce 2010 nese název „*New strategy for the Single Market.*“

⁸ Program dokončení společného trhu neboli Program 1992.

také o tzv. páté svobodě, o volném pohybu poznatků. Volný pohyb zboží je jeden ze základních předpokladů pro fungování jednotného vnitřního trhu Evropské unie. Volným pohybem zboží přes hranice členských států Evropské unie rozumíme takový pohyb zboží, při kterém jsou odstraněny veškeré tarifní i netarifní překážky. Další důležitou svobodou je volný pohyb osob, čímž v rámci jednotného vnitřního trhu Evropské unie rozumíme volný pohyb občanů, pracovníků, studentů, důchodců, ale i podnikatelů, jež mají právo se usadit v jakémkoliv členském státě EU za účelem podnikání. Volný pohyb služeb patří také mezi čtyři základní svobody, a obnáší zejména poskytování služeb přes hranice členských států EU, aniž by byl podnikatel fyzicky ve státě, kde poskytuje služby usazený. Poslední, neméně důležitá je svoboda volného pohybu kapitálu, jenž je v dnešní době tzv. hnacím motorem ekonomického rozvoje členských států Evropské unie. Podmínkami volného pohybu kapitálu bylo především směnitelnost v případě ČR České koruny, odstranění všech národních překážek pro transfer kapitálu s ostatními členskými státy EU, a především zavedení pravidel o zabezpečení přeshraničních plateb a transferů kapitálu (Thomas Muller, 2016).

2.2.1. Volný pohyb osob

V současné době je volný pohyb osob považován za jednu z nejdůležitějších práv občanů členských států Evropské unie. Soubor platných právních aktů přiznává občanům Evropské unie právo na volný pohyb za prací, chrání sociální práva pracovníků a jejich rodinných příslušníků. Mobilita pracovních sil v rámci členských států Evropské unie je jedním ze způsobů, jak může dojít k výraznému zlepšení životních i pracovních podmínek pracovníka. Jedním z práv občanů členských států Evropské unie je také možnost ucházet se o zaměstnání v jiném členském státě, přičemž mu bude poskytnuta stejná pomoc a podpora jako místnímu občanu. V tomto ohledu vytvořila Evropská unie síť EURES, jejíž hlavní úlohou je právě poskytování informací o možnosti zaměstnání v členských státech (Kunová a kol., 2014).

Ustanovení volného pohybu osob dle Šiškové, (2012) dále dělíme na:

1. volný pohyb občanů Unie,
2. volný pohyb pracovníků/osob hledajících práci,
3. volný pohyb FO/PO při realizaci svobody usazování,
4. volný pohyb FO/PO při realizaci volného pohybu služeb.

Právní základ volnému pohybu osob dala již v roce 1951 Smlouva o založení ESUO, jenž umožňovala pracovníkům pohyb mezi jednotlivými odvětvími, které byli upraveny smlouvou. Poté, v roce 1957 Smlouva o založení EHS zaručovala volný pohyb ekonomicky aktivním

osobám neboli pracovníkům na celém území EHS. Záruka volného pohybu pracovníků byla v té době chápána jako pozitivní impulz k vytváření vnitřního trhu. K dalším změnám došlo po roce 1987, kdy díky Jednotnému evropskému aktu došlo k rozšíření ekonomicky aktivních osob také na studenty, důchodce a osoby žijící z nezávislého příjmu. Avšak s podmínkou, že studenti, důchodci a ostatní nepracující osoby musí mít dostatek finančních zdrojů, aby nezatěžovali sociální systém hostitelské země (Stehlík a kol., 2011).

Svoboda volného pohybu osob je dále zakotvená také v primárním právu, a to ve Smlouvě o fungování Evropské unie (dále jen SFEU) a v Chartě základních práv a svobod Evropské unie. Konkrétně se jedná o články 18, 19, 20, 21, 45, 46, 48, 52 a 53 SFEU. V rámci sekundárního práva bychom volný pohyb osob hledali v nařízeních, směrnicích a jiných aktech Evropské unie (Kunová a kol., 2014).

Článek 18 SFEU ustanovuje zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti, přičemž každý občan Evropské unie má právo pracovat a žít v jiném členském státě bez toho, aby byl nějakým způsobem diskriminovaný na základě svojí státní příslušnosti. Článek 19 SFEU udává zákaz primární i nepřímé diskriminace kvůli pohlaví, rasy, náboženského vyznání či sexuální orientace. Článek 20 SFEU zavádí občanství Evropské unie, jenž říká, že každá osoba, která má státní příslušnost členského státu, je občanem Unie. Avšak občanství Unie pouze doplňuje občanství členského státu, nijak jej nenahrazuje. Článek 20 SFEU odstavec 2 písmeno a) udává, že občané Unie mají právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států Evropské unie. Odstavec 2 písmeno b) poskytuje občanům Unie právo volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu a v obecních volbách v členském státě kde má bydliště, a to za stejných podmínek jako občané tohoto státu. Odstavec 2 písmeno c) udává občanům Unie *právo na území třetí země, kde členský stát, jehož jsou státními příslušníky, nemá své zastoupení, právo na diplomatickou a konzulární ochranu kterýmkoliv členským státem za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu*. Odstavec 2 písmeno d) popisuje *petiční právo k Evropskému parlamentu, právo obracet se na evropského veřejného ochránce práv a právo obracet se na orgány a poradní instituce Unie v jednom z jazyků Smluv a obdržet odpověď ve stejném jazyce*. Článek 21 SFEU ustanovuje právo občana Evropské unie svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států. Dále článek 45 ustanovuje, že volný pohyb pracovníků zaručuje každému občanu právo svobodně odejít do jiného členského státu za prací, s čímž souvisí i právo na pobyt. V článku 45 SFEU je také zaručena jakási ochrana pracovníků před diskriminací v zaměstnání, odměňováním a dalšími podmínkami v porovnání s jejich kolegy. Článek 46 definuje pravomoci Evropského parlamentu a Rady vydávat směrnice a

nařízení, které umožňují volný pohyb pracovníků. Článek 48 SFEU říká, že *Rada a Evropský parlament řádným legislativním postupem přijmou v oblasti sociálního zabezpečení opatření, která jsou nezbytná k zajištění volného pohybu pracovníků*. Článek 52 SFEU poskytuje právo zavádět určitá omezení volného pohybu osob v případě ochrany veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví. Článek 53 SFEU je posledním článkem v oblasti volného pohybu osob či pracovníků, a upravuje možnosti zrušení omezení v případě lékařských, zdravotních a farmaceutických povolání (EUR-LEX, 2012).

Mezi základní práva občanů Unie patří mimo jiné také volný pohyb a pobyt v ostatních členských státech, což je zakotveno v primárním i v sekundárním právu. S účinností od roku 2006 byla přijata směrnice 2004/38/ES *o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států*. Tato směrnice v plném rozsahu nahradila předchozí směrnice z 90. let 20. století. Směrnice 2004/38/ES se tedy stala konsolidujícím právním předpisem (Stehlík a kol., 2011).

Právo pobytu občana v jiném členském státu, než ve svém domovském území souvisí právě se svobodou volného pohybu osob a je zakotveno ve směrnici 2004/38/ES. Právo pobytu můžeme tedy definovat jako dočasné bydliště nebo dočasný pobyt z důvodů studia, návštěvy nebo turistiky. Avšak je třeba odlišovat pobyt od bydliště. Za bydliště je dle Evropských předpisů považováno místo, kde má osoba registrovaný či ohlášený pobyt, respektive kde vlastní nebo si pronajímá nemovitost. Občané Unie mají právo pobytu na území jiného členského státu po dobu tří měsíců, a to bez jakýchkoliv podmínek či formalit – jedná se o tzv. přechodný pobyt. Stejně podmínky platí také na rodinné příslušníky, kteří nejsou státní příslušnosti členského státu, avšak doprovázejí občana Unie nebo se k němu připojují. Občan Unie má také právo v členském státě na pobyt delší, než je období tří měsíců. Občané Unie mají právo na pobyt na území jiného členského státu v případě, že vykonávají pracovní činnost nebo mají dostatek finančních zdrojů, aby nezatěžovali sociální systém hostitelské země (Kunová a kol., 2014).

Právo volného pohybu je tedy stejně jako právo pobytu zakotveno ve směrnici 2004/38/ES. Právo volného pohybu zahrnuje právo opustit svůj vlastní stát a právo vstoupit do jiného členského státu. V případě vstupu do jiného členského státu může hostitelský stát požadovat po občanu předložení platného pasu či průkazu totožnosti. Jiné formality či doklady nemohou být vyžadovány k předložení ani jiným způsobem ztěžovat přístup. Pokud však občan Unie na vyžádání v hostitelském státě odmítne předložit doklad totožnosti či platný pas, může jej postihnout pokuta. Pokuta může být udělena za podmínky, že je členským státem udělována i vlastním státním občanům. Hostitelský stát může také v nediskriminační lhůtě vyžadovat

ohlášení své přítomnosti na daném území. I v tomto případě může být občan postihnut udělením přiměřené a nediskriminační sankce (Stehlík a kol., 2011).

2.2.2. Volný pohyb služeb

Volným pohybem služeb rozumíme přeshraniční poskytování nebo přijímání služeb v rámci Evropské unie a EHP⁹. Volný pohyb služeb úzce souvisí s realizací podnikatelských aktivit. Volný pohyb služeb je skvělým nástrojem pro osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ), které tuto svobodu mohou využívat pro rozšíření své činnosti i do jiných členských států. Poskytování služby můžeme charakterizovat jako samostatnou výdělečnou činnost, jenž je vykonávána za úplat. V případě poskytování služby se jedná o výkon nehmotného plnění. Typickým znakem pro poskytování služeb je dočasnost a příležitostnost. V praxi je volný pohyb služeb spojen s pohybující se osobou, kterou může být podnikatel nebo klient, s tím, že podnikatel se jako poskytovatel služby přesouvá za klientem do jiného členského státu. Volný pohyb služeb zahrnuje rozmanitou škálu ekonomických aktivit, od průmyslových, obchodních a řemeslných činností až po realizaci svobodných povolání. Ovšem jsou zde i výjimky, které nejsou zahrnuté ve Smlouvě, jako třeba bankovní a pojišťovací služby, které jsou upraveny v článku 58 SFEU (Stehlík, a kol., 2011).

Stehlík a kol., (2011) rozlišuje tři kategorie volného pohybu služeb. První z nich je „*aktivní svoboda poskytování služeb*“ označujeme případy, kdy se poskytovatel přesouvá právě za účelem vykonání služby do jiného členského státu. Osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ) by měla mít možnost bez jakýchkoliv obtíží poskytovat své služby i mimo hranice svého domovského státu. V rámci Unie se tedy OSVČ otevírají nové možnosti na evropském trhu. Opakem aktivní svobody poskytování služeb je pojem „*pasivní svoboda poskytování služeb*“, kde se tedy jedná o opačnou možnost. Příjemce z jednoho členského státu se za účelem využití služby přesouvá do jiného členského státu za poskytovatelem služby. Jedná se především o turistické služby. V případě třetí kategorie tzv. „*ryzího přeshraničního pohybu služeb*“ odpadá spojitost poskytování služby s určitými osobami. Pohyb služeb, kterou jsou nezávislé na osobách poskytovatele nebo příjemce je případ, kdy se pohybuje pouze samotná služba, přičemž poskytovatel ani příjemce neopouštějí svůj domovský stát. Jedná se například o telekomunikační služby v podobě rozhlasového, telefonního či televizního signálu.

⁹ Evropský hospodářský prostor (EHP) vznikl v roce 1994. Smluvními stranami EHP jsou Norsko, Island a Lichtenštejnsko.

V případě poskytování služby v jiném členském státě je důležité respektovat právní úpravu daného státu, jenž nesmí být diskriminačního charakteru, ani nesmí nijak omezovat poskytovatele služby z jiného státu. Právní úprava členského státu se ve stejném rozsahu vztahuje jak na osoby žijící na území daného státu, tak osoby pocházející z jiného členského státu (Kunová a kol., 2014).

Primárním oprávněním plynoucím z pravidel o volném pohybu služeb je oprávnění poskytovatele služeb, který má právo nerušeně provozovat svoji činnost a oprávnění příjemců nerušeně využívat služby poskytovatele a to kdykoliv, kdy je přítomen unijní prvek¹⁰. Sekundární oprávnění v podobě vstupu, pohybu, pobytu a práva zůstat na území hostitelské země určitou dobu po ukončení podnikatelské aktivity vyplývá ze směrnice 2004/38/ES *o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států* (Stehlík, a kol., 2011).

Dalším důležitým dokumentem v oblasti volného pohybu služeb je směrnice 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu. Jde o předpis, který měl liberalizovat volný pohyb služeb v rámci vnitřního trhu, čímž měl pomoci ekonomickému růstu Evropské unie. Směrnice o službách na vnitřním trhu byla přijata 12. prosince 2006 a členské státy se zavázaly k její implementaci do 28. prosince 2009. Jak uvádí Ryšavá (2019) směrnice byla přijata později, oproti plánovanému roku 2009, až v roce 2014 jako Směrnice číslo 2014/67/EU a do určité míry zkomplikovala pravidla pro vysílání pracovníků. Poté v červnu 2018 byla přijata revize směrnice o vysílání pracovníků, přičemž nová pravidla této směrnice se začnou aplikovat až od 30. 7. 2020. Změněná pravidla bohužel vysílání pracovníků ještě více zkomplikují. Dle Stehlík a kol., (2011) jedním z hlavních cílů ekonomické integrace bylo odstranění překážek právě v sektoru služeb, jelikož příjmy plynoucí z poskytování služeb představují v některých členských státech Evropské unie až 70 % podíl HDP. Ve fázi přípravy směrnice o službách bylo rozhodováno mezi dvěma variantami. První varianta byla založena na tzv. principu země původu. Návrhem bylo uzákonit princip vzájemného uznávání v rámci volného pohybu služeb. Druhá varianta měla za cíl odstranění překážek v nezbytně nutné míře a zavést určitá pomocná opatření na zjednodušení pohybu služeb v rámci vnitřního trhu. Pomocnými opatřeními rozumíme zavedení kontaktních míst a poradenských služeb. Rozhodnutím se však přiklánělo spíše k druhé, méně ambiciózní variantě.

¹⁰ Unijní prvek je charakteristický v tom, že poskytovatel a příjemce služby pocházejí každý z jiného členského státu.

Dle Kunové a kol., (2014) články 49, 50, 52, 53, 54, 56 a 57 SFEU upravují oblast volného pohybu služeb v rámci primárního práva. Článek 49 SFEU upravuje zákaz zavádění omezení svobody usadit se. Svoboda usadit se zahrnuje také právo začít vykonávat samostatnou výdělečnou činnost. Článek 50 SFEU definuje a upravuje veškeré pravomoci Rady a Evropského parlamentu přijímat směrnice řádným legislativním postupem po poradě s Hospodářským a sociálním výborem. Článek 52 SFEU ustanovuje možnosti zavádění ochranných opatření z důvodu veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti a veřejného zdraví. V článku 53 SFEU jsou upraveny pravomoci Evropského parlamentu a Rady přijímat řádným legislativním postupem směrnice a vzájemné uznávání osvědčení, diplomů a jiných dokumentů týkající se kvalifikace. Zákaz diskriminace z důvodu státní příslušnosti je obsažen v článku 54 SFEU. Článek 54 SFEU upravuje zákaz zavádění omezení svobody poskytovat služby v Evropské unii ve vztahu ke státním příslušníkům členského státu, který se jako příjemce služeb usadil v jiném členském státě. Poslední článek související s volným pohybem služeb je článek číslo 57 SFEU, jenž upravuje to, že za služby je považována taková činnost, která je běžně poskytována za úplatu, pokud není upravována ustanovením o volném pohybu zboží, osob nebo kapitálu. Definuje také činnosti, které je možné považovat za služby v rámci volného pohybu služeb. Článek 57 SFEU mimo jiné také definuje podmínky, které musí být splněny, aby mohla být vykonávaná činnost považována za službu (Kunová, a kol., 2014).

Stejně tak jako v předchozích svobodách, tak i v oblasti volného pohybu služeb je zakázána jakákoliv přímá či nepřímá forma diskriminace na základě státu původu, což zastřešuje článek 56 a 57 SFEU. V rámci pohybu služeb máme však i určitá omezení. Existuje však i výjimka, podle které se tato ustanovení nevztahují na činnosti, jenž souvisí s výkonem veřejné moci, a také na zvláštní režim pro cizí státní příslušníky z důvodu veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti a ochrany zdraví. Dle článku 346 odstavec 1 písmena b) SFEU se specifická výjimka může vztahovat i na obchodování s vojenským materiálem (Šišková, a kol., 2012).

2.2.3. Volný pohyb zboží

Volný pohyb zboží, je stejně jako ostatní svobody zabezpečen nespočtem opatřeními, v podobě odstranění tarifních, netarifních a dalších překážek. Základní předpoklady pro vytvoření jednotného vnitřního trhu zemí Unie, jenž se týká zboží, dle Týče (2017) jsou:

- a) **celní unie**, která mezi členskými státy zahrnuje zákaz cel na dovozy a vývozy, či jakékoliv dávky v obdobným účinkem a přijetí jednotného celního tarifu,

- b) **zrušení kvantitativních omezení** dovozu a vývozu, či jiných opatření s obdobným účinkem,
- c) **zákaz daňové diskriminace** vztahující se na dovážené či vyvážené zboží,
- d) **uzpůsobení státních monopolů obchodní povahy** a to tak, aby byla vyloučena jakákoliv diskriminace přímo mezi příslušníky členských států, pokud se jedná o podmínky nákupu nebo odbytu zboží,
- e) **regulace státních podpor**, aby nedocházelo k určitému zvýhodňování tuzemských výrobců.

Avšak i přes veškeré snahy nemohla být cla mezi členskými státy Evropské unie zrušena v okamžiku vstupu v platnost Smlouvy EHS. Bylo stanoveno tzv. postupné odbourávání a rušení cel a to tak, že členské státy došly k závazku alespoň nezvyšovat stávající cla a zároveň nezavádět žádná nová cla. V průběhu přechodného období došlo postupně k odbourávání stávajících cel, a to až do roku 1968, kdy byla zrušena veškerá cla uvnitř Společenství. V souvislosti s touto situací se objevily dva problémy, a to rozlišovat mezi tím, co je clo a co je dávka s obdobným účinkem. Za cla se považují také cla fiskální povahy, které mají stejný účinek jako daně. Rozhodujícím faktorem tedy není účel, pro který je daný poplatek vybírán, ale spíše skutečnost, že je vybírán kvůli přechodu zboží přes státní hranici. Oproti tomu dávka s obdobným účinkem jako clo je dle Soudního dvora definována jako „*jakákoliv peněžní dávka, byť méně významná, uložená na základě toho, že zboží přechází státní hranice.*“¹¹ Dávka s obdobným účinkem jako clo nemusí být nutně inkasována na hranici státu, avšak rozhoduje její vazba právě na dovoz zboží (Týč, 2017).

Definici pojmu zboží bychom na úrovni primárního práva hledali marně. Pojem zboží je definováno až v judikatuře Soudního dvora Evropské unie a to následovně: „*pod pojmem zboží se musí rozumět výrobky, jejichž hodnota je vyjádřitelná v penězích a jež jsou schopny stát se předmětem obchodní transakce.*“¹² Následně došlo Lucemburským soudem k rozšíření pojmu zboží na základě dalších judikátů na všechny druhy výrobků včetně uměleckých děl¹³, předmětů duševního vlastnictví¹⁴, elektřinu¹⁵ a jiné druhy energií, vodu, odpady¹⁶ a počítačové programy¹⁷. Avšak existují určité druhy zboží, které jsou z tohoto pojmu vyloučeny – jedná se

¹¹ Tato definice vychází z rozsudků Soudního dvora Evropské unie číslo 2/96 a 3/96.

¹² Definice „zboží“ vychází z rozsudku 7/68 Komise vs. Itálie.

¹³ Rozsudek 7/68 Komise vs. Itálie.

¹⁴ Rozsudek C-92/92 a C-326/92 Phil Collins.

¹⁵ Rozsudek 6/64 Costa vs. E.N.E.L.

¹⁶ Rozsudek C-2/90 Komise vs. Belgie, bod 28.

¹⁷ Rozsudek 73/79 Komise vs. Itálie.

především o lidské orgány, drogy a další. Důležitou roli hraje určení původu zboží, především pro účely věcné působnosti. Za zboží v režimu volného pohybu považujeme nejen zboží, které bylo vyrobeno v členských státech EU, ale také zboží a výrobky, jež pocházejí ze třetích zemí. Zboží pocházející se třetích zemí musí splňovat dovozní náležitosti pro daný členský stát a musí být zaplacené clo. Takové zboží, u kterého byly řádně splněny dovozní podmínky, zaplacené clo a poplatky s rovnocenným účinkem (u kterých neproběhlo částečné či úplné navrácení těchto poplatků) je považováno za tzv. unijní zboží (Šišková a kol, 2012).

Na základě nařízení Rady číslo 950/68¹⁸ byl přijat společný celní sazebník a pomocí něj došlo k završení vytvoření celní unie. Vytvořením společného celního sazebníku došlo ve vztahu ke třetím zemím ke zřízení tzv. společného celního válu, avšak pro členské státy to znamenalo odbourání veškerých cel a dávek s podobným účinkem. Tímto tedy došlo ke vzniku bezcelní zóny pro členské státy Evropské unie. Společný celní sazebník, který je Radou na návrh Komise pravidelně obměňován a doplňován obsahuje více než 13 tisíc položek (Šišková a kol., 2012).

Co se týče právní úpravy volného pohybu zboží, ta je k nalezení v člancích 28 a 29 SFEU, a dále v člancích 30 a 31 SFEU je upravena oblast celní unie. Článek 28 SFEU odstavec 1 říká, že „*Unie zahrnuje celní unii, která pokrývá veškerý obchod zbožím a která zahrnuje jak zákaz vývozních a dovozních cel a všech poplatků s rovnocenným účinkem mezi členskými státy, tak i přijetí společného celního sazebníku ve vztahu ke třetím zemím.*“ Článek 29 SFEU se váže již k popsané situaci ve vztahu obchodování mezi členskými státy Evropské unie se třetími zeměmi. Článek 30 SFEU udává, že „*Dovozní nebo vývozní cla a poplatky s rovnocenným účinkem jsou mezi členskými státy zakázány. Tento zákaz se vztahuje také na cla fiskální povahy.*“ Článek 31 SFEU upravuje oblast společného celního sazebníku, který dle ustanovení tohoto článku stanovuje Rada na návrh Komise (EUR-LEX, 2012).

2.2.4. Volný pohyb kapitálu

Volný pohyb kapitálu je čtvrtou, tedy poslední ze základních svobod vnitřního trhu. Dosáhnout volného kapitálu bylo velice obtížné a časově dokonce nejnáročnější, ze všech svobod. Obecně lze volný pohyb kapitálu definovat jako „*zákaz omezení přechodu hodnot mezi členskými státy, nejde-li o zboží nebo služby.*“ Hodnoty kapitálu v tomto případě představují formu cenných papírů, peněz, nebo práv k jistému majetku. Rozlišujeme mezi volným pohybem kapitálu a volným pohybem plateb. V případě plnění závazků (například placení kupní ceny za dodané zboží) hovoříme o volném pohybu plateb. Volný pohyb plateb se tedy přímo vztahuje k pohybu

¹⁸ Nařízení z roku 1968.

zboží a služeb. Za platbu považujeme také plnění z pojistné smlouvy v případě vzniku škody například během dopravní nehody, plnění z pojistné smlouvy týkající se životního pojištění však nikoliv. Volný pohyb plateb nastal již s vytvořením společného trhu právě kvůli potřebám volného pohybu zboží a služeb. Volný pohyb kapitálu chápeme spíše v užším smyslu, jedná se především o investování, vklady na bankovních účtech a podobně. Volný pohyb kapitálu je v tomto případě vázán na volný pohyb osob, zejména na právo usazování. V tomto smyslu volného pohybu kapitálu totiž zřízení dceřiné společnosti či zřízení nové pobočky v jiném členském státě vyžaduje investici či majetkovou účast. Počátek volného pohybu kapitálu datujeme od zavedení práva na podnikání, ale uvolňován byl postupně (Týč, 2017).

Z právního hlediska je volný pohyb kapitálu upraven jak v primárním, tak v sekundárním právu. Primární právo upravuje volný pohyb kapitálu v článcích 63–66 SFEU, přičemž tato úprava je účinná od počátku roku 1994, tedy po tom, co Maastrichtská smlouva o EU zrušila původní úpravu. V sekundární právu bychom volný pohyb kapitálu hledali pod směrnicemi vydávanými již od roku 1960, přičemž zásadní byla směrnice číslo 88/361 z roku 1988. Směrnice číslo 88/361 liberalizovala veškerý pohyb kapitálu, a to včetně kapitálu krátkodobého. Existují však i výjimky, které směrnice povoluje, a to především omezení bankovní likvidity či omezení pro krátkodobý kapitál velkého rozsahu. Stejná omezení platí jak pro členské státy Evropské unie, tak pro třetí země. Tak, jako u předchozích svobod, i zde platí zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti¹⁹ (Týč, 2017).

Článek 63 SFEU odstavec 1 říká, že „v rámci této kapitoly jsou zakázána všechna omezení pohybu kapitálu mezi členskými státy a mezi členskými státy a třetími zeměmi.“ Odstavec 2 udává, že „v rámci této kapitoly jsou zakázána všechna omezení plateb mezi členskými státy a mezi členskými státy a třetími zeměmi.“ Dále článek 64 SFEU v odstavci 1 definuje a rozvádí úpravu článku 63 a to následovně: „článkem 63 není dotčeno používání žádných omezení vůči třetím zemím, která existují ke dni 31. prosince 1993 podle vnitrostátního práva nebo práva Unie ve vztahu k pohybu kapitálu do nebo ze třetích zemí, zahrnujícího přímé investice včetně investic do nemovitostí, usazování, poskytování finančních služeb či přijetí cenných papírů na kapitálové trhy. S ohledem na omezení existující ve vnitrostátních právních řádech Bulharska, Estonska a Maďarska je odpovídajícím dnem 31. prosinec 1999.“ Odstavec 2 článku 64 SFEU dále upravuje opatření týkající se pohybu kapitálu z a do zemí třetího světa. Článek 66 SFEU upravuje následující: „Pokud pohyb kapitálu do či ze třetích zemí za výjimečných okolností

¹⁹ U právnických osob platí zákaz diskriminace podle sídla společnosti.

způsobuje nebo hrozí způsobit vážné poruchy fungování hospodářské a měnové unie, může Rada na návrh Komise a po konzultaci s Evropskou centrální bankou na dobu nepřekračující šest měsíců přijmout ochranná opatření vůči třetím zemím, jsou-li taková opatření naprosto nezbytná.“ V rámci volného pohybu kapitálu existují také určitá omezení. Tato omezení vychází z článku 63 SFEU, podle čehož jsou zakázána všechna omezení v pohybu kapitálu a plateb mezi členskými státy a mezi členskými státy a třetími zeměmi (Týč, 2017).

2.2.5. Volný pohyb poznatků

V posledních letech se v souvislosti s volným pohybem poznatků hovoří o tzv. páté svobodě, nicméně tato svoboda není zakotvena v Lisabonské smlouvě, jako předešlé čtyři základní svobody. Plánem pro vytvoření bezpečného, volného a sjednoceného trhu, na kterém budou lidé moci nakupovat online bez ohledu na hranice mezi členskými státy, je strategie pro jednotný digitální trh. Bez ohledu na zemi, ve které se nachází budou zvýhodněny také podniky, které budou moci prodávat napříč celou Evropskou unií. Strategie pro jednotný digitální trh by měla rozšířit digitální ekonomiku EU, a zároveň tak spotřebitelům nabídnout lepší služby za přijatelnější ceny. Strategie²⁰ zveřejněná Komisí 6. května 2015, má tři cíle:

1. snadnější online přístup pro spotřebitele i podniky ke zboží a službám v celé Evropě,
2. lepší podmínky, které napomohou digitálním sítím a službám k růstu a prosperitě,
3. podpora růstu evropské digitální ekonomiky.

Hlavním cílem potenciální páté svobody by mohlo být vytvoření tzv. evropské supervelmoci, která bude mít více než 500 milionů spotřebitelů v digitálních záležitostech. V některých ohledech již byla vytvořena určitá pravidla v rámci volného pohybu osobních údajů a zároveň také ochrana těchto údajů²¹. Existuje však i mnoho údajů, u kterých není vyžadován ochranný přístup, ale je zapotřebí stanovit jasný soubor pravidel. Povinnost zveřejňovat údaje, jako údaje otevřené, které mohou používat třetí strany, má veřejný sektor. Na důležitosti proto nabírá kromě využití dat z veřejného sektoru, které jsou vládě k dispozici, také využití dat ze sektoru soukromého. Vyvstává otázka, jak k datům ze soukromého sektoru získat přístup a využívat tyto data k vytvoření nového zboží a služeb, jež by umožnily navrhnout další veřejné služby, čímž by rozšířily nabídku služeb pro spotřebitele. Dopad údajů na budoucí znalostní společnost

²⁰ Detailněji je Strategie pro jednotný digitální trh popsána v kapitole 3.2.2.

²¹ GDPR neboli ochrana osobních údajů spadá pod nařízení EU 2016/679.

by neměl být podceňován. Pokud se chce Evropa stát lídrem a regionem, ve kterém se objevují nové technologie a inovace, jsou nutné a žádoucí určité změny (Kaspar, 2017 a).

Volný pohyb dat je konceptem práce na společném porozumění a pochopení svobod a umožňující funkce, které nám dává k dobrému využití. Data jako nástroj umožňující nové obchodní modely, pracovní místa a inovace nejsou pouze vedlejším produktem volného pohybu zboží, kapitálu, služeb a lidí. Údaje by měly být považovány za samostatnou svobodu vnitřního trhu stanoveného ve Smlouvě o fungování Evropské unie (Kaspar, 2017 b).

2.3. Principy fungování vnitřního trhu EU

Šišková a kol. (2012) uvádí, že vnitřní trh Evropské unie funguje na mnoha principech, pravidlech a zásadách. Jedná se především o tyto čtyři principy:

1. princip nediskriminace,
2. princip harmonizace,
3. přístup na trh,
4. přeshraniční prvek.

V článku 18²² SFEU je zakotven zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti, přičemž Evropský parlament a Rada mohou řádným legislativním postupem přijímat předpisy, které právě takovou diskriminaci zakazují. Vnitřní trh by měl být prostorem bez vnitřních hranic, právě z toho důvodu je princip nediskriminace velice významným prvkem. Zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti tedy znamená, že na osoby, zboží, služby i kapitál z jiných členských států, jsou uplatňována stejná pravidla jako na tuzemské osoby, zboží, služby a kapitál. V praxi existuje diskriminace přímá, která je charakteristická odlišným zacházením s domácími a zahraničními službami, zbožím a pracovníky. Dalším typem je diskriminace nepřímá, která se vyznačuje stanovením rozlišného kritéria, které je jiné než státní příslušnost, avšak ve finále rozhoduje taktéž na základě státní příslušnosti²³. Posledním typem, který rozlišujeme je diskriminace obrácená, kdy dochází k diskriminaci domácího zboží, služeb či pracovníků proti zahraničí (Šišková, a kol., 2012).

²² Bývalý článek 12 Smlouvy o ES.

²³ Například, kdy prodávacem ovoce může být pouze osoba, která má potravinářský průkaz vydaný Národním ústavem ČR.

Diskriminaci vylučuje také článek 37²⁴ SFEU, který říká, že „Členské státy upraví státní monopoly obchodní povahy tak, aby byla vyloučena jakákoli diskriminace mezi státními příslušníky členských států, pokud jde o podmínky nákupu a odbytu zboží“ (EUR-LEX, 2012).

Princip harmonizace je velice důležitou součástí vnitřního trhu pro zabezpečení jeho bezproblémového a hladkého fungování. Harmonizace a standardizace slouží jako jeden z mnoha nástrojů k odstraňování bariér pro zabezpečení lepší mobility zboží či služeb v rámci vnitřního trhu. V oblasti potravin a ochrany spotřebitele lze také rozlišovat strukturální prvky unijního přístupu k harmonizaci a standardizaci. První dvojicí je rozlišení mezi minimální a úplnou harmonizací. Existují případy, kdy se unijní harmonizace omezuje pouze na stanovení minimálních pravidel a tím umožňuje členským státům vyžadovat přísnější standardy od svých domácích výrobců. Opakem je, když unijní úprava obsahuje úplnou harmonizaci určitého problému. V takových případech je svoboda a volnost členských států pouze na základě vlastního politického rozhodnutí určitým způsobem harmonizované standardy doladit téměř nemožná. Existují unijní normy, které fungují na základě kombinace těchto dvou prvků. Dále rozlišujeme mezi rým a novým přístupem ke standardizaci. Přičemž starý přístup je charakteristický velmi podrobnou úpravou parametrů příslušného výrobku přímo v unijní normě. Starý přístup se však postupem času ukázal jako zdlouhavý a neschopný pružně reagovat na určité novinky a modernizace. Oproti tomu nový přístup se v tomto případě omezuje na stanovení základních bezpečnostních požadavků pro další posuzování výrobků a další určení pravidel kontroly na straně distributorů a členských států. Podrobnější úprava standardů je plně v moci evropských standardizačních agentur²⁵ (Šlosarčík, 2017).

Mimo předchozí kategorizaci přístupů k harmonizaci rozlišujeme také harmonizaci technickou, která sjednocuje veškeré požadavky na výrobky. Dle Evropské komise (2019) musí řada výrobků před tím, než jsou dány do prodeje v zemích EHP²⁶ získat označení CE, což prokazuje, že daný výrobek prošel posouzením a splňuje bezpečnostní, zdravotní a environmentální požadavky Evropské unie. Označení CE se používá na všechny výrobky, se kterými se obchoduje na území států EHP, ať už na tomto území byly vyrobeny, či nikoliv. Vedle technické harmonizace rozlišujeme také harmonizaci v daňové oblasti. Daňové záležitosti mají členské státy ve svých rukou, Evropská unie má v tomto ohledu pouze omezené pravomoci. Prozatím

²⁴ Bývalý článek 31 Smlouvy o ES.

²⁵ Evropský výbor pro normalizaci, Evropský výbor pro normalizaci v elektrotechnice a Evropský ústav pro telekomunikační normy.

²⁶ EHP zahrnuje 28 členských států a Island, Lichtenštejnsko a Norsko.

došlo k harmonizaci na poli nepřímých daní. Daňová harmonizace by měla přispívat k posílení vnitřního trhu a také k zatraktivnění pro potenciální investory a pracovníky (Europa.eu, 2019).

Jeden ze čtyř principů vnitřního trhu je také přístup na trh, který by měl být umožněn potenciálním pracovníkům, občanům Unie a jejich rodinným příslušníkům. Přeshraničním prvkem rozumíme situaci, kdy nedojde k překročení hranice, a proto nejsou stanovená pravidla pro fungování vnitřního trhu uplatňována. Princip přeshraničního prvku úzce souvisí s realizací čtyř základních svobod (Drastíková, Kubečková, 2008).

3. Digitální společnost prizmatem e-Governmentu v Evropské unii

Již na počátku nového tisíciletí se objevily snahy o vyzdvižení významu informačních a komunikačních technologií (dále IKT). Nárůst povědomí o pojmu IKT začal v podobě růstu akcí společností, které se zabývaly právě těmito aktivitami. Následně se růst akcí IKT společností zastavil, a to bylo důsledkem první stagnace světové ekonomiky. Poté světové ekonomiky (až na pár výjimek) zasáhla finanční krize²⁷, která byla v řadě zemí vystřídána dluhovou krizí²⁸. Do povědomí se znovu dostaly IKT technologie, které našly své uplatnění v průmyslu, veřejné správě, zdravotnictví a v dalších sektorech. Nástup digitalizace lze dle zachytit minimálně ve třech různých dimenzích:

1. globální rozšiřování – rozšíření digitalizace ve vyspělých i méně vyspělých zemích,
2. průsakové rozšiřování – digitalizace se dostává do stávajících aktivit, ať už podnikatelských, veřejných či soukromých,
3. modifikační aplikace – pomocí digitálních technologií lze známé činnosti realizovat i jinými, pohotovějšími a efektivnějšími řešeními (Veber a kol., 2018).

Prorůstání informačních a komunikačních technologií především do produkčních sfér, ale také do celé společnosti představuje pojem digitální ekonomika. Implementace digitalizace do ekonomické sféry je za účelem podpory posílení konkurenceschopnosti dané ekonomiky²⁹. V březnu 2010 byla Evropskou komisí zahájena strategie Evropa 2020, jenž měla pomoci překonáním krize a připravit ekonomiku Evropské unie na nadcházející desetiletí. Poté v květnu 2010 byla zahájena tzv. „*Digitální agenda pro Evropu*“ s cílem posílit evropskou ekonomiku prostřednictvím udržitelného hospodářského a sociálního přínosu z jednotného digitálního trhu. V současné době využívá internet až 250 milionů občanů Evropské unie, přesto je tu stále několik milionů evropských občanů, kteří internet nikdy nepoužili. Vzhledem k tomu, že většinu každodenních činností provádíme online, je žádoucí mít pokročilejší znalosti a digitální dovednosti, abychom mohli být plně zapojeni do dané společnosti. Předpokládá se, že počet pracovních míst, u kterých je vyžadováno disponovat dovednostmi v oblasti informačních a komunikačních technologií (IKT) do roku 2020 vzroste až o 16 milionů. Odvětví informačních

²⁷ Finanční krize je prudký pokles ceny finančních instrumentů, který následně může vyústit v kolaps ekonomiky.

²⁸ Dluhová krize je způsobena vysokým zadlužením veřejných rozpočtů.

²⁹ Posílení konkurenceschopnosti jak z pohledu mikroekonomického, kdy jde o posílení konkurenceschopnosti konkrétní firmy, tak z pohledu makroekonomického, kde se jedná o posílení konkurenceschopnosti ekonomiky daného státu.

a komunikačních technologií neustále nabývá na významu, jen v roce 2014 do něj spadalo až 7 milionů pracovních míst (Evropská komise, 2014 a).

Digitalizace je dle Veber a kol. (2018) „*obecný výraz pro soudobý trend masového nasazování jak technických prostředků, tak softwarových nástrojů, vše hardwarově, softwarově a komunikačně propojeno a zabezpečeno proti ztrátám, útokům či kyber-útokům*“. Základním prvkem digitalizace je digitální zachycení reality v podobě zvuku, obrazu, dat apod. Hlavním východiskem současné digitalizace jsou data, jenž vznikají při fungování nejrůznějších výrobků, od pračky až po televizi. Termín „*digitální ekonomika*“ byl poprvé použit v roce 1995 Donem Tapscottem, jenž tento fenomén popisoval ve své publikaci³⁰. V současnosti, kdy jsou pro hospodaření s informacemi využívány informační a komunikační prostředky, někteří autoři kladou důraz na pojem informační společnost, čímž se postupně blížíme až k pojmu digitální společnost. V souvislosti s tím nám vyvstávají odborné výrazy jako *učící se společnost, informační společnost, znalostní společnost* atd (Veber a kol., 2018).

3.1. Digitalizace pohledem OECD

Materiál „*Digital Economy Outlook 2015*“ vypracovaný OECD uvádí, že současné národní digitální strategie sahají do oblasti průmyslu, veřejné správy, zdravotnictví a do mnoha dalších segmentů. Vlády jednotlivých zemí jsou si vědomy, že zvláštní pozornost je třeba věnovat zejména internetové politice, kybernetické bezpečnosti a ochraně soukromí. Doporučení, které vzešly z konference v Cancúnu v roce 2016 nesoucí název „*Digitální ekonomika: inovace, růst a sociální perspektivy*“ dle OECD jsou následující:

1. zkvalitňování přístupu k digitálním technologiím,
2. posilování důvěry v digitální ekonomiku,
3. ruku v ruce se zaváděním digitalizace musí probíhat změny na trhu práce (OECD, 2015).

Dle OECD může v příštích deseti letech dojít k rapidní změně v produkci, což výrazně přispěje k nové průmyslové revoluci, a to právě vlivem průmyslových biotechnologií, IKT, nanotechnologií a 3D tisku. Hlavní úlohu bude hrát především průmyslová výroba, což bude mít obrovský vliv na trh práce. V uplynulých několika letech podíl zemí OECD³¹ na světové

³⁰ Publikace s názvem „*Digitální ekonomika: naděje a hrozby věku informační společnosti*“.

³¹ Zakládajícími státy OECD jsou Rakousko, Belgie, Kanada, Dánsko, Francie, Německo, Řecko, Island, Irsko, Itálie, Lucembursko, Nizozemí, Norsko, Portugalsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Turecko, Velká Británie a USA. Dodatečně se členskými státy staly Japonsko, Finsko, Austrálie, Nový Zéland, Mexiko, Česká republika, Maďarsko, Polsko, Korea a Slovenská republika.

produkci zpracovatelského průmyslu výrazně poklesl, a to z 85 % (této hodnoty bylo dosaženo v roce 1970) na 55 % v roce 2013 (Veber a kol., 2018).

Ve dnech 11. – 12. března 2019 se v Paříži konal „*Summit OECD Going Digital*“, na kterém se sešli političtí činitelé na vysoké úrovni odpovědní za politiky související s digitální ekonomikou a klíčovými zúčastněnými stranami za účelem výměny názorů a sdílení zkušeností a postupů v klíčových oblastech politiky. Bylo také nadneseno několik návrhů pro budoucí práci OECD. Agenda odrážela sedm pilířů integrovaného politického rámce OECD Going Digital, které jsou podporovány kvantitativními ukazateli a praktickým politickým vedením. Pilíře integrovaného politického rámce podle OECD jsou následující³²:

1. zlepšování přístupu,
2. zvyšování efektivního využívání,
3. uvolňování inovací,
4. zajištění pracovních míst,
5. podpora sociální prosperity,
6. posilování důvěry,
7. posilování otevřenosti trhu (OECD, 2015).

3.2. Digitalizace pohledem Evropské unie

Intenzivní zájem o digitální ekonomiku ze strany Evropské unie se poprvé projevil v roce 2010, kdy byla zahájena Digitální agenda pro Evropu a následně v roce 2013, kdy byly představeny záměry Evropské rady týkající se vytvoření jednotného digitálního trhu. Poté v roce 2014 Evropská rada vyzvala k přijetí určitých opatření, které zamezují tříštění trhu a k vybudování digitální infrastruktury, k podpoře průmyslu, kybernetické bezpečnosti a ochrany údajů. V roce 2015 Evropská komise zveřejnila „*Strategii pro jednotný digitální trh*“, která má usnadnit přístup ke zboží a službám v online formě v celé Evropě. Strategie by měla také zlepšit podmínky digitálních sítí a podpořit růst evropské digitální ekonomiky (Veber a kol., 2018).

V roce 2014 se funkce předsedy Evropské komise ujal lucemburský politik a právník Jean-Claude Juncker, který již ve své kandidatuře na tuto funkci předstoupil s ambiciózní „*Agendou pro zaměstnanost, růst, spravedlnost a demokratickou změnu*“. Juncker agendu, která se mimo jiné věnuje i oblasti jednotného digitálního trhu, představil následovně:

³² Zdroj: <http://www.oecd.org/going-digital/summit/>

„...nyní předstupuji s návrhem obnovit Evropskou unii prostřednictvím Agendy pro zaměstnanost, růst, spravedlnost a demokratickou změnu – agendy zaměřené na oblasti, v nichž je Evropská unie schopna přinést skutečný posun. Má agenda se bude soustředit na deset oblastí politiky, v nichž budu klást důraz na konkrétní dosahované výsledky. Členským státům přenechám ostatní oblasti politiky, v nichž mají větší legitimitu a jsou lépe vybaveny na to, aby nabízely efektivní politické odpovědi na úrovni vnitrostátní, regionální či místní v souladu se zásadami subsidiarity a proporcionality. Přeji si takovou Evropskou unii, která je větší a ambicióznější ve významných záležitostech, a naopak menší a skromnější u témat méně významných“ (Juncker, 2014).

K deseti oblastem politiky, které v roce 2014 vytyčil Jean – Claude Juncker v rámci Agendy pro zaměstnanost, růst, spravedlnost a demokratickou změnu, patří:

1. pracovní místa, hospodářský růst a investice – hlavním cílem investičního plánu pro Evropu je navýšení investic, a tak podpořit tvorbu pracovních míst a posílit hospodářství v celé Evropě,
2. jednotný digitální trh – v oblasti jednotného digitálního trhu je prioritou především odstraňování překážek a schopnost využívat online možností,
3. energetická unie a opatření v oblasti změny klimatu – tato priorita zabezpečuje udržitelnější a bezpečnější dodávky energie za příznivé ceny,
4. vnitřní trh – vybudovat spravedlivější vnitřní trh s větším dosahem,
5. hlubší a spravedlivější hospodářská a měnová unie – stanovená priorita se pokouší o skloubení stability se spravedlností a demokratickou odpovědností,
6. vyrovnaná a progresivní obchodní politika k využití potenciálu globalizace – udržovat i nadále otevřený obchod, který je založen na pravidlech, aniž by byly obětovány evropské standardy,
7. spravedlnost a základní práva – tato priorita usiluje o posílení spolupráce mezi různými justičními systémy Evropské unie,
8. migrace – v rámci priority týkající se migrace je připravován evropský program pro migraci,
9. silnější celosvětový aktér – Evropská unie potřebuje silnější zahraniční politiku, proto je v rámci této priority sdílení nástrojů evropské vnější činnosti,
10. demokratická změna – Evropská unie by se měla stát demokratičtější (Evropská komise, 2014 c).

3.2.1. Digitální agenda pro Evropu

Digitální agenda pro Evropu je jedna ze sedmi základních iniciativ, které jsou vytyčeny ve strategii Evropa 2020, přičemž jedna z jejich priorit je právě vytvoření jednotného digitálního trhu. Digitální agenda pro Evropu byla zahájena v květnu roku 2010, a jejím cílem je především posílení evropské ekonomiky prostřednictvím udržitelného hospodářského a sociálního přínosu právě z jednotného digitálního trhu. Díky vytvoření jednotného digitálního trhu by měl být umožněn snadnější přístup občanů a podniků ke službám online, a to bez ohledu na státní příslušnost či místo pobytu. Cílem této agendy je stanovit postup pro maximální využití sociálních a hospodářských možností IKT, a to především internetu, který hraje hlavní roli v hospodářské a sociální činnosti například: pro obchodování, práci, hru, komunikaci i možnost svobodného vyjadřování. V roce 2010 se odvětví IKT 5 % podílelo na evropském HDP a jeho tržní hodnota představovala 660 miliard EUR ročně, ale k celkovému růstu produktivity přispívá daleko více. Předpoklad, který vycházel z „Digitální agendy pro Evropu“ v roce 2010 bylo, že veškerý digitální obsah a digitální aplikace budou do roku 2020 zprostředkovány online. V digitální agendě je stanoveno sedm oblastí, na které se musí Evropa zaměřit:

1. vytvoření jednotného digitálního trhu,
2. zlepšení rámcových podmínek pro interoperabilitu mezi výrobky a službami v oblasti IKT,
3. posílení důvěry v internet a jeho bezpečnost,
4. záruka poskytování výrazně rychlejšího internetového připojení,
5. podpora investic do výzkumu a vývoje,
6. zvýšení digitální gramotnosti, dovedností a začlenění,
7. zavádění IKT k řešení společenských úkolů, jako jsou změna klimatu, zvyšující se náklady na zdravotní péči a stárnoucí populace (Evropská komise, 2010 b).

Pro dosažení úspěchu v těchto sedmi vytyčených oblastech, navrhuje Komise kroky, jak dále postupovat. Dále bylo v rámci Digitální agendy Evropskou komisí určeno sedm nejvýznamnějších překážek³³, které mohou vážně ohrozit využívání IKT a také nasvědčují tomu, že Evropa výrazně zaostává za svými průmyslovými partnery. Digitální agenda zastřešuje opatření potřebná pro následujících sedm problémových oblastí (Evropská unie, 2010 a):

³³ Těchto sedm překážek bylo Komisí určeno na základě konzultací se zúčastněnými stranami a na základě náhledů uvedených v Granadské deklaraci i v usnesení Evropského parlamentu.

1. Roztříštěné digitální trhy – vzhledem k nesourodosti vnitrostátních online trhů a problémům s tím souvisejících, nemohou Evropané využívat digitální trh tak, jak by chtěli. Odstraněním regulačních překážek a usnadněním elektronických plateb bude obchodním a kulturním obsahům a také službám umožněno překračovat hranice.
2. Nedostatečná interoperabilita³⁴ – Evropa nedostatečně využívá všech výhod, které jí plynou ze součinnosti a spolupráce jednotlivých odvětví a politik. Digitální agenda může být účinná pouze v případě, že všechny její části budou interoperabilní a zároveň založené na normách a otevřených platformách.
3. Rostoucí kyberkriminalita a riziko nízké důvěry v síť – do popředí se dostává významný pojem „kyberkriminalita“, Evropa se tedy musí začít zabývat nárůstem nových forem trestné činnosti, která zahrnuje například krádež identity, zneužívání dětí a různé kyberútoky. Je proto zapotřebí vypracovat mechanismy pro boj s tímto problémem.
4. Nedostatečné investice do sítí – pro zavedení a šíření rychlejšího širokopásmového připojení, které bude dostupné všem, je zapotřebí učinit určité kroky vpřed.
5. Nedostatečný výzkum a inovace – i nadále Evropa nedostatečně investuje, nevyužívá kreativitu a sílu malých a středních podniků (dále MPS). Je zapotřebí vytvořit inovační prostředí, ve kterém budou moci všechny IKT společnosti usazené v Evropě vytvářet kvalitní produkty, o které bude na světovém trhu zájem.
6. Nedostatky v oblasti počítačové gramotnosti a počítačových dovedností – velký nedostatek je v tom, že jsou z digitální společnosti vyloučeni lidé, kteří nemají dostatečné znalosti v oblasti IKT a počítačové gramotnosti.
7. Promarněné příležitosti při řešení společenských výzev – pro lepší využití veškerého potenciálu IKT, by se měla Evropa mimo jiné zabývat i ostatními společenskými výzvami. Těmito výzvami je myšleno především stárnutí populace, změna klimatu, rostoucí zdravotní náklady a další problémy.

Ke dni 31. května 2011 vydala Komise srovnávací přehled po roce od přijetí digitální agendy pro Evropu k jejímu zhodnocení, a ukázalo se, že bylo dosaženo pokroku. Komise hodnotí pokrok během jednoho roku jako dobrý, přičemž bylo dosaženo úspěchu v oblasti pravidelného používání internetu, kdy došlo ke zvýšení z 60 % na 65 %³⁵. Nerovnoměrný pokrok byl

³⁴ Interoperabilitou rozumíme schopnost různých systémů vzájemně spolupracovat a poskytovat si služby a dosáhnoutí vzájemné součinnosti.

³⁵ V rámci digitálního začlenění byl stanoven cíl, že do roku 2015 se má zvýšit pravidelné používání internetu z 60 % na 75 %.

zaznamenám v oblasti zavádění nových superrychlých širokopásmových sítí. Nedostatečný pokrok byl dosažen v oblastech přeshraničního elektronického obchodování, prezentaci malých a středních podniků on-line, cenách roamingu a veřejného výzkumu (Evropská komise, 2011)

3.2.2. Strategie pro jednotný digitální trh

Evropská komise (2015 b) Strategii pro jednotný digitální trh zveřejnila v roce 2015 a jejím hlavním smyslem je překonání národní fragmentace v digitalizaci a směřovat k jednotnému digitálnímu trhu v Evropské unii. Strategie využívá informace od členských států, Evropského parlamentu a zúčastněných stran i dialogu s nimi. Účinnost strategického záměru Komise je do roku 2020 a zaměřuje se především na vzájemně provázaná opatření, které je možné přijmout pouze na úrovni Evropské unie. Tato opatření lze uskutečnit ve funkčním období této Komise (2014–2020) a byla vybírána podle co možná největšího dopadu, což bude dále podrobněji posuzováno. Strategie pro jednotný digitální trh je založena na třech pilířích:

1. zlepšení přístupu spotřebitelů a podniků ke zboží a službám on-line v celé Evropě,
2. vytvoření vhodných podmínek pro rozvoj digitálních sítí a služeb,
3. maximalizace růstového potenciálu naší evropské digitální ekonomiky (Evropská komise, 2014 b).

První pilíř se zaměřuje na spotřebitele a podniky po celé Evropě, především na zlepšení a zjednodušení jejich přístupu ke zboží a službám v online podobě. Jednotný digitální trh tak poskytne nové příležitosti k expanzi podniků po celé Evropě. Kvůli tomu je zapotřebí přijetí určitých opatření nutných k odstranění překážek pro přeshraniční online činnosti. V rámci budování důvěry spotřebitelů k online službám je zapotřebí existence kvalitní přeshraniční zásilkové služby. Další oblasti, kterých se strategie týká je vymezení vhodného rámce elektronického obchodu a prevence nespravedlivé diskriminace jak spotřebitelů, tak podniků, při získávání přístupu obsahu či nakupování zboží a služeb online v rámci Evropské unie. Diskriminace se v tomto případě může vyskytovat na základě státní příslušnosti, zeměpisné polohy či bydliště. Jakákoliv diskriminace je v rozporu se základními zásadami Evropské unie. V rámci prvního pilíře nalezneme mimo jiné také velice problematickou oblast, a to je zeměpisné blokování. Jedním z bodů zahrnutých do prvního pilíře je tedy *„zabránění bezdůvodnému blokování na základě zeměpisné polohy.“* Strategie pro jednotný digitální trh popisuje zeměpisné blokování následovně: *„zeměpisným blokováním se rozumí postupy, které používají pro komerční účely on-line prodejci a jejichž důsledkem je odepření přístupu k internetovým stránkám v jiných členských státech“* (Evropská komise, 2015 b), přičemž je zde

dodatek, že v některých případech mají spotřebitelé přístup k daným internetovým stránkám, avšak je jim odepřeno nakupovat výrobky či služby. Rovněž se může stát, že spotřebitel bude přesměrován na místní internetovou stránku stejné společnosti, avšak s jinými cenovými podmínkami, či odlišnými produkty a službami. Ve strategii je tedy určeno, že ve spojitosti s problematikou zeměpisného blokování předloží do roku 2016 Evropská komise legislativní návrh na ukončení neodůvodněného blokování na základě zeměpisné polohy (Evropská komise, 2015 b).

Druhý pilíř se týká vytváření vhodných podmínek a rovných příležitostí pro moderní digitální sítě a inovační služby. Spolehlivé, důvěryhodné a cenově dostupné vysokorychlostní sítě a služby, které zajistí základní práva spotřebitelů na ochranu soukromí a osobních údajů jsou jedny ze základů, na nichž je jednotný digitální trh založen. Aby výše zmíněné fungovalo tak, jak má, je zapotřebí silné a konkurenceschopné odvětví telekomunikací, aby bylo schopné realizovat potřebné investice a využívat současné inovace, jako např. internet věcí³⁶, nástroje na zpracování dat velkého objemu a další. Jedna z věcí, ke které se ve spojitosti s druhým pilířem Evropská komise zavázala je, že do roku 2016 předloží návrhy na ambiciózní přepracování telekomunikačního regulačního rámce, který se zaměří na několik vymezených bodů³⁷. Dále se v rámci druhého pilíře strategie věnuje audiovizuálnímu prostředí, online platformám a posílení důvěry a bezpečnosti u digitálních služeb a při nakládání s osobními údaji. Statistiky ukazují, že, pouze 22 %³⁸ Evropanů má plnou důvěru ke společnostem, jako jsou vyhledávače, sociální sítě a e-mailové služby (Evropská komise, 2015 b).

Třetí pilíř se zaměřuje na potenciál digitální ekonomiky. Nalezneme zde například význam digitalizace jednotlivých odvětví pro zachování konkurenceschopnosti, což je podstatné právě pro přechod Evropské unie k inteligentní ekonomice průmyslu a služeb. Mimo jiné digitalizace nabízí velké množství příležitostí například pro odvětví dopravy v podobě inteligentních dopravních systémů, pro odvětví energetiky je zde možnost měření spotřeby či inteligentní energetické sítě. (Evropská komise, 2015 b).

³⁶ Internet věcí je v informatice označení pro síť fyzických zařízení, vozidel, domácích spotřebičů a dalších zařízení, která jsou vybavena elektronikou, softwarem, senzory, pohyblivými částmi a síťovou konektivitou, která umožňuje těmto zařízením se propojit a vyměňovat si data.

³⁷ Jedná se o těchto pět bodů: “ i) *konzistentní přístup k politice a správě rádiového spektra založený na jednotném trhu*, ii) *zajištění podmínek pro skutečně jednotný trh tím, že se odstraní roztržičnost předpisů, a efektivním provozovatelům sítí a poskytovatelům služeb se tak umožní úspory z rozsahu a spotřebitelům zajistí efektivní ochrana*, iii) *zajištění rovných podmínek pro účastníky trhu a jednotné uplatňování pravidel*, iv) *stimulace investic do vysokorychlostních širokopásmových sítí (včetně přezkumu směrnice o univerzální službě) a v) účinnější regulační institucionální rámec*“.

³⁸ Stav k roku 2015.

Evropská komise od května roku 2015 splnila již 35 závazků, které ohlásila právě ve své strategii pro jednotný digitální trh. Důraz je kladen především na realizaci všech návrhů obsažených ve strategii, přičemž se jedná především o aktualizovaná pravidla Evropské unie pro oblast telekomunikací. V roce 2017, tedy dva roky po zahájení strategie pro jednotný digitální trh, pracuje Evropská komise kvůli neustálému vývoji a inovacím v oblastí technologií na její aktualizaci. Jelikož dochází k neustálému rozvoji „online světa“, je zapotřebí rozvíjet také oblast kybernetické bezpečnosti po celé Evropské unii (Evropská unie, 2017 a).

Dne 10. 5. 2017 vydala Evropská komise *„Sdělení komise evropskému parlamentu, radě, evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů o přezkumu v polovině období provádění strategie pro jednotný digitální trh.“* Přezkum v polovině období hodnotí pokrok, který byl dosažen při realizaci jednotného digitálního trhu, specifikuje oblasti, u kterých je zapotřebí vyvinout větší snahu a úsilí. V rámci strategie pro jednotný digitální trh bylo vytyčeno několik oblastí a cílů, kterých mělo být dosaženo, a přezkum této strategie prezentuje tzv. *„Balíček trojí výhry spotřebitelů“*. Díky návrhu Komise a odsouhlasení tohoto návrhu Evropským parlamentem a Radou od 15. června 2017 vešla v platnost první „výhra“ z výše zmíněného balíčku týkající se zrušení maloobchodních roamingových poplatků. Znamená to, že občané Evropské unie cestující po členských zemích Unie budou moci surfovat po internetu, volat a posílat textové zprávy za stejnou cenu, jako ve svém domovském státě. Statistika za rok 2014 ukazuje, že až 50 % dotázaných Evropanů cestuje do jiných členských států, ale internet v zahraničí nepoužívá, jelikož je drahý. Další „výhrou“ je *„přeshraniční přenositelnost online služeb poskytujících obsah“*, která zaručuje, že od počátku roku 2018 budou mít spotřebitelé na internetu přístup ke svým předplaceným filmům, elektronickým knihám, videohrám a hudbě také při cestování do členských zemí Evropské unie. Přezkum Strategie pro jednotný digitální trh také udává, že další změnu může spotřebitel v zemích Evropské unie zaznamenat bude-li přijat návrh, který řeší neodůvodněné zeměpisné blokování.³⁹

Dále je strategie přezkoumávána v těchto oblastech:

- zajištění spravedlivého, otevřeného a bezpečného digitálního prostředí,
- řízení digitální transformace naší společnosti a ekonomiky,

³⁹ Ke dni 27. února 2018 Rada přijala nařízení, které zakazuje neoprávněné zeměpisné blokování v rámci vnitřního trhu.

- jednotný digitální trh: hlavní výhoda Evropy při globální digitalizaci ekonomiky a společnosti (Evropská komise, 2017 b).

Evropská komise je odhodlána s členskými státy, zúčastněnými stranami a sociálními partnery v dalším úsilí pokračovat. Jedním z prvních kroků by mělo být to, že se Evropský parlament a Rada co nejrychleji domluví na návrzích v rámci strategie pro jednotný digitální trh, které jim byly předloženy. Evropská rada hraje při poskytování politického impulsu pro včasné přijetí a provedení těchto návrhů klíčovou úlohu. Pouze v případě pevného odhodlání všech zúčastněných stran se fungující jednotný digitální trh v Evropské unii může stát realitou (Evropská komise, 2017 b).

3.3. Digitalizací ekonomiky k e-Governmentu

Jak bylo zmíněno již v úvodu práce, digitalizace se projevila a stále projevuje v různých segmentech od průmyslu, přes zdravotnictví až k veřejné správě. Jedná se o zefektivnění prováděných činností v nejrůznějších odvětvích. V odvětví průmyslu mluvíme o tzv. průmyslu 4.0., což v dnešním digitálním světě představuje již čtvrtou průmyslovou revoluci. Gilchrist (2016) uvádí, že celý průmysl 4.0. je závislý na digitalizování a integrování horizontálních i vertikálních procesů. Uvádí také, že průmysl 4.0. je souhrnným termínem pro technologie a koncepty organizací výrobního procesu. V oblasti zdravotnictví hovoříme o tzv. iniciativě e-Health, a jedná se o vybudování přístupu k bezpečným a kvalitním digitálním službám ve zdravotnictví a péči. V této oblasti Evropská komise vytyčila tři priority. První z nich se týká bezpečného přístupu občanů k jejich zdravotním údajům, a to bez ohledu na hranice po celé Evropské unii. Druhá priorita se týká personalizované medicíny, kdy je prostřednictvím sdílené evropské datové infrastruktury všem výzkumným pracovníkům a odborníkům umožněno shromažďovat zdroje po celé Evropské unii. Poslední priorita se týká posilování postavení člověka, který se stará o své zdraví. Další iniciativou je tzv. eCommerce, jenž dle Evropské komise představuje jeden ze základních kamenů strategie jednotného digitálního trhu, přičemž Evropská unie již podnikla několik kroků pro usnadnění a zvýšení bezpečnosti všech evropských spotřebitelů při nakupování online v celé Evropské unii. V neposlední řadě se jedná také o iniciativu e-Government, která usiluje o elektronizaci veřejné správy. V dalších kapitolách bude iniciativa e-Governmentu rozebrána, a to jak na evropské, tak národní⁴⁰ úrovni (Evropská komise, 2019).

⁴⁰ Národní úroveň rozumíme e-Government v České republice a v Estonsku.

3.4. Vymezení pojmu e-Governmentu a jeho východiska na úrovni Evropské unie

Evropská komise (2010 c) vymezuje pojem e-Government ve svém dokumentu „*e-Government – Action Plan 2011–2015*“ jako „*rozsáhlý soubor opatření, jejichž cílem je využívat výhod informačních a komunikačních technologií (IKT) v celé Evropě*“. Mates a Smejkal (2012) uvádí, že „*e-Government můžeme také chápat jako administrativní komunikaci a procedury, které jsou uskutečňované elektronicky*.“ Na národní, české úrovni je Ministerstvem vnitra ČR (2019) e-Government definován jako „*...správa věcí veřejných za využití moderních elektronických nástrojů, díky kterým bude veřejná správa k občanům přátelštější, dostupnější, efektivnější, rychlejší a levnější*“. Význam e-Governmentu tkví v zefektivnění činností zavedením informačních a komunikačních technologií do aktivit instituce veřejné správy, a umožnit tak osobám přístup na úřad bez fyzické návštěvy.

Kategorizace e-Governmentu z pohledu vazeb s komunikačními partnery je následující:

- G2C (Government to Citizens) – veřejná správa občanům,
- G2B/G2NP (Government to Bussines/Government to Non-profit) – veřejná správa podnikatelům/veřejná správa neziskovým organizacím,
- G2G (Government to Government) – veřejná správa veřejné správě,
- G2E (Government to Employees) – veřejná správa zaměstnancům (Veber a kol., 2018).

3.5. Akční plány e-Governmentu na úrovni Evropské unie

V březnu roku 2000 byla na summitu v Lisabonu schválena iniciativa s názvem eEurope, s cílem umožnit občanům, domácnostem, podnikům, školám i úřadům online připojení, posílení důvěry spotřebitelů, rozšíření digitální gramotnosti občanů a také podpoře podnikání, jenž je otevřené pro moderní technologie. Pro dosažení vymezených cílů bylo stanoveno deset hlavních oblastí, mezi něž patřila online státní správa, rozsáhlé studie a akční plány. V rámci iniciativy eEurope byl stanoven Akční plán eEurope 2002, který byl stanoven pro členské státy Evropské unie, Akční plán eEurope +2003 se vztahoval na kandidátské země a Akční plán eEurope 2005 pro členské státy Evropské unie (eArchiv.cz, 2003).

3.5.1. Akční plán eEurope 2002

Akční plán eEurope 2002 byl pro členské státy Evropské unie schválen v roce 2000 na zasedání Evropské rady v portugalském Santa Maria de Feira, přičemž hlavní oblastí byla stimulace bezpečnějších, levnějších a rychlejších internetových služeb, uplatnění lidských zdrojů a

podpora investic. Tento akční plán představoval první fázi iniciativy eEurope. Součástí tohoto akčního plánu bylo 64 cílů, kterých se do června roku 2002 podařilo převážně dosáhnout. Do akčního plánu byl začleněn také požadavek na přiblížení státní správy k veřejnosti, přičemž všechny základní transakce v rámci Evropské komise měly být dostupné v online formě. Online přístup měli mít také důležité veřejné, právní, kulturní, dopravní, ekologické a administrativní informace (EUR-LEX, 2016).

3.5.2. Akční plán eEurope +

Dne 19. září roku 2002 konzultovala Evropská rada s Evropským parlamentem návrh rozhodnutí Rady o přijetí víceletého programu (2003–2005) pro monitorování eEurope, šíření informací o programu eEurope, osvědčených postupů a zlepšení bezpečnosti sítí a informací (MODINIS). Po několika dalších postoupení byl na posledním zasedání jednomyslně přijat návrh legislativního usnesení. Tento víceletý program (2003 – 2005) slouží pro šíření osvědčených postupů a ke zlepšování bezpečnosti a sítí (Evropský parlament, 2003).

Hlavním cílem iniciativy eEurope + je podpora reformy hospodářství kandidátských zemí pro členství v Evropské unii a zvýšení konkurenceschopnosti a sociální soudržnosti těchto zemí (eArchiv.cz, 2003).

3.5.3. Akční plán eEurope 2005

Akční plán s názvem „Informační společnost pro všechny“ byl předložen Evropské radě na zasedání v Seville ve dnech 21. – 22. června roku 2002. Tento akční plán navazuje na Akční plán eEurope 2002. Cílem akčního plánu je zajištění příznivého prostředí pro soukromé investice, zvýšení produktivity, vytváření nových pracovních míst, modernizace ve veřejné správě a především, poskytnout příležitost každému stát se členem celosvětové informační společnosti. Z toho důvodu je program eEurope 2005 zaměřen na rozvoj bezpečných služeb a dostupnou širokopásmovou infrastrukturu. Spousta zásadních pozitivních změn vzešla již z Akčního plánu eEurope 2002, např. zvýšení počtu občanů a podniků připojených k internetu. Základy Akčního plánu eEurope 2005 můžeme rozdělit do dvou vzájemně se podporujících skupin. První skupina se týká stimulací služeb, aplikací a obsahové náplně, kdežto druhá skupina je zaměřena na širokopásmovou infrastrukturu a bezpečnostní otázky. V Akčním plánu bylo vytyčeno několik bodů, které by měla Evropa do roku 2005 splňovat:

1. Moderní online veřejné služby:

- e-Government,

- služby e-vzdělávání,
 - služby e-zdravotnictví.
2. Dynamické prostředí pro elektronický obchod,
 3. širokou dostupnost širokopásmového přístupu s konkurenceschopnými cenami,
 4. bezpečnou informační infrastrukturu (Komise evropských společenství, 2002).

Po ukončení programu eEurope 2005 vydala Evropská komise dokument „*eEurope 2005 Mid-term review*“, jenž hodnotil plnění stanovených cílů. První pozitivum se našlo hned v úvodu dokumentu, kde bylo uvedeno, že akční plán přijat v roce 2002 splnil veškeré plánované cíle. Pokrok v oblasti e-Governmentu byl hodnocen spíše pozitivně, avšak objevila se zde připomínka, že e-Government nemá za cíl pouze provádění technologií a poskytování služeb, ale měl by také nabízet efektivní řešení. Pokrok v oblasti IKT byl hodnocen také spíše kladně, avšak s připomínkou potřeby nového nasměrování vývoje v této oblasti. Za tímto záměrem ještě téhož roku vznikla nová iniciativa - Akční plán e-Governmentu i2010 (EUR-LEX, 2016).

3.5.4. Akční plán e-Governmentu v rámci iniciativy i2010

V roce 2006 představila Evropská komise evropský akční plán e-Governmentu v rámci iniciativy i2010 pro růst a pracovní příležitosti v informační společnosti. Prostřednictvím plnění akčního plánu e-Governmentu mohou členské země výrazně přispět k lisabonské agendě. Vzhledem k tomu, jak se Evropská unie neustále rozrůstá a nabývá tak na rozmanitosti, mění mě také potřeby občanů členských států a podniků. Občané členských států požadují bezpečnější a demokratičtější služby, kdežto podniky by uvítaly méně byrokracie a vyšší efektivitu daných služeb. Pro zlepšování příležitostí občanů k mobilitě a podnikání v Evropě, je klíčové bezproblémové poskytování veřejných služeb přes hranice. Toho by mohlo být dosaženo prostřednictvím elektronické veřejné správy. V rámci tohoto akčního plánu Komise vytyčila několik cílů, kterých chce dosáhnout:

1. rychlejší poskytování hmatatelných výhod všem podnikům i občanům,
2. zabránit vytváření nových překážek na jednotném trhu, které by mohly vzniknout z roztržitosti a také nedostatečné interoperability, vlivem elektronické veřejné správy zavedené na úrovni členských států,
3. pomocí využití úspor z rozsahu v iniciativách členských států a spoluprací na společných evropských úkolech, rozšířit přínosy elektronické veřejné správy na úrovni Evropské unie,

4. zajistit, aby všechny zúčastněné strany v rámci Evropské unie spolupracovaly na návrhu a poskytování služeb elektronické veřejné správy (Evropská komise, 2006).

Akční plán byl postaven zejména na prohlášení ministrů z roku 2005 přijatém na 3. ministerské konferenci o elektronické veřejné správě, kde byla stanovena očekávání týkající se rozšíření a měřitelnosti přínosů elektronické veřejné správy v roce 2010. Základy akčního plánu tkví ve skvělé spolupráci s iniciativami členských států v oblasti elektronické veřejné správy prostřednictvím podskupiny e-Government v rámci poradní skupiny pro eEurope. Akční plán byl zaměřen na pět cílů v oblasti elektronické veřejné správy, přičemž stanoví také specifické cíle pro rok 2010:

1. žádný občan nesmí zůstat stranou – do roku 2010 zvýšit začlenění občanů prostřednictvím elektronické veřejné správy,
2. dosažení účinnosti a efektivity v praxi – do roku 2010 přispět k vysoké spokojenosti občanů, ke snížení administrativní zátěže a celkově k vyšší účinnosti,
3. zavádění klíčových služeb se zásadním dopadem na občany i podniky – do roku 2010 budou všechny zadávané veřejné zakázky k dispozici v elektronické podobě, přičemž skutečná míra využívání dosáhne až 50 %, a dojde k uzavření dohody o spolupráci na dalších službách online, což bude mít příznivý dopad na občany,
4. realizace klíčových předpokladů – nejpozději do roku 2010 umožnit občanům i podnikům plně využívat výhod pohodlného, interoperabilního a autentizovaného přístupu k veřejným službám po celé Evropě,
5. posilování účasti a demokratického rozhodování – do roku 2010 umožnit prezentaci nástrojů pro účinnou veřejnou diskuzi a také účast na demokratickém rozhodování (Evropská komise, 2006).

Aby byla elektronická veřejná správa přístupná opravdu všem občanům tak, jak je uvedeno v prvním cíli, musí dojít k překlenutí digitální propasti. Důležitou roli v tomto případě hraje také zabránění digitálnímu vyloučení z veřejných služeb poskytovaných online. Elektronická veřejná správa musí být přístupná občanům také v případě výskytu nových příležitostí v oblasti politik využívající IKT, přičemž tyto služby pomáhají upevňovat sociální soudržnost a také zajišťují, že se znevýhodnění lidé střetnou s menšími překážkami. Členské státy dosáhly dohody ohledně závazku plnění cílů elektronické veřejné správy přístupné všem a to tak, aby do roku 2010 měli všichni občané včetně těch sociálně znevýhodněných možnost využívat všech výhod elektronické veřejné správy. Další závazek se týkal lepší informovanosti veřejnosti, které bude dosaženo prostřednictvím využívání informačních a komunikačních

technologií. Úsilí členských států o dosažení těchto cílů bude podporováno ze strany Komise, avšak v souladu se sdělením o přístupnosti elektronických technologií a agendou pro začlenění občanů do informační společnosti⁴¹. V rámci otevřeného partnerství Evropské komise s členskými státy, soukromým sektorem a občanskou společností a ve spolupráci s Evropskou sítí veřejné správy⁴² uskuteční následující specifické akce:

- do roku 2006 bude vypracována dohoda s členskými státy na plánu postupu, ve kterém budou stanoveny měřitelné cíle a mezníky na cestě k elektronické veřejné správě, ze které budou mít prospěch všichni občané,
- do roku 2007 bude ve spolupráci s členskými státy vypracována zpráva se sdělením o přístupnosti elektronických technologií,
- do roku 2008 vydat specifikaci strategií pro poskytování služeb na více platformách, aby bylo možné ke službám elektronické veřejné správy přistupovat jak prostřednictvím digitální televize, mobilního telefonu, pevných telefonních sítí a dalších prostředků (Evropská komise, 2006).

V rámci druhého cíle týkajícího se účinnosti a efektivity v praxi nalezneme přínos na úrovni občanů a podniků, správních orgánů a společnosti a hospodářství jako jednoho celku. Očekávání členských států je, že do roku 2010 elektronická veřejná správa přispěje k vyšší spokojenosti uživatelů veřejných služeb a dojde k výraznému snížení administrativní zátěže na úrovni občanů i podniků. Prostřednictvím inovačního používání informačních a komunikačních technologií by měl veřejný sektor získat na účinnosti a zároveň zvýšit průhlednost a zodpovědnost. Přesto, že většinu úkolů je zapotřebí řešit na úrovni členských států, vystupuje zde i Evropská komise, která podporuje všech pět cílů tohoto akčního plánu, a to měřením a sdělením. V rámci rozšiřování elektronické veřejné správy je nezbytné poskytovat informace, kvantifikace, srovnávací analýzy, ale také měření a následné porovnání dopadů a přínosů. Vzhledem ke stále zvyšující se potřebě sdílet zkušenosti, je zavedeno nebo se zavádí několik mechanismů, např. rámec pro osvědčené postupy v oblasti elektronické veřejné správy, portál Vaše Evropa či jednotný portál celních služeb. V rámci tohoto cíle uskuteční Evropská komise v partnerství s členskými státy, soukromým sektorem a občanskou společností tyto akce:

⁴¹ Agenda pro začlenění občanů do informační společnosti (eInclusion) je plánována na rok 2008 jako součást iniciativy i2010 – IKT pro politiku a začlenění.

⁴² Evropská síť veřejné správy – EPAN.

- do roku 2006 Evropská komise ve spolupráci s členskými státy podá návrh ohledně společného rámce pro měření v oblasti elektronické veřejné správy zaměřený na dopady⁴³,
- do roku 2006 dojde Evropskou komisí ve spolupráci s členskými státy k průzkumu mechanismů, které zajistí dlouhodobou finanční a provozní udržitelnost pro sdílení zkušeností, infrastruktur a služeb,
- do roku 2007 se pro sledování pokroku tohoto akčního plánu budou provádět srovnávací analýzy a případové analýzy a studie dopadů a přínosů na základě společných ukazatelů a podkladů přijatých od členských států – to vše proběhne v souladu s rámcem pro srovnávací analýzy v rámci iniciativy i2010 (Evropská komise, 2006).

Třetí cíl se týká oblasti klíčových služeb se zásadním dopadem pro občany a podniky, přestože většina služeb se nachází na místní, regionální či vnitrostátní úrovni, existuje celá řada služeb, které jsou poskytovány přes hranice, což může hrát důležitou roli jak pro občany, podniky, tak i pro orgány veřejné správy. Tyto služby vytvářejí významnou poptávku po prvcích, jako je např. elektronická identifikace či interoperabilita, čímž se navzájem podporují s cíli tohoto akčního plánu. Jedna ze služeb, která má zvláštní dopad je eProcurement, tedy elektronické zadávání veřejných zakázek. Elektronické zadávání veřejných zakázek a elektronická fakturace povede k vyšší úspoře nákladů. Malé a střední podniky mohou díky snadnějšímu přístupu zvýšit svoji konkurenceschopnost, nabýt nových znalostí v oblasti IKT a získat lepší přístup na trh s veřejnými zakázkami. V rámci tohoto cíle se členské státy zavázaly, že umožní všem orgánům veřejné správy v Evropě provádět veškeré zadávání veřejných zakázek elektronickou formou (pokud je to v souladu s právními předpisy), a také zajistit, aby se do roku 2010 minimálně 50 % veřejných zakázek uskutečnilo v elektronické podobě⁴⁴. Mezi lety 2006-2010 provede Evropská komise ve spolupráci s členskými státy průzkum služeb, které mají velký dopad, a které nejvíce přispívají k dosažení vytyčených cílů v lisabonské agendě. V rámci tohoto cíle Evropská komise v partnerství s členskými státy, soukromým sektorem a občanskou společností uskuteční následující činnosti:

- je zapotřebí s členskými státy dohodnout plán postupu, ve kterém budou stanoveny měřitelné cíle a mezníky tak, aby do roku 2010 bylo dosaženo 100 % dostupnosti a 50 % využívání elektronického zadávání veřejných zakázek,

⁴³ Následně dojde k doladění návrhu.

⁴⁴ Jedná se o veřejné zakázky překračující prahovou hodnotu ES, která činí pro jednoduché veřejné služby cca 50 000 EUR a pro stavební práce až 6 000 000 EUR.

- urychlení tvorby společných specifikací hlavních prvků pro přeshraniční elektronické zadávání veřejných zakázek a následné spuštění pilotních projektů, a to vše na základě stávajících nebo teprve vyvíjených řešení členských států,
- vydání posouzení pilotních projektů a následné šíření dosažených výsledků po celé Evropské unii,
- zhodnocení dosaženého pokroku týkající se aplikací pro přeshraniční elektronické zadávání veřejných zakázek ve všech členských státech (Evropská komise, 2006).

Ve čtvrtém cíli je obsažena realizace klíčových předpokladů, za něž je považována interoperabilní správa elektronické identifikace (eIDM) pro přístup k veřejným službám, elektronické ověřování pravosti dokumentů a elektronická archivace. Interoperabilní správa elektronické identifikace je členskými státy již zaváděna, a to s ohledem na potřeby vnitrostátních služeb, kulturní tradice a preference v oblasti ochrany osobních údajů. Konkrétním prostředkem pro zavedení eIDM mohou být jednotné vnitrostátní průkazy totožnosti, přičemž rozhodnutí záleží na členských státech. Členské státy jsou si vědomy důležitosti eIDM, především proto, aby evropští občané a podniky mohli do roku 2010 využívat bezpečných a pohodlných elektronických prostředků, jenž jsou vydávány na místní, regionální a vnitrostátní úrovni a splňují právní předpisy o ochraně osobních údajů, aby poté mohli prokázat svoji totožnost ve svém domovském i v jiném členském státě. Komise ve spolupráci s členskými státy, soukromým sektorem a občanskou povinností uskuteční následující činnosti:

- dohoda o spolupráci s členskými státy na plánu postupu, kde budou stanoveny měřitelné cíle a mezníky nezbytné na cestě k evropskému rámci pro eIDM, na základě interoperability a vzájemného uznávání vnitrostátních systémů eIDM, a to do roku 2010,
- dohoda o společných specifikacích pro interoperabilní eIDM v celé Evropské unii,
- zavádění společně dohodnutých specifikací a sledování pilotních projektů v oblasti interoperabilních systémů eIDM pro přeshraniční služby,
- přezkoumat míru využívání elektronických podpisů v elektronické veřejné správě ve veřejných službách,
- přezkoumat, v jaké míře členské státy využívají evropský rámec eIDM pro interoperabilní systémy eIDM (Evropská komise, 2006).

Posledním pátým cílem je posilování účasti a demokratického rozhodování v Evropě, což sebou nese několik problémů. Prvním problémem je, že účast ve volbách je poměrně nízká, a to jak

na vnitrostátní, tak i evropské úrovni.⁴⁵ Kritickým se pro soudržnost evropské společnosti stává lepší rozhodování a širší účast občanů ve všech fázích demokratického rozhodování, a to včetně rozhodování na evropské úrovni. Postupně se také objevují nové příležitosti zejména v oblasti IKT, které mají poměrně vysoký potenciál zapojení se do veřejné diskuze a rozhodování občanů jak na evropské, tak i místní úrovni. Rozhraní mezi demokracií a novými technologiemi, jako je např. internet se stává e-Demokracie⁴⁶, což je jakási forma vlády, při které mají všichni občané možnost podílet se na správě věcí veřejných. Evropská komise po konzultaci se všemi zúčastněnými stranami učiní tyto kroky:

- podpora výměny získaných zkušeností a testování nástrojů, jenž jsou založené na IKT a usnadňují veřejnosti účast na demokratickém rozhodování,
- budou zahájeny přípravné práce v oblasti nástrojů pro lepší parlamentní rozhodování založených na IKT,
- pokročilé formy e-Demokracie budou stanoveny jako priority výzkumného programu v oblasti technologií informačních společností, a to podle 7. rámcového programu (Evropská komise, 2006).

3.5.5. Akční plán e-Government 2011–2015

Dne 15. prosince 2010 vydala Evropská komise (2010 c) „*Evropský akční plán „eGovernment“ na období 2011–2015.*“ E-Government je Digitální agendou pro Evropu⁴⁷ řazen do rozsáhlého souboru opatření, které mají za cíl využívat výhod informačních a komunikačních technologií (IKT), a to po celé Evropě. Tento evropský akční program je v řadě již druhý, a jeho cílem bylo uskutečnění vize, která byla obsažena v prohlášení z konference o elektronické veřejné správě v Malmö. Podle ctizádostivé vize by měly mít evropské orgány veřejné správy do roku 2015 „*reputaci, že jsou otevřené, flexibilní a pracují na svých vztazích s občany a podniky. Využívají elektronickou veřejnou správu ke zvýšení účinnosti a výkonnosti a neustále zlepšují veřejné služby způsobem, který splňuje různé potřeby uživatelů a maximalizuje veřejnou hodnotu, čímž podporují přeměnu Evropy ve špičkovou znalostní ekonomiku*“ (Evropská komise, 2010 c).

Vlivem prohlášení z Malmö stanovila Evropská komise (2010 c) pro všechny evropské orgány veřejné správy na období 2011–2015 několik priorit:

⁴⁵ Dle portálu Vaše Evropa (2019) je v Lucembursku, Belgii, Kypru, Bulharsku a v Řecku povinná účast ve volbách.

⁴⁶ E-Demokracie je součástí elektronické veřejné správy stejně jako e-Government, a obsahuje e-Volby a e-Participaci.

⁴⁷ Viz. podkapitola 3.2.1.

- Na základě potřeb uživatelů jsou navrženy služby elektronické veřejné správy a jejich užívání je umožněno všem občanům i podnikům. Mimo to mohou využívat také zlepšený přístup k veřejným informacím, posílenou transparentnost a také účinné prostředky pro zapojení všech zúčastněných stran do politických procesů.
- Posilování mobility v rámci jednotného trhu prostřednictvím hladkého poskytování služeb elektronické správy pro zřizování a provozování podniků, a také pro práci, studium, pobyt a důchod kdekoli v Evropské unii.
- Používáním elektronické správy s cílem snížení administrativní zátěže, zlepšení organizačních procesů a podpory udržitelné nízkouhlíkové ekonomiky se dosáhne vyšší účinnosti a výkonnosti.
- Díky vytvoření vhodných klíčových prostředků a také nezbytných právních a technických předpokladů je umožněno provádění politických priorit.

Vlády členských států tedy musí poskytovat svým občanům veřejné služby efektivněji – lépe a s nižšími zdroji. Jak je stanoveno ve Strategii Evropa 2020, Evropská komise prostřednictvím tohoto akčního plánu e-Governmentu podporuje inteligentní a udržitelnou Evropu, čímž výrazně přispívá ke splnění dvou hlavních cílů Digitální agendy pro Evropu (Evropská komise, 2010 c):

1. do roku 2015 zpřístupnit online přeshraniční služby, které umožní podnikatelům zřizovat a provozovat podniky kdekoli v Evropě, a to nezávisle na původním umístění,
2. zajistit, aby do roku 2015 50 % občanů Unie využívalo služby elektronické správy,

Akční plán e-Governmentu definuje čtyři oblasti neboli politické priority, které se následně dělí na konkrétní činnosti a kroky Evropské komise:

1. posílení uživatele,
2. vnitřní trh,
3. účinnost a výkonnost vládních a správních orgánů,
4. předpoklady vývoje elektronické správy (Evropská komise, 2018).

Posílením uživatele můžeme rozumět zvýšení schopnosti občanů, podniků či jiných organizací, které se aktivně podílejí na chodu společnosti právě používáním nových technologií. Posílení můžeme také chápat ve smyslu zvýšení informovanosti občanů a lepšího přístupu k veřejným informacím. Součástí této politické priority jsou také služby navržené na základě potřeb uživatelů a služby podporující začlenění. Zjednodušeně to znamená, že bude brán zřetel na potřeby uživatelů. Komise se zavázala, že mezi lety 2011-2013 bude podporovat členské státy

při vývoji služeb elektronické veřejné správy návrhy, které vzešly právě od uživatelů. Další závazek Komise byl stanoven do roku 2013, do kdy musí členské státy vyvíjet personalizované online služby⁴⁸. Posílení uživatele úzce souvisí také se společným vytvářením služeb, kde je uvedeno, že sociální sítě či jiné nástroje pro spolupráci umožní všem uživatelům aktivní zapojení se při navrhování a vytváření veřejných služeb. Komise pro danou oblast navrhla dvě činnosti, pro lepší zapojení uživatele do procesu vytváření veřejných služeb. První činností Komise usnadní výměnu znalostí a získaných zkušeností mezi zúčastněnými stranami a dohodne s členskými státy cíle v oblasti zavádění služeb pro spolupráci. Další oblastí je opakované použití informací veřejného sektoru, u čehož se Komise zavázala maximalizovat hodnoty opakovaného používání informací veřejného sektoru například v podobě nezpracovaných dat a dalších dokumentů určené pro opakované použití. Komise se v této oblasti zavázala plnit následující činnosti:

- dohoda mezi členskými státy na společném souboru ukazatelů opakovaného použití informací veřejného sektoru,
- usnadnění výměny již vyzkoušených postupů a příjem vlastní interní strategie pro opakované použití informací veřejného sektoru na základě přezkoumání rozhodnutí o o opakovaném použití informací veřejného sektoru,
- přezkum směrnice o opakovaném použití informací veřejného sektoru, jak stanoví Digitální agenda pro Evropu,
- provedení studie, kde hlavním cílem bude posoudit, do jaké míry členské státy vyvinuly a zavedly otevřené datové katalogy či portály právě pro opakované použití informací ve veřejném sektoru (Evropská komise, 2010 c).

Další oblastí je zlepšení transparentnosti, kde v době vzniku akčního plánu neexistovaly žádné společné evropské cíle. Činnosti⁴⁹, které do této oblasti spadají jsou následující:

- členské státy společně s Komisí stanoví společné dobrovolné cíle v oblasti transparentnosti a bude docházet k výměně zkušeností v oblasti transparentnosti,
- členské státy a Komise poskytnou online přístup k informacím o právních a správních předpisech,
- členské státy umožní občanům v souladu se směrnicí o ochraně údajů 95/46/ES jednoduchým a jednoznačným způsobem elektronický přístup k osobním údajům, které

⁴⁸ Těmito službami rozumíme například sledování průběhu transakcí s orgány veřejné správy.

⁴⁹ Činnosti v této oblasti by měly být v souladu se směrnicí o ochraně údajů (směrnice 95/46/ES).

jsou o nich vedeny, kdykoli se budou takové údaje automaticky zpracovávat (Evropská komise, 2010 c).

Poslední oblastí v rámci této priority je zapojení občanů a podniků do rozhodovacího procesu, a nachází se zde tyto tři činnosti:

- Komise bude spolupracovat s členskými státy na vývoji elektronických služeb na podporu občanských iniciativ,
- Evropská komise posoudí současné výzkumné projekty a zahájí nové v rámci cíle „IKT pro modelování správy a politik,“
- členské státy, Evropská komise a další orgány, by měly na základě pilotních projektů a demonstrací vyvinout služby, které zapojí všechny zúčastněné strany do veřejných diskusí a rozhodovacích procesů (Evropská komise, 2010 c).

Druhou prioritou, kterou v akčním plánu pro e-Government na období 2011-2015 Komise definuje, je vnitřní trh, který se skládá z několika dalších podbodů, jenž jsou následně děleny na jednotlivé činnosti, které Evropská komise (2010 c) v tomto ohledu podnikne. Hladce fungující služby pro podniky definují podnikům možnost prodávat a poskytovat služby a také produkty v celé Evropě, a to prostřednictvím elektronického zadávání veřejných zakázek a zavádění služeb, které poskytují jednotná kontaktní místa pro střet podniků s veřejnou správou. Komise v rámci akčního plánu uvádí také dvě již vzniklé iniciativy, které byly v těchto oblastech zahájeny:

1. SPOCS⁵⁰ což znamená jednoduché online postupy pro přeshraniční služby, jejichž cílem je odstraňovat administrativní překážky, přes které se musí podniky dostat v případě nabízení svých služeb v zahraničí, a to prostřednictvím podpory zavádění jednotných kontaktních míst a s tím spojených elektronických postupů (eProcedures),
2. PEPPOL⁵¹ znamená celoevropské online zadávání veřejných zakázek, které umožňuje podnikatelům absolvovat celý cyklus veřejné zakázky online, od objednávky až po fakturaci (Evropská komise, 2010 c).

Na základě výše uvedeného, mezi hlavní priority Komise v tomto období patří přeshraniční a interoperabilní infrastruktura eProcurement, která bude založena na výsledcích projektu PEPPOL a také vývoj v oblasti jednotných kontaktních míst společně s rozšířením směrnice o

⁵⁰ Simple Procedure Online for Cross-border Services.

⁵¹ Pan-European Public eProcurement On-Line.

službách. V případě úspěchu v těchto oblastech by to znamenalo, že do roku 2015 budou všechny podniky v Evropě schopny prodávat zboží a poskytovat služby orgánům veřejné správy v jiných členských zemích než ve své domovské zemi. V rámci priority vnitřního trhu nalezneme také osobní mobilitu, kde Komise vytyčila dvě činnosti. První činností se Komise zavazuje, že mezi lety 2012-2014 bude podporovat výměnu osvědčených postupů a také koordinovat snahy členských zemí na společném vytvoření a zavedení interoperabilních služeb eDelivery. Druhou činností je do roku 2015 v rukou členských států zajistit přeshraniční a interoperabilní služby eDelivery pro občany⁵². Další oblastí v rámci vnitřního trhu je zavádění přeshraničních služeb v celé Evropské unii, kde Evropská komise vymezila následující činnosti:

1. do roku 2011 Komise společně s jednotlivými členskými státy provede studii poptávky po přeshraničních službách, a následně posoudí organizační, právní a technické překážky.
2. do roku 2011 se členské státy dohodnou na několika klíčových přeshraničních službách, které mají být zavedeny mezi lety 2012-2015, a určí vhodné fáze jejich životního cyklu,
3. ze strany Komise se členským státům dostane podpory, koordinace úsilí vynaložené členskými státy při zavádění rozsáhlých pilotních projektů a bude povzbuzovat jejich vzájemnou koordinaci a opakované využití výsledků a řešení,
4. členské státy ve spolupráci s Komisí budou společně pracovat na zavádění přeshraničních služeb eEnvironment (Evropská komise, 2010 c).

Třetí prioritou týkající se oblasti účinnosti a výkonnosti vládních a správních orgánů zahrnuje tři iniciativy a dělí se dále na konkrétní činnosti v těchto oblastech. První iniciativou je *zlepšení organizačních postupů*, jenž uvádí, že e-Government má sloužit ke zlepšení organizačních postupů správních orgánů a také snížit jejich náklady především prostřednictvím zadávání veřejných zakázek elektronickou (online) formou. V rámci této iniciativy jsou Evropskou komisí stanoveny tyto činnosti:

1. Komise ve spolupráci s členskými státy připraví program výměny zaměstnanců orgánů jednotlivých členských států,
2. Komise bude provádět evropský akční plán eKomise pro období 2011-2015,
3. portál ePractice.eu bude Komisí přeměněn v účinnou platformu pro výměnu zkušeností,

⁵² Tato činnost bude sloužit k tomu, aby mohli občané studovat, pracovat, pobývat atd kdekoli v Evropské unii.

4. Komise usnadní výměnu zkušeností a prozkoumá nové možnosti podpory členských států v oblasti zlepšování organizačních postupů (Evropská komise, 2010 c).

Další iniciativou v rámci priority vnitřní trh je snížení administrativní zátěže a zjednodušení a odbourání administrativních postupů by mělo být jedním z cílů. Komise ve spojitosti se snižováním administrativní zátěže naplánovala činnosti, které by měly členským státům pomoci odbourat zbytečnou administrativní zátěž. Evropská komise tak společně s členskými státy uspořádá sdílení zkušeností, které byly získány při zavádění zásady jediné registrace a elektronických postupů, jenž se pro poskytování služeb elektronické správy stává dominantní. Dále bude provedena analýza nákladů a přínosů a navržen plán pro další postup. Další iniciativou je tzv. *zelená správa*, kde si Komise stanovila dvě činnosti pro efektivnější dosažení cíle, čímž je snížení uhlíkové stopy veřejných správ členských států, a to například zavedením elektronické archivace, místo pracovních cest spíše video konference apod (Evropská komise, 2010 c).

Poslední prioritou v rámci akčního plánu e-Governmentu jsou dle Evropské komise (2010 c) předpoklady vývoje elektronické správy, které zahrnují celkem tři iniciativy a konkrétní činnosti stanovené Evropskou komisí. První iniciativa se týká otevřené specifikace a interoperability, což je v dokumentu definováno jako „*schopnost systémů a strojů vyměňovat si, zpracovávat a správně vykládat informace*“ (Evropská komise, 2010 c). Mimo jiné jsou zde zahrnuty také právní a organizační aspekty při nakládání s údaji. Interoperabilita je důležitým předpokladem pro otevřený a flexibilní poskytování služeb elektronické správy. Činnosti stanovené Evropskou komisí jsou následující:

1. prostřednictvím programu ISA⁵³ bude Evropská komise provádět činnosti vhodné k realizaci EIF⁵⁴ a EIS,⁵⁵
2. podpora ze strany Komise při opakovaném využívání a sdílení řešení, která byla použita při zavádění interoperabilních služeb elektronické správy,
3. členské státy provedou harmonizaci vnitrostátního rámce interoperability s evropským rámcem interoperability (Evropská komise, 2010 c).

Druhou iniciativou v rámci této priority jsou klíčové předpoklady, k čemuž Komise dodává, že Evropa k vývoji a zavedení přeshraničních online veřejných služeb potřebuje lepší

⁵³ Řešení interoperability pro orgány evropské veřejné správy.

⁵⁴ Evropský rámec interoperability.

⁵⁵ Evropská strategie interoperability.

administrativní spolupráci. V tomto ohledu byl již zahájen pilotní projekt STORK, který má za cíl založit platformu evropských interoperabilních elektronických průkazů totožnosti⁵⁶, které umožní občanům přístup ke službám elektronické veřejné správy, a to ve své domovské zemi i v zahraničí. Činnosti plánované Komisí přispějí k vytvoření celoevropského rámce vzájemně uznávaných elektronických průkazů, a je tak osobám i podnikům umožněno elektronicky se identifikovat v celé Evropě. Níže zmíněné činnosti budou brát zřetel také na stávající evropský akční plán pro elektronické podpisy a elektronickou identifikaci a také revizi směrnice o elektronickém podpisu, jejíž dokončení je plánováno na rok 2011⁵⁷. Evropská komise se ve spojitosti s tímto zavázala k těmto činnostem:

1. navrhnout revizi směrnice o elektronických podpisech se záměrem poskytnout právní rámec pro přeshraniční uznávání a interoperabilitu bezpečných systémů elektronické autentikace,⁵⁸
2. předložit návrh rozhodnutí Rady a Parlamentu se záměrem zajistit vzájemné uznávání elektronické identifikace a elektronické autentikace, na základě autentizačních online služeb, které mají být k dispozici ve všech členských státech,
3. členské státy by měly na základě výsledků projektu STORK a dalších projektů, které souvisejí s elektronickou identifikací používat a zavádět řešení elektronických průkazů totožnosti (Evropská komise, 2010 c).

Poslední iniciativou je inovativní elektronická správa, a plánované činnosti v rámci této iniciativy mají určit a šířit vyzkoušená a bezpečná řešení pro seskupení veřejných služeb (clouds) a strategie přechodu z IPv4 na IPv6.⁵⁹ Evropská komise stanovila tyto činnosti:

1. Evropská komise započne studii a následně vydá doporučení k používání nově vznikajících technologií ve veřejném sektoru,
2. komise v rámci Rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovace zahájí činnosti na podporu veřejných správ, jež se budou účastnit pilotního přechodu na IPv6,
3. prostřednictvím Komise budou zahájeny pilotní projekty, jejichž cílem bude demonstrovat, jak mohou s využitím inovativních architektur a také technologií orgány

⁵⁶ Tzv. eID.

⁵⁷ Dne 23. července 2014 vešlo v platnost nařízení evropského parlamentu a rady (EU) č. 910/2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES – zkráceně eIDAS.

⁵⁸ Neobyčejnějším způsobem autentikace je heslo.

⁵⁹ IPv4 – Internet Protocol version 4, IPv6 – Internet Protocol version 6. Spolu vytváří základ pro komunikaci v rámci sítě internet.

veřejné správy poskytovat služby elektronické správy co nejúsporněji a flexibilněji (Evropská komise, 2010 c).

V roce 2013 byla zahájena „*Studie pro hodnocení akčního plánu e-Governmentu pro období 2011-2015*“ s cílem zjistit, do jaké míry bylo dosaženo vytyčených cílů akčního plánu pro elektronickou veřejnou správu, dosaženého pokroku a těžkostem, kterým musela Evropská komise čelit. Hodnocen byl dosažený pokrok Komise a členských států s ohledem na vizi pronesenou v prohlášení v Malmö, že do roku 2015 se Evropská veřejná správa stane otevřenou, flexibilní a spolupracující ve vztazích s občany a podniky. Studie byla provedena ve třech po sobě následujících činnostech, z nichž první se týká dosažení pokroku v oblasti priorit a činností stanovených akčním plánem pro elektronickou veřejnou správu. Druhá činnost, jež byla součástí hodnocení se týká analýzy dopadu akčního plánu na rozvoj e-Governmentu v členských státech a poslední, třetí část studie se týkala doporučení budoucích opatření v rámci časového plánu akčního plánu pro elektronickou veřejnou správu a také dalších oblastí. Díky studii byl zjištěn pozitivní dopad na rozvoj e-Governmentu na úrovni členských států a evropské úrovni. Studie, kterou provedla společnost Deloitte Consulting ve spolupráci se společností Tech4i² označila tento typ akčního plánu za mobilizační nástroj, který by pomohl Evropské komisi a členským státům koordinovat své činnosti⁶⁰. Pro zvýšení účinnosti akčního plánu, musí být zakotven v nepřetržitém politickém cyklu. Zpráva obsahuje doporučení pro nový přístup k budoucímu akčnímu plánu pro e-Government, který se týká příliš dlouhého pětiletého období vzhledem k rychle se měnícímu světu a neustálým vývojem nových technologií. Místo pětiletého plánu a jeho průběžného přezkoumávání, by byl pro sledování změn vhodnější plán, který by se konal každé dva roky. Strategie digitálního jednotného trhu předpokládá nový akční plán pro e-Government na období 2016-2020 s již identifikovanými počátečními činnostmi a akcemi (Wauters, et. al., 2014).

3.5.6. Akční plán e-Government 2016-2020

Akční plán pro e-Government vznikl v roce 2016 v návaznosti na předchozí akční plány, s názvem „*Urychlování digitální transformace veřejné správy*.“ Díky digitalizaci veřejné správy dochází ke snižování administrativní zátěže podniků i občanů, jelikož je tím odbourán zdoluhavý proces interakce podniků a občanů přímo s orgány veřejné správy. Digitální transformace se stává klíčovým prvkem vedoucím k úspěchu jednotného digitálního trhu. Všechny výše zmíněné akční plány jsou politickými nástroji, jež vedou k urychlení

⁶⁰ Studie byla provedena dvěma zmíněnými společnostmi na základě specifické smlouvy 30-CE-0535551 / 00-94.

modernizace orgánů veřejné správy v Evropské unii. Během toho, co členské státy provádějí své vlastní strategie a činnosti, vymezuje tento akční plán řadu zásad, jimiž by se měly řídit nadcházející iniciativy, kvůli možnosti zprostředkování přínosů, jež mohou plynout podnikům, občanům i orgánům veřejné správy. Akční plán se opírá o následující vizi: *„Do roku 2020 budou orgány veřejné správy a veřejné instituce v Evropské unii otevřené a měly by podporovat začlenění a všem občanům a podnikům v EU budou bez ohledu na hranice poskytovat uživatelsky vstřícné, účinné, komplexní digitální veřejné služby. Ke koncipování a poskytování lepších služeb, které vyhovují potřebám a požadavkům občanů a podniků, se budou využívat inovativní přístupy. Orgány veřejné správy budou využívat příležitosti, které jim nové digitální prostředí nabízí, aby usnadnily své interakce se zúčastněnými stranami i mezi sebou navzájem“* (Evropská komise, 2016).

V rámci tohoto akčního plánu bude zahájeno několik iniciativ, které by měly respektovat zásady, jež zúčastněné strany podporují. Jedná se o následující zásady:

- zásada „pouze jednou“ – v této zásadě, jak název napovídá jde o záruku ze strany orgánů veřejné správy, aby občané a podniky poskytly stejné informace orgánům veřejné správy pouze jednou,
- standartně digitalizované – veškeré služby poskytované orgány veřejné správy by měly být poskytovány digitálně, ale zároveň by měly přihlídnout k faktu, že ne všichni občané nejsou připojeni, a tak zde pro ně musí být stejné služby i v jiné než digitální podobě. Kromě těchto možností by však měly být veřejné služby poskytovány také prostřednictvím kontaktního či správního místa.,
- podpora začlenění a dostupnost – orgány veřejné správy by měly digitální veřejné služby přizpůsobovat tak, aby vyhovovaly všem, např. i starší či handicapovaným osobám,
- otevřenost a transparentnost – veškerá data a informace mezi jednotlivými orgány veřejné správy by měly vzájemně sdílené a zároveň by zde měla existovat možnost pro občany a podniky mít umožněn přístup ke kontrole svých vlastních údajů a mohly je opravit,
- přeshraniční přístup jako standard – pro zabránění dalšímu tříštění, a usnadnění mobility na jednotném trhu, by měly orgány veřejné správy některé digitální služby zpřístupnit napříč hranicemi,
- interoperabilita jako standard – veřejné služby by měly být pojaty tak, aby hladce fungovaly v rámci celého jednotného trhu a napříč různými organizačními jednotkami,

- důvěryhodnost a bezpečnost – základními předpoklady pro zvýšení bezpečnosti a důvěryhodnosti by měly všechny iniciativy přesahovat pouhé dodržování právního rámce určeného pro ochranu soukromí, osobních údajů bezpečnosti informačních technologií (Evropská komise, 2016).

Strategie pro jednotný digitální trh vymezuje tři strategické cíle, které mají urychlit digitální transformaci orgánů veřejné správy jednotlivých členských států a Evropské komise. První cíl zahrnuje modernizaci veřejné správy, druhý se týká dosažení přeshraniční interoperability a třetí pojednává o usnadnění interakce s občany. Tento akční plán bere zřetel na tyto tři strategické cíle, a vymezuje v tomto ohledu konkrétní opatření, která urychlí proces provádění stávajících právních předpisů a související rozšíření veřejných služeb online. Akční plán zahrnuje dvacet bodů, které jsou rozděleny do tří pilířů (Evropská komise, 2016).

První pilíř v rámci akčního plánu se zabývá modernizací veřejné správy pomocí IKT za použití klíčových digitálních činitelů. Transformace zázemí, přetvoření stávajících postupů, zpřístupnění svých dat jiným správním orgánům a podnikům je ze strany orgánů veřejné správy téměř nutností. Tyto snahy se musí opírat o klíčové činitele, přičemž by digitální veřejné služby měly vycházet ze sdílených a znovu použitelných řešení a služeb, které jsou založeny na dojednaných normách a technických specifikacích, což vede ke snížení nákladů na jejich vývoj a zvýšení interoperability. V rámci tohoto pilíře se Evropská komise zavázala ke splnění šesti akcí, které pro podporu v této oblasti podnikne:

1. Evropská komise do roku 2019 podpoří přechod členských států k plnému zadávání veřejných zakázek a využívání rejstříků smluv⁶¹,
2. do roku 2016 chce Komise urychlit zavedení služeb eIDAS společně s elektronickou identifikací a elektronickým podpisem,
3. do roku 2018 zajistí Komise dlouhodobou udržitelnost infrastruktury pro přeshraniční využívání digitálních služeb,
4. mezi lety 2016-2019 předloží Komise přepracovanou verzi EIF⁶² a zároveň podpoří její přijetí vnitrostátními orgány veřejné správy,
5. do roku 2017 bude Komise koordinovat vyvíjený prototyp evropského katalogu norem IKT, určený pro zadávání veřejných zakázek,

⁶¹ Na podpoře přechodu orgánů veřejné správy členských států k elektronickému zadávání veřejných zakázek, využívání rejstříků smluv a interoperabilních elektronických podpisů se již intenzivně pracuje.

⁶² Evropský rámec interoperability.

6. mezi lety 2016-2019 chce Komise postupně zavádět elektronickou fakturaci a elektronické zadávání veřejných zakázek a také principy „standartně digitálně“ a „pouze jednou“ (Evropská komise, 2016).

V druhém pilíři nalezneme činnosti týkající se přeshraniční mobility, protože vnitřní trh by nemohl plnohodnotně fungovat právě bez přeshraničních digitálních veřejných služeb. Díky těmto službám je na trh snadnější přístup, zvyšují důvěru a povzbuzují hospodářskou soutěž na daném trhu. Prostřednictvím komplexních veřejných elektronických služeb by mělo být podnikům umožněno snadněji zahájit podnikání, rozšiřovat své podnikání v jiných členských státech a také zjednodušit přístup k informacím. Pro zajištění fungování přeshraniční mobility bude Komise provádět tyto činnosti:

1. Komise do roku 2017 předloží návrh jednotné digitální brány,⁶³
2. do roku 2016 by měla Evropská komise z portálu e-justice jednotné kontaktní místo pro informace o evropském soudnictví,
3. Evropská komise ve spolupráci s členskými státy do roku 2017 zřídí povinné propojení všech obchodních rejstříků členských zemí,
4. i nadále bude Komise rozvíjet elektronické propojení insolvenčních rejstříků,
5. do roku 2017 předloží Komise iniciativu, jejímž cílem bude usnadnění využívání digitálních řešení v životním cyklu společnosti,
6. do roku 2016 předloží Komise legislativní návrh týkající se rozšíření jednotného elektronického mechanismu, potřebného pro registraci a platbu DPH,
7. do roku 2016 zahájí Komise projekt pro zavedení zásady „pouze jednou“ do prostředí podniků,
8. do roku 2018 vytvoří Komise jednotný portál pro podávání elektronických zpráv v námořní dopravě
9. do roku 2019 dokončí Evropská komise zavádění elektronické výměny informací o sociálním zabezpečení,
10. Komise bude nadále rozvíjet Evropský portál pracovní mobility EURES,
11. členským státům se dostane podpory ze strany Komise ohledně vývoji přeshraničních služeb elektronického zdravotnictví (Evropská komise, 2016).

⁶³ Jednotná digitální brána poskytne občanům a podnikům přístup k online informacím a postupům, asistenčním službám a službám pro řešení problémů.

Třetí pilíř se věnuje oblasti interakce občanů s orgány veřejné správy, především usnadnění této interakce v zájmu vysoce kvalitních veřejných služeb. V případě zvýšení zapojení podniků a občanů do procesu poskytování daných služeb se zvýší potenciál takové kvalitní služby poskytovat. Docílí se tak snížení administrativy, nákladů na poskytování a usnadnění používání. Pro usnadnění interakce občanů s orgány veřejné správy, bude Komise posouzena a zvážena možnost v přeshraničním kontextu aplikovat na občany zásadu „pouze jednou“ s ohledem právního rámce pro ochranu soukromí a osobních údajů. Komise se bude podílet na těchto činnostech:

1. Evropská komise zváží možnost využití zásady „pouze jednou“ u občanů,
2. mezi lety 2016-2020 urychlí Komise nasazení a přijetí datové infrastruktury podle směrnice INSPIRE,⁶⁴
3. Evropská komise přemění své webové stránky, čímž podpoří větší zapojení a účast občanů a podniků na tvorbě politik a programů Evropské unie (Evropská komise, 2016).

⁶⁴ INSPIRE je iniciativou Evropské komise. Stejnojmenná směrnice Evropské komise a Rady si klade za cíl vytvořit evropský legislativní rámec potřebný k vybudování evropské infrastruktury prostorových informací.

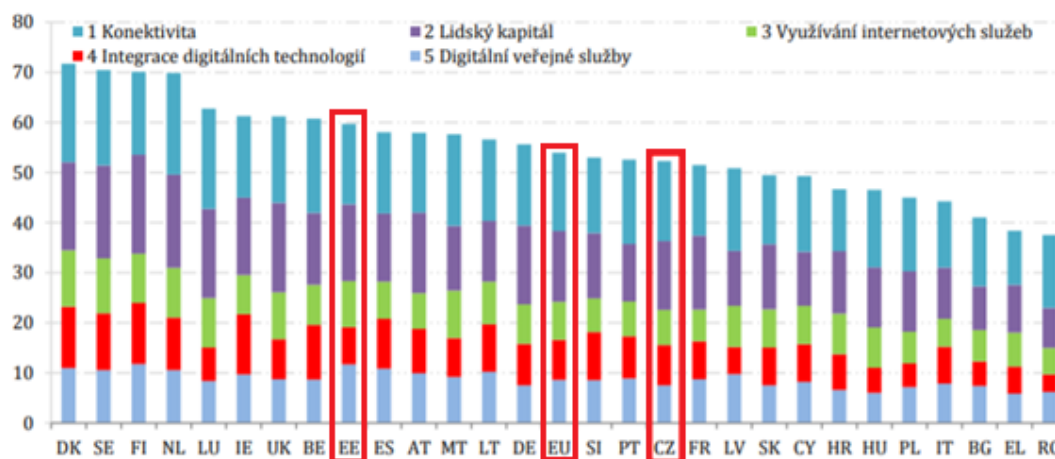
4. Analýza a komparace e-Governmentu ve vybraných zemích Evropské unie

Tato kapitola pojednává o analýze a následné komparaci služeb e-Governmentu, ke které byly vybrány dvě země Evropské unie - Česká republika a Estonsko v porovnání s průměrem EU. Tyto země byly vybrány pro svoji rozmanitost a rozdílnost v dosahovaných výsledcích týkající se digitalizace společnosti. Zatímco Česká republika se ve většině oblastech nachází spíše pod průměrem EU, Estonsko se drží v popředí, ne-li na prvních příčkách. Postupem času se digitalizace společnosti dotýká životů nás všech, zejména co se týká usnadňování každodenních povinností. Z toho důvodu se následující kapitola věnuje podrobné analýze služeb e-Governmentu v České republice a Estonsku. Pro analýzu služeb e-Governmentu bylo vybráno několik klíčových ukazatelů spadající do databáze Evropské komise a všechny vybrané ukazatele jsou analyzovány v horizontu deseti let, od roku 2008 do roku 2018.

4.1. Index digitální ekonomiky a společnosti – DESI

Index digitální ekonomiky a společnosti (DESI) je ukazatel, jenž shrnuje relevantní ukazatele evropské digitální výkonnosti a zároveň sleduje vývoj jednotlivých členských států právě v oblasti digitální konkurenceschopnosti. Celkový index DESI, vypočteme jako vážený průměr pěti hlavních dimenzí DESI: Konektivita (25 %), Lidský kapitál (25 %), Využití internetu (15 %), Integrace digitálních technologií (20 %) a Digitálních veřejných služeb (15 %). Součástí ukazatele DESI jsou mimo jiné také služby e-Governmentu, které se nalézají v poslední dimenzi s názvem „Digitální veřejné služby.“ Podrobné členění indexu digitální ekonomiky nalezneme v příloze č. 1 (Evropská komise, 2018 b).

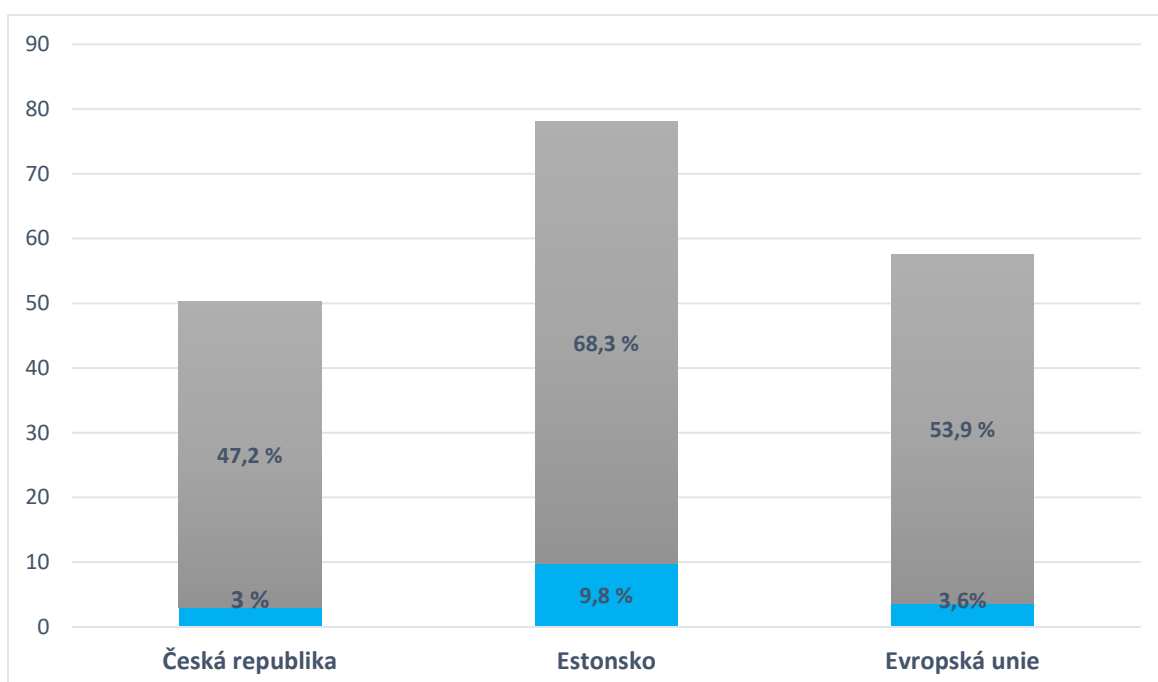
Obrázek 4. 1. Pořadí zemí EU podle indexu digitální ekonomiky a společnosti (DESI) za rok 2018 (skóre 0-100)

Zdroj: Evropská komise, 2018 b.

V obrázku číslo 4.1. je zobrazeno umístění členských států Evropské unie podle indexu digitální a ekonomické společnosti za rok 2018. První příčky obsadily převážně severské země jako Dánsko, Švédsko, Finsko a také Nizozemsko jako země s nejvyspělejší digitální ekonomikou v Evropské unii, avšak v těsném závěsu se nachází i Lucembursko, Irsko, Spojené království, Belgie a Estonsko, naopak nejhůře si vede Rumunsko, Řecko, Bulharsko a Itálie. Česká republika pro rok 2018 obsadila 17. místo z 28 členských zemí, avšak i přes veškeré snahy se i nadále nalézá pod průměrem EU. Dle Evropské komise (2018 a) tvoří Česká republika společně se Španělskem, Rakouskem, Maltou, Litvou, Německem, Slovinskem, Portugalskem, Francií a Lotyšskem skupinu zemí se středně dobrými výsledky.

Graf 4. 1. Digitální veřejné služby v České republice, Estonsku a průměru EU v roce 2018 (%)

Zdroj: Evropská komise, vlastní zpracování

Graf číslo 4.1. je procentuální vyjádření digitální veřejné správy, což je jedna z dimenzí indexu digitální ekonomiky a společnosti (DESI). Modrá část grafu zobrazuje hodnotu, která se týká iniciativy e-Health a šedá plocha zahrnuje e-Government. Největší podíl na obou těchto iniciativách má Estonsko.

4.2. E-Government v Estonsku

Odpovědným orgánem za rozvoj informační politiky státu v Estonsku je Ministerstvo hospodářství a spojů, které vypracovává státní hospodářskou politiku a plán hospodářského rozvoje státu. Zároveň také připravuje příslušnou legislativu například v oblasti informatiky, rozvoje státních informačních systémů a také výzkumu, rozvoje a inovací. V rámci Ministerstva

hospodářství a spojů za IT legislativu a koordinaci státní IT politiky odpovídá Odbor státních informačních systémů. Následně byl v roce 2011 zřízen Úřad pro informační systémy, který má na starosti koordinaci rozvoje a správu státního informačního systému. Úřad pro informační systémy zároveň řeší bezpečnostní incidenty, které postihly estonskou počítačovou síť, mimo to také organizuje aktivity spojené s informační bezpečností. V roce 2014 byla založena Rada e-Estonska, která jakožto vládní výbor řídí rozvoj digitální společnosti a elektronické správy v Estonsku. Rada se skládá z pěti odborníků a zástupců z odvětví IKT a ze tří ministrů. Dalším orgánem je nezisková organizace estonská asociace informačních technologií a telekomunikací, která sdružuje estonské IT a telekomunikační společnosti. Zároveň asociace podporuje spolupráci členských společností při rozvoji Estonska směrem k informační společnosti. Z legislativního hlediska je veřejná správa Estonska zakotvena v několika zákonech. Zákon o archivech vešel v platnost 1. května 1998 stanoví zásady v oblastech sběru, vyhodnocování, archivace, uchování a zpřístupňování archivních dokumentů. Zákon o veřejných informacích vešel v platnost 1. ledna 2001 s účelem poskytnout veřejnosti přístup pro obecné použití na základě zásad demokratického a sociálního právního státu a otevřené společnosti a vytvořit tak příležitosti pro veřejnou kontrolu plnění veřejných úkolů. Zákon o ochraně spotřebitele ze dne 15. dubna 2004 upravuje nabídku a prodej zboží a služeb pro spotřebitele. Zákon také určuje práva spotřebitelů jako kupujících neboli uživatelů daného zboží či služby. Zákon o ochraně osobních údajů vešel v platnost 1. ledna 2008 za účelem ochrany základních práv a svobod fyzických osob, zejména práva na soukromí, při zpracování osobních údajů (Evropská komise, 2017 c).

Již v roce 1997 začala estonská vláda v budování informační společnosti, přičemž první e-řešení se týkalo právě elektronizace veřejné správy. Tzv. **e-Governance** měla podpořit konkurenceschopnost státu a zvýšit blahobyt občanů. V současné chvíli je občanům Estonska k dispozici 99 % veřejných služeb v elektronické podobě. V roce 2000 zavedlo Estonsko tzv. **e-Tax**, což vedlo ke snížení byrokracie na minimum. Občanům tak byla zpřístupněna možnost podat daňové přiznání v online formě. Dalším projektem je **X-Road**, který nabízí open source⁶⁵ řešení pro výměnu dat, které organizacím umožňují výměnu informací přes internet. Jedná se o centrálně řízenou distribuovanou vrstvu pro výměnu dat mezi informačními systémy. V roce 2002 vešlo do povědomí **Digital ID** neboli identifikační karta, která funkčně poskytuje digitální přístup ke všem bezpečným e-slужbám, které Estonsko nabízí. Vlivem toho došlo ke snížení

⁶⁵ Open source je označení programů, jejichž zdrojový kód byl poskytnut dalším vývojářům, kteří jej mohou studovat a většinou i upravovat a dále vylepšovat.

administrativní zátěže a ke zefektivnění elektronické veřejné správy. Tato národní karta obsahuje čip se soubory, a pomocí šifrování 2048bitového veřejného klíče může fungovat také jako konečný doklad totožnosti v digitálním prostředí. V roce 2005 se stalo Estonsko první zemí v historii, která mohla svým občanům nabídnout internetové hlasování v celostátních volbách prostřednictvím **i-Voting**. Tento ambiciózní a moderní krok umožnil občanům Estonska volit z pohodlí svého domova. Rok 2007 s sebou přinesl projekt **Public safety** (Veřejná bezpečnost) určený pro posílení veřejného pořádku v Estonsku prostřednictvím využití IT nástrojů v bezpečnostních službách. Součástí každé informační společnosti jsou také kyberútoky, a proto od roku 2008 testovala estonská vláda projekt **Blockchain**, který je od roku 2012 provozován v registrech Estonska. Od roku 2008 jsou občanům Estonska dostupná také vlastní zdravotní data. **E-Healt** umožňuje Estonsku nabídnout účinnější preventivní opatření a zvýšit tak informovanost pacientů. V roce 2014 se Estonsko stalo první zemí v Evropské unii, která nabízí služby projektu **e-Residency**. Tento projekt poskytuje vládní digitální identitu a status, který dává přístup k transparentnímu digitálnímu podnikatelskému prostředí Estonska. Díky projektu mohou digitální podnikatelé řídit své podnikání odkudkoliv a online (e-estonia, 2019).

4.3. E-Government v České republice

V České republice je e-Government v gesci Ministerstva vnitra ČR, pod které je dále zařazen Útvar hlavního architekta e-Governmentu, který je zodpovědný za koordinaci a vedení rozvoje e-Governmentu v celé veřejné správě. Kromě informačních technologií zahrnuje e-Government také zefektivnění a zjednodušení služeb veřejné správy. Z právního hlediska vykonává útvar hlavního architekta e-Governmentu některé povinnosti, které byly svěřeny Ministerstvu vnitra zákonem č. 365/2000 Sb. o informačních systémech veřejné správy. Hlavními činnostmi útvaru hlavního architekta je především stanovení architektonických a dalších standardů nutných pro digitalizaci veřejné správy, řízení rozvoje sdílených služeb e-Governmentu, řízení, podpora a koordinace otevřených dat vykonávaná národním koordinátorem otevřených dat, který působí na útvaru hlavního architekta a spousta dalších činností. Rozvoj veřejné správy je také součástí strategického rámce rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014-2020. Co se týče legislativního zakotvení e-Governmentu v České republice, v roce 2017 byly přijaty nové právní předpisy. Zákon č. 195/2017 Sb. o občanských průkazech občanů a zákon č. 250/2017 Sb. o elektronickém označování společně se zákonem č. 297/2016 Sb. o službách důvěryhodnosti pro elektronické transakce (Evropská komise, 2017 c).

Jedním z hlavních projektů v rámci e-Governmentu v České republice je **portál veřejné správy**, který vznikl na základě zákona č. 365/2000 Sb. o informačních systémech veřejné správy jako jeden z prvních projevů elektronizace veřejné správy. Cílem projektu bylo zejména usnadnění občanům i firmám komunikaci s jednotlivými úřady. Portál veřejné správy byl zřízen Ministerstvem informatiky ČR, a po jeho zrušení spadá od roku 2007 do gesce Ministerstva vnitra ČR. Portál veřejné správy nabízí mnoho služeb, jež jsou dostupné občanům i podnikatelům České republiky. Jedná se zejména o seznamy datových schránek, online předvyplněné formuláře, otevřená data a jiné (Portál veřejné správy, 2019).

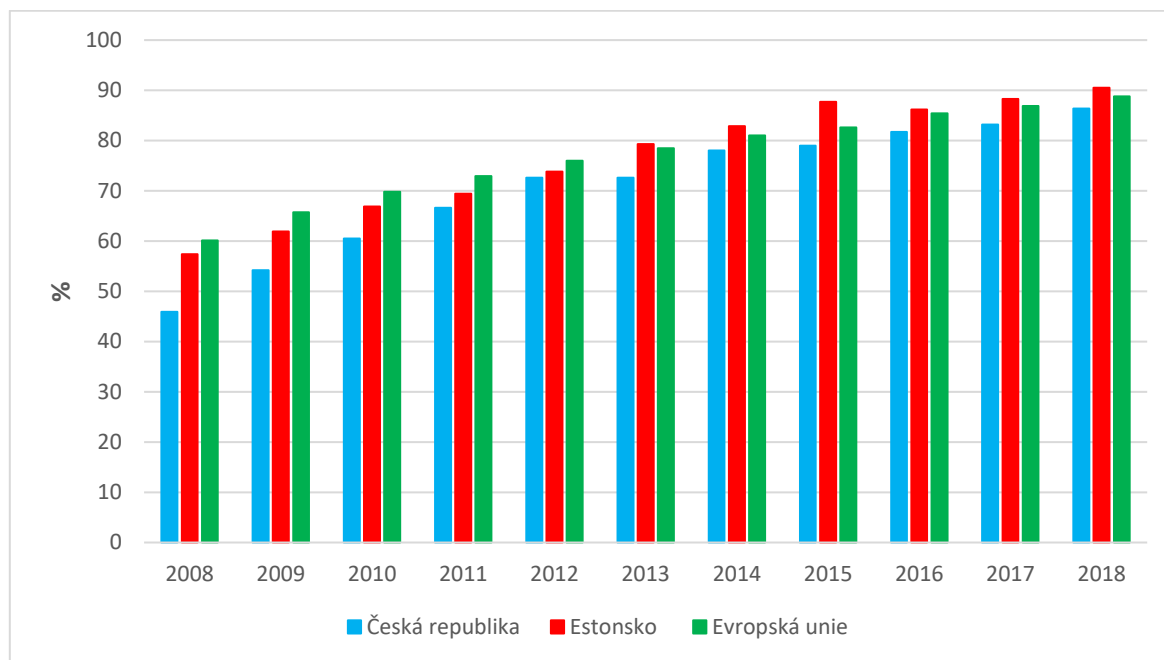
Další projekt s názvem **eGON** byl zahájen v roce 2006 za účelem zvýšení efektivity veřejné správy díky racionálnímu využití informačních technologií. První část začala fungovat již v roce 2007, kdy byl zahájen pilotní projekt Czech POINT. V roce 2008 byl přijat Zákon č. 300/2008 Sb. o autorizované konverzi dokumentů nazývaný zákon o e-Governmentu. V roce 2009 byl spuštěn systém datových schránek⁶⁶. eGON je představován jako živý organismus, ve kterém jsou všechny části provázené. Srdce představuje zákon o e-Governmentu, který nabyl účinnosti 1. července 2009, a jehož cílem je vytvoření podmínek pro elektronickou komunikaci mezi občany a úřady. Mozkem jsou Základní registry veřejné správy pro jejichž zavedení byl přijat Zákon č. 111/2009 Sb. o základních registrech a Zákon č. 227/2009 Sb. změna zákona v souvislosti s přijetím zákona o základních registrech. Oběhovou soustavu představuje Komunikační infrastruktura veřejné správy (KIVS), jenž představuje sjednocení různých datových linek subjektů veřejné správy do jedné datové sítě. Tento projekt vznikl v roce 2007 a jeho cílem je především zajistit jednotnou datovou síť, bezpečné připojení a odstranění monopolu poskytovatelů datových služeb. Poslední součástí eGON jsou prsty, které představují **Czech POINT** jako síť kontaktních míst. Projekt Czech POINT, nebo-li Podací Ověřovací Informační Národní Terminál si klade za cíl zredukovat přílišnou byrokracii ve vztahu občana s veřejnou správou. Czech POINT slouží spíše jako asistenční místo výkonu veřejné správy, které umožňuje komunikaci se státem prostřednictvím jednoho místa (Správa základních registrů, 2019).

⁶⁶ Datová schránka je elektronické úložiště určené k provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci.

4.4. Domácnosti s přístupem k internetu

Pro přesnější a efektivnější zhodnocení využívání služeb e-Governmentu občany České republiky a Estonska je na místě se nejprve zaměřit na data týkající se dostupnosti internetu v jednotlivých zemích. Následující graf číslo 4.2. se zaměřuje právě na ukazatel dostupnosti internetu v České republice a v Estonsku v letech 2008 – 2018. Tento ukazatel měří procenta domácností s nejméně jedním členem ve věku 16-74 let.

Graf 4.2. Domácnosti s přístupem k internetu v České republice, Estonsku a průměru EU v letech 2008-2018 (v %).

Zdroj: Evropská komise, vlastní zpracování

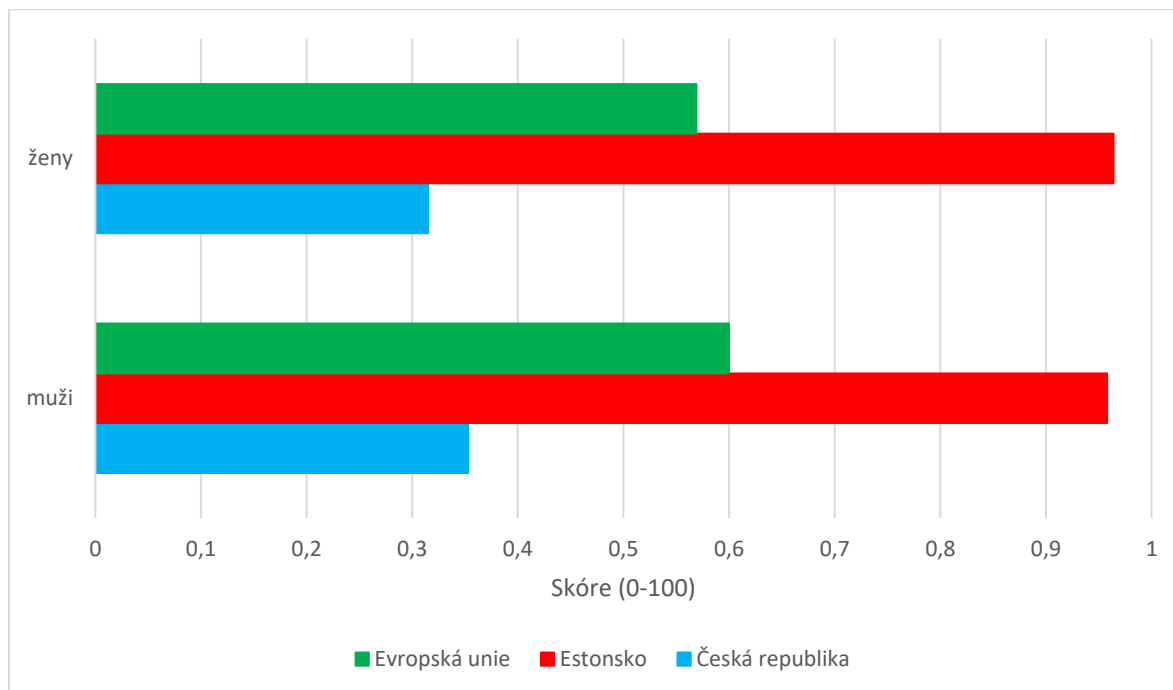
Z grafu číslo 4.2. je patrný pokrok v čase, kdy v prvním roce měření průměrné hodnoty v Evropské unii ukazovaly, že v roce 2008 mělo přístup k internetu pouze 60,1 % domácností a do roku 2018, tedy o deset let později zde byl nárůst až o 28procentních bodů. Všechny údaje v čase rovnoměrně a symetricky rostou, což je velice žádoucí, neobjevují se zde žádné skokové hodnoty, či propady. Výsledky jsou poměrně srovnatelné, Česká republika „dohání“ silnější Estonsko, avšak po celou dobu je pod průměrem EU. Jelikož nebyl zaznamenán žádný pokles v době finanční krize⁶⁷, dalo by se říci, že internet se stává poměrně běžnou součástí životů, a to i přes nežádoucí situace.

⁶⁷ Finanční krize od roku 2008 mimo jiné země potrápila i Evropu.

4.5. Uživatelé e-Governmentu

Následující ukazatel zahrnuje osoby, které zaslali vyplněné formuláře veřejným orgánům v online formě. Údaje v grafu číslo 4.3. jsou za rok 2017 a názorně ukazují zástupce uživatelů e-Governmentu mužského a ženského pohlaví. Měrnou jednotkou je skóre od 0 do 100.

Graf 4. 3 Uživatelé e-Governmentu v České republice, Estonsku a průměru EU v roce 2017(skóre 0-100).

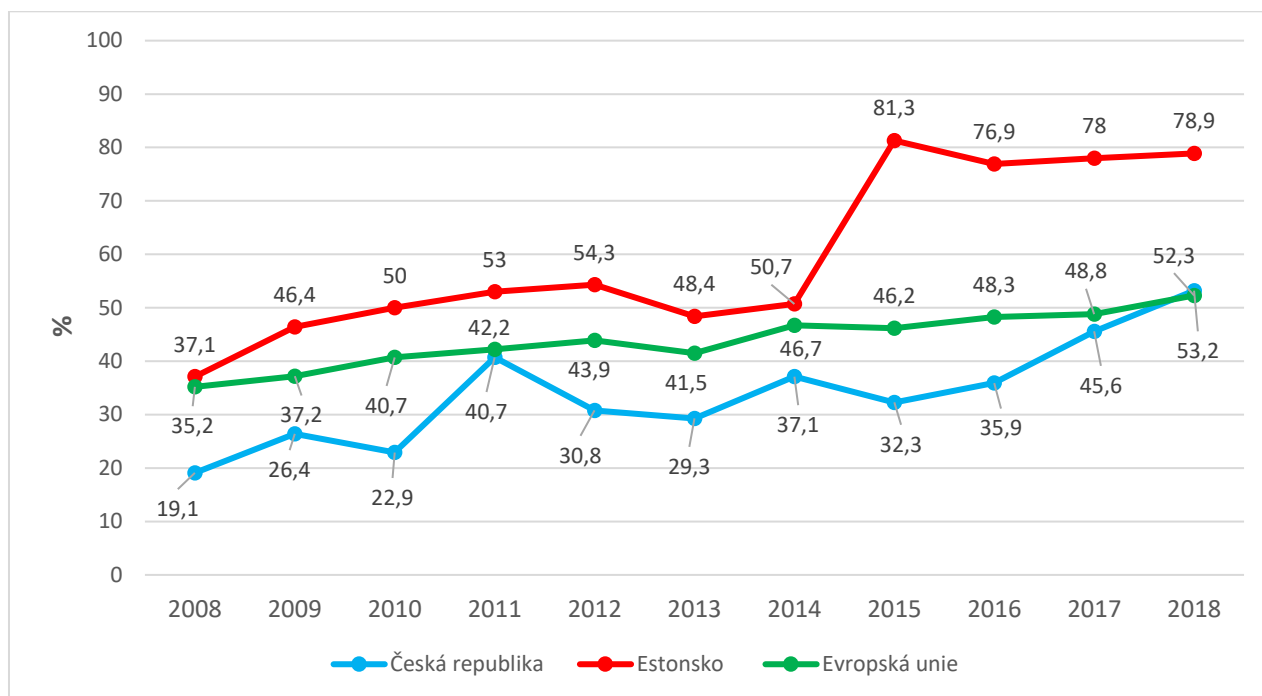
Zdroj: Evropská komise, vlastní zpracování

Z grafu číslo 4.3. jsou patrné rozdíly v uživatelích služeb e-Governmentu, přičemž nejvyšších hodnot dosahuje Estonsko, a to jak u mužů, tak žen. Česká republika se v obou případech nachází pod průměrem hodnot Evropské unie. Pokud se zaměříme na srovnání uživatelů ženského pohlaví a uživatelů mužského pohlaví, tak jsou tyto rozdíly v obou zemích téměř minimálního rozsahu. Tento stav může být způsoben rovnocenným postavením mužů a žen.

4.6. Využívání služeb e-Governmentu občany za období 2008-2018

Ukazatel využívání služeb e-Governmentu občany České republiky, Estonska a průměru EU zahrnuje procento osob, které použili internet k interakci s veřejnými orgány. Ukazatel zároveň zahrnuje získávání informací z webových stránek veřejných orgánů nebo stahování oficiálních formulářů či odeslání již vyplněných formulářů. Pro lepší názornost byly pro tyto účely vybrány dva roky – rok 2008 bude srovnáván s rokem 2018.

Graf 4. 4. Využívání služeb e-Governmentu občany České republiky, Estonska a průměru EU v letech 2008-2018 (%)

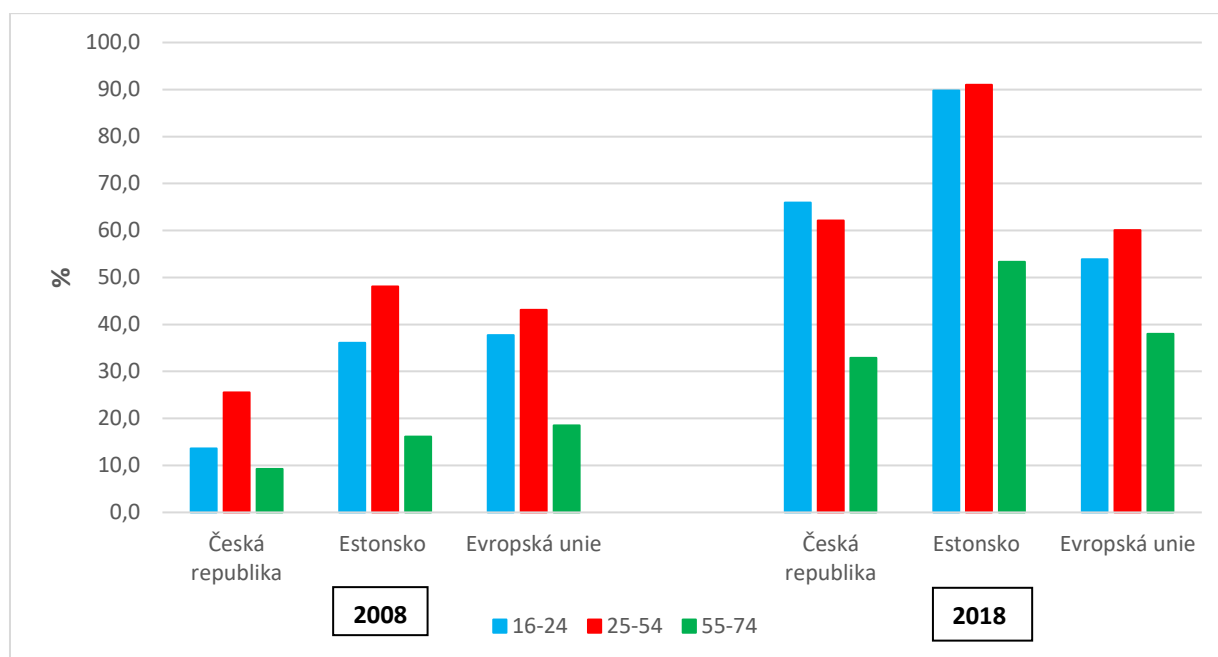
Zdroj: Evropská komise, vlastní zpracování

Z grafu číslo 4.4. je viditelné, že Česká republika postupem času konverguje k hodnotám průměru EU, kdy v roce 2008 využívalo služeb e-Governmentu pouze 19,1 % osob, avšak díky neustálému zlepšování se v digitalizaci veřejné správy jsou tyto hodnoty za rok 2018 na 53,2 %. Můžeme tedy říci, že po dobu jednoho desetiletí byl zaznamenán nárůst až o 34,1 p.b., tedy v současné době využívá služeb e-Governmentu polovina populace České republiky. K roku 2018 se ze všech členských států Evropské unie Česká republika umístila na 16. místě, přičemž se o 0,9 p. b. nachází nad průměrem EU. Estonsko má jednoznačně napřed, což může motivovat ostatní státy ke zlepšení. V roce 2008 využívalo v Estonsku služeb e-Governmentu 37 % osob, stejné hodnoty bylo v České republice dosaženo až v roce 2014, tedy o celých 6 let později. Největší nárůst využívání služeb byl zaznamenán v roce 2015, kdy bylo dosaženo hodnoty 81,3 %, poté došlo k mírnému poklesu, což může být způsobeno například náhlou nedůvěrou občanů k těmto systémům vzhledem k různým hrozbám v podobě kyberútoků. V roce 2018 v Estonsko využívá téměř 80 % populace, a v globálnější měřítku, se Estonsko ze všech 28 členských států EU umístilo na 5. místě v závěsu za Dánskem, Švédskem, Finskem a Nizozemskem. Průměr za všechny státy Evropské unie pozvolna roste, v roce 2018 využívá služeb e-Governmentu v celé Evropské unii až 52,3 % osob.

4.6.1. Využívání služeb e-Governmentu občany dle věkové kategorie v letech 2008 a 2018

Následující ukazatel je rovněž, jako graf číslo 4.4. zaměřen na využívání služeb e-Governmentu v České republice, Estonsku a zemí průměru EU, avšak s ohledem na věk jsou dané hodnoty rozděleny do tří věkových kategorií. V první kategorii jsou osoby ve věku od 16 do 24 let, druhá kategorie zahrnuje osoby ve věku 25-54 let a třetí kategorie je zastoupena osobami ve věku 55-74 let. Hodnoty jsou pro lepší porovnání uvedeny v letech 2008 a 2018.

Graf 4. 5. Využívání služeb e-Governmentu občany České republiky, Estonska a průměru EU v letech 2008 a 2018 (%)

Zdroj: Evropská komise, vlastní zpracování

V grafu číslo 4.5. je na první pohled viditelný pokrok důsledkem stálého zlepšování během deseti let. V roce 2008 se všechny hodnoty držely pod 50 %. V České republice služeb e-Governmentu za rok 2008 nejvíce využívají osoby ve věku 25-54 let, naopak nejméně těchto služeb využívají starší občané ve věku 55-74 let. Pouze 9,3 % osob v kategorii 55-74 let využívá možností, které nabízí e.Government, což může být způsobeno nižší digitální gramotností, což je jedna z oblastí, na kterou se zaměřila Digitální agenda pro Evropu. Další překážkou pro nižší využívání služeb e-Governmentu v roce 2008 a to u všech věkových kategorií v České republice mohla být nedostupnost domácností k internetu⁶⁸. Česká republika se ve všech věkových kategoriích v roce 2008 nacházela pod průměrem zemí EU. Porovnáme-li využívání služeb e-Governmentu v České republice v roce 2008 a následně v roce 2018, zaznamenáme

⁶⁸ V roce 2008 bylo k internetu připojeno pouze 45,9 % domácností.

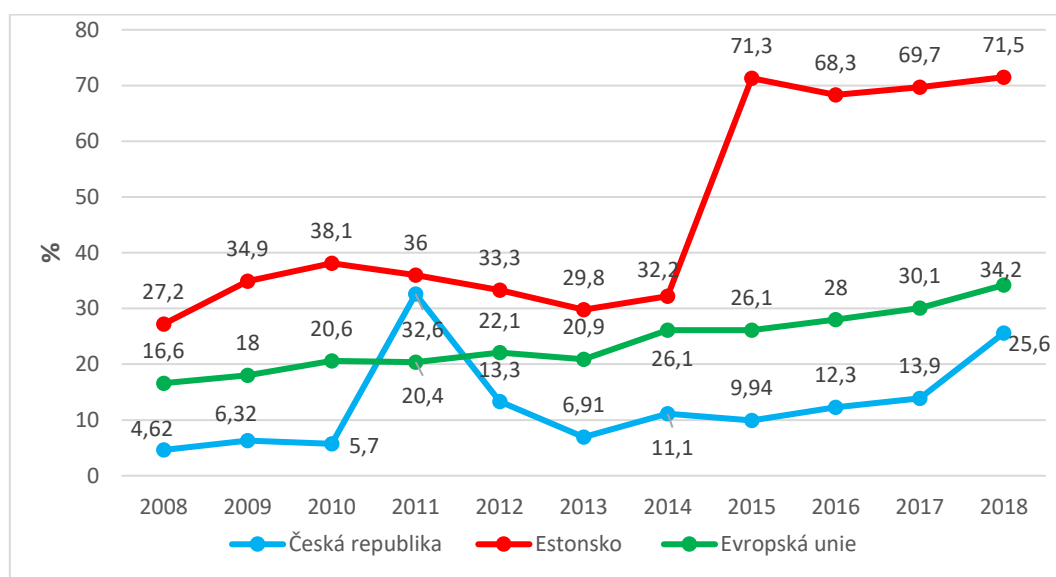
obrovský pokrok ve všech třech věkových kategoriích. U nejmladší věkové kategorie došlo ke zvýšení z 13,6 % v roce 2008 na 65,9 %, stejně jako u druhé kategorie osob ve věku 25-54 let, kde došlo ke zvýšení z 25,5 % na 62,1 %. U poslední věkové kategorie byl rovněž zaznamenán nárůst, avšak ne tak rapidní jako u předchozích dvou kategorií. Z 9,3 % narostla hodnota o 23,6 p. b. na hodnotu 32,9 %. Tento nárůst může být způsoben právě zvyšující se gramotností starších osob v oblasti digitálních dovedností.

Estonsko dosahovalo již v roce 2008 vyšších hodnot ve všech třech věkových kategoriích než Česká republika. Až 36,1 % osob ve věku 16-24 let využívali služeb e-Governmentu, přičemž nejvíce těchto služeb využívali osoby v rozmezí 25-55, kde se hodnota vyšplhala až k 50 %. Oproti tomu starší osoby těchto služeb využívali méně, pouze 16,1 % osob použilo internet k interakci s veřejnými orgány. V porovnání s rokem 2018 jsou všechny hodnoty dvojnásobné až trojnásobné. Stačilo deset let snažení a pílě, a pokrok se dostavil. Osoby mladší generace využívají služeb e-Governmentu téměř v 90 %, vyhýbají se tak přímé návštěvě institucí veřejné správy, stejně jako osoby ve věkové kategorii 25-54 let. Obrovský pokrok byl zaznamenán také u osob starší generace, kdy až 53,3 % osob dává přednost online interakci s veřejnými orgány.

4.7. Občané podávající vyplněné formuláře na služby e-Government za období 2008–2018

Tento ukazatel udává procento jednotlivých občanů z České republiky, Estonska a průměru EU, kteří podávají vyplněné formuláře veřejným orgánům prostřednictvím internetu, a to za desetileté období od roku 2008 do roku 2018.

Graf 4. 6 Občané podávající vyplněné formuláře na služby e-Government v České republice, Estonsku a průměru EU v letech 2008-2018

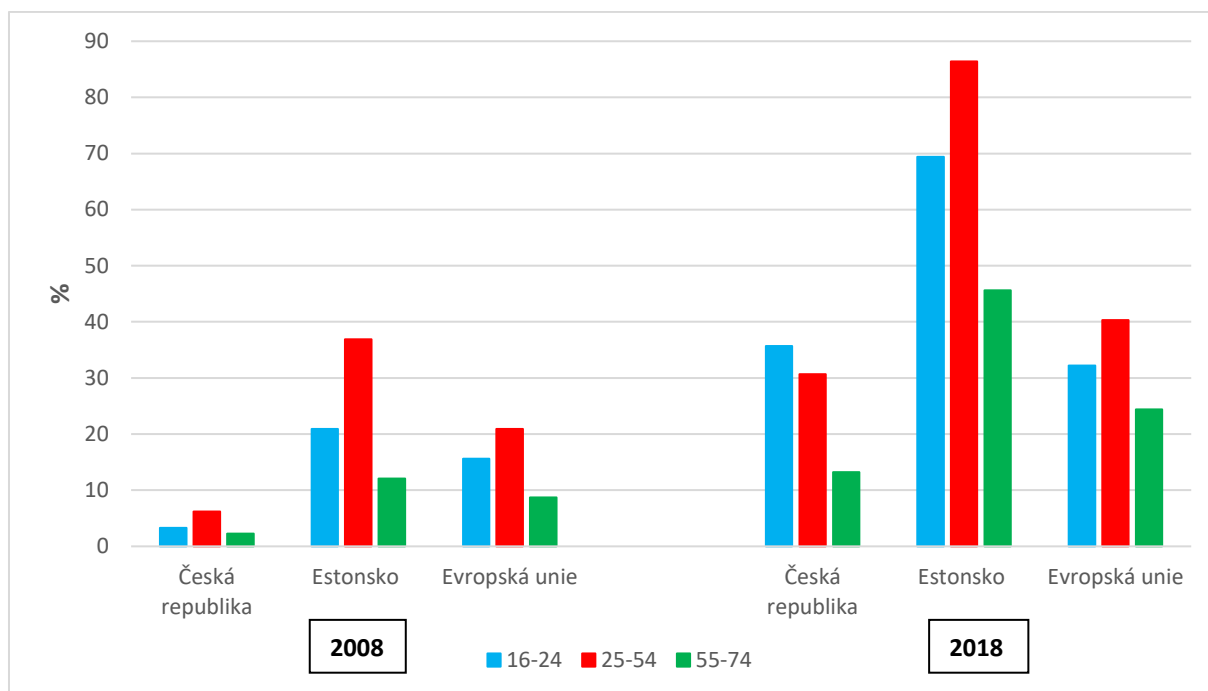
Zdroj: Evropská komise, vlastní zpracování

Z grafu číslo 4.6. můžeme vyčíst postupný vývoj předkládání vyplněných formulářů prostřednictvím internetu během desetiletého období. Jak můžeme vidět, výchozí hodnota v roce 2008 byla v České republice pouhých 4,62 %, tedy pouze malé množství osob z celé české populace podávalo vyplněné formuláře na služby e-Governmentu v online formě. V té době lidé preferovali spíše osobní návštěvu příslušné státní instituce. Velký nárůst byl zaznamenán v roce 2011, kdy 32,6 % občanů využilo možnosti odeslat vyplněné formuláře přes internet. V roce 2012 však došlo zase k postupnému poklesu na 6,91 %, tedy téměř k výchozí hodnotě v roce 2008. Tato situace může být způsobena nedůvěrou občanů ke službám e-Governmentu či digitální negramotností a nedostatečnou osvětou v této oblasti. Po tomto propadu byl v roce 2018 zaznamenán mírný nárůst na 25,6 %, čímž se Česká republika dostává na 19. místo v žebříčku všech 28 členských států. Mnohem zajímavější průběh tohoto ukazatele probíhal v Estonsku, kde byla výchozí hodnota v roce 2008 ve výši 27,2 % a postupně narůstala až do roku 2010 na 38,1 % občanů, kteří podávali vyplněné formuláře online. Poté v roce 2014 během jednoho roku došlo k obrovskému skoku, ze 32,2 % na neskutečných 71,3 %. Došlo k nárůstu osob podávajících vyplněné formuláře ke službám e-Governmentu o 39,1 p. b., a až do roku 2018 nedošlo k výrazné změně. Estonsko se v této oblasti řadí mezi top 3 země, hned po Švédsku a Dánsku. Co se týče průměru zemí EU, v průběhu deseti let došlo k mírnému nárůstu z výchozích 16,6 % na 34,2 %, kterých bylo dosaženo v roce 2018. Česká republika se i v této oblasti nachází pod potenciálem průměru EU, Estonsko je naopak velice nadprůměrné.

4.7.1. Občané podávající vyplněné formuláře na služby e-Governmentu dle věkové kategorie v letech 2008 a 2018

Graf číslo 4.7. stejně jako graf číslo 4.6. pojednává o míře občanů, jenž podávají vyplněné formuláře na služby e-Governmentu prostřednictvím internetu, tedy v online formě, bez fyzické návštěvy dané instituce. Hodnoty zobrazené v grafu jsou uvedeny v procentech, a zohledňují věkové zastoupení populace dané země. Věkové kategorie jsou celkem tři, přičemž do té první spadají osoby ve věku 16-24 let, druhou kategorií tvoří osoby ve věku 25-54 let a ve třetí kategorii se nachází osoby ve věku 55-74 let. Hodnoty jsou vyobrazeny pouze za rok 2008, který bude následně porovnáván s rokem 2018.

Graf 4. 7 Občané podávající vyplněné formuláře na služby e-Governmentu v České republice, Estonsku a průměru EU dle věku, za roky 2008 a 2018

Zdroj: Evropská komise, vlastní zpracování

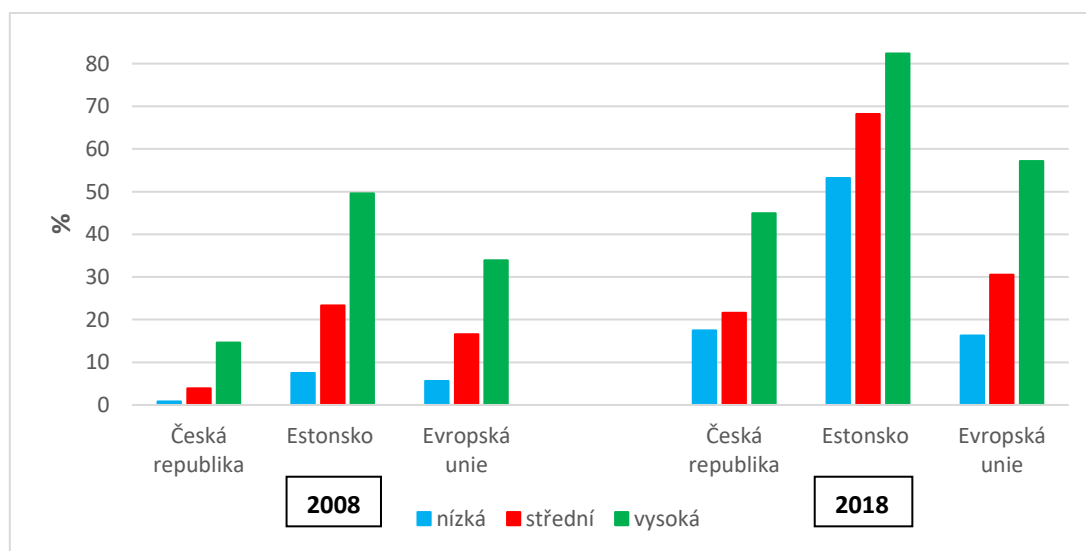
Graf číslo 4.7. zobrazuje rovněž procentuální vývoj občanů České republiky, Estonska a průměru EU podávajících vyplněné formuláře, avšak s rozdělením do tří věkových kategorií. V první kategorii jsou zahrnuty osoby od 16 do 24 let, do druhé kategorie spadají osoby ve věku 25-54 let a poslední kategorii tvoří osoby v rozmezí 55-74 let. Z grafu 4.7. je patrné, že věk je relevantním faktorem ovlivňující podávání online vyplněných formulářů. Je zde nepřímá úměra, kdy se stoupajícím věkem klesá míra podaných vyplněných formulářů v online formě. Jak lze vyčíst z grafu, v roce 2008 podávalo v České republice vyplněné formuláře prostřednictvím internetu pouze 2, 24 % starší populace ve věku 55-74 let. Po deseti letech došlo v roce 2018 k nárůstu na 13, 2 %, zřejmě v důsledku zvyšování digitální gramotnosti. Oproti tomu osob podávajících vyplněné formuláře online ve věkové kategorii 16-24 let bylo v roce 2008 pouze 3, 27 %, během deseti let však došlo k nárůstu až o 32, 43 p. b. Zatímco osoby ve věkové kategorii 25-54 let dosahovaly v roce 2008 hodnoty 6, 18 %, do roku 2018 došlo ke zvýšení až ke 30 %. Hodnoty Estonska v oblasti osob podávajících vyplněné formuláře na služby e-Government byly již v roce 2008 vyšší ve všech třech věkových kategoriích než hodnoty České republiky a průměru EU. V nejmladší kategorii dosahovaly hodnoty v roce 2008 téměř 21 %, u věkové kategorie 25-54 let se jednalo téměř o 37 % osob, které podaly vyplněné formuláře na služby e-Government. Úspěchu bylo dosaženo také u kategorie starších osob ve věku 55-74 let, hodnoty se v této oblasti dostaly až na 12 %. Po deseti letech dalšího vývoje a

inovací technologií veřejné správy došlo v Estonsku do roku 2018 k velkému nárůstu občanů podávajících vyplněné formuláře na služby e-Government, zřejmě vlivem zvyšující se digitální gramotnosti občanů. V nejmladší kategorii bylo dosaženo téměř 70 %, o 17 p. b. lépe na tom byly osoby ve věkové kategorii 25-54 let a k velkému zlepšení došlo také u starší populace osob, kde se hodnoty blížily 50 %. Stejně jako u předchozích ukazatelů je Estonsko vysoko nad průměrem EU, naopak Česká republika se drží pod průměrem EU.

4.7.2. Občané podávající vyplněné formuláře na služby e-Government dle úrovně vzdělání za roky 2008 a 2018

Graf číslo 4.7. se zaměřoval na občany České republiky, Estonska a průměru EU, kteří podali vyplněné formuláře na služby e-Government, rovněž tomu bude i u tohoto ukazatele, avšak s rozdílem rozdělení těchto osob do tří kategorií dle úrovně vzdělání. První kategorií je nízká úroveň vzdělání, která se vyznačuje tím, že tyto osoby mají maximální primární nebo nižší sekundární vzdělání⁶⁹. Druhou kategorií jsou osoby se střední úrovní vzdělání, jež se vyznačuje vyšším, nebo vyšším sekundární vzděláním, ale ne terciálním⁷⁰. Poslední kategorií tvoří občané s vysokou úrovní vzdělání, která je typická pro krátkodobé terciální vzdělávání⁷¹, bakalářskou⁷² nebo rovnocennou úroveň, magisterskou⁷³ nebo rovnocennou úroveň nebo doktorskou⁷⁴ či rovnocennou úroveň.

Graf 4. 8 Občané České republiky, Estonska a průměru EU podávající vyplněné formuláře e-Government dle úrovně vzdělání za roky 2008 a 2018

Zdroj: Evropská komise, vlastní zpracování

⁶⁹ ISCED 0,1 nebo 2.

⁷⁰ ISCED 3 nebo 4.

⁷¹ ISCED 5.

⁷² ISCED 6.

⁷³ ISCED 7.

⁷⁴ ISCED 8.

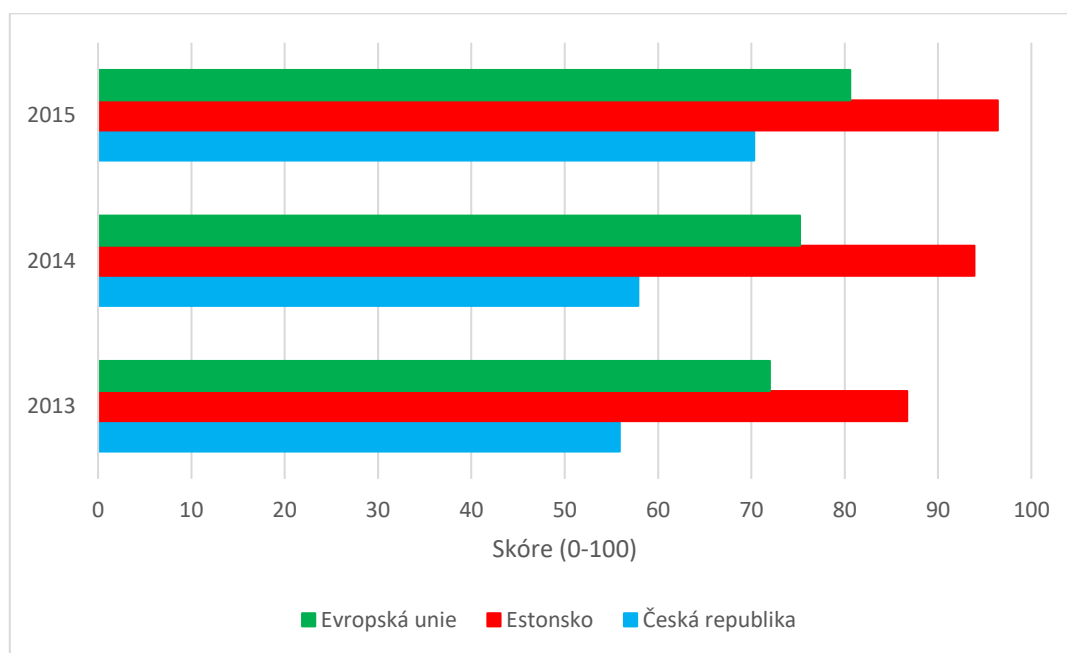
Z následujícího grafu číslo 4.8. je na první pohled patrný vliv úrovně vzdělání na procento občanů podávající vyplněné formuláře na služby e-Governmentu v online podobě. Zaměříme-li se na Českou republiku, v roce 2008 dosahovaly hodnoty tohoto ukazatele na osoby s nízkou úrovní vzdělání necelého 1 %. V porovnání s rokem 2018, kdy se tato hodnota osob s nízkou úrovní vzdělání vyšplhala až na 17, 5 %, je 1 % přímo alarmující. Ke zvýšení patrně došlo prostřednictvím zvyšování povědomí o elektronizaci veřejných služeb a osvětě v této oblasti. U osob se střední úrovní vzdělání dosahovala tato hodnota v roce 2008 pouhých 3, 91 %, u lidí s vysokou úrovní vzdělání, kam se řadí osoby s vysokoškolským vzděláním se tato hodnota blížila k 15 %. V porovnání s rokem 2018 došlo během desetiletého období k výraznému pokroku, zejména u osob s vysokou úrovní vzdělání, kde tyto hodnoty dosahovaly téměř 45 %.

V případě Estonska můžeme hovořit o vyšších hodnotách, kdy výchozí pro osoby s nízkou úrovní vzdělání v roce 2008 byla hodnota necelých 7, 5 % a během deseti let došlo k nárůstu až na 53, 2 %. Osob se střední úrovní vzdělání, které podávaly vyplněné formuláře na služby e-Governmentu v online podobě bylo v roce 2008 přes 23 %, a do roku 2018 došlo ke zvýšení až na téměř 70 %. O poznání lépe na tom byly osoby s vysokou úrovní vzdělání, jež podávaly vyplněné formuláře online, v roce 2008 bylo těchto osob v Estonsku téměř 50 %, do roku 2018 se tato hodnota zvýšila až na 80, 4 %.

4.8. Dokončení služby online za období 2013-2015

Ukazatel dokončení služby online udává podíl kroků v životních událostech veřejné služby, které mohou být dokončeny online formou. Data vychází ze zprávy o benchmarkingu v oblasti e-Governmentu, a jsou dostupná pouze za období 2013-2015. Měrnou jednotkou ukazatele je skóre od 0 do 100. Evropská komise (2014 c) uvádí, že měření v rámci zprávy využívají metody mystery shopping, aby znovu vytvořilo cestu občanů, prostřednictvím vládních webových stránek a služeb. Sledovány jsou životní události v sedmi různých oblastech vlády: Business Start Up, ztráta a hledání nového zaměstnání, studium, pravidelné obchodní operace, stěhování, vlastnictví a řízení automobilu zahájení řízení o drobných nárocích.

Graf 4. 9 Dokončení služby online v České republice, Estonsku a průměru EU v letech 2013-2015

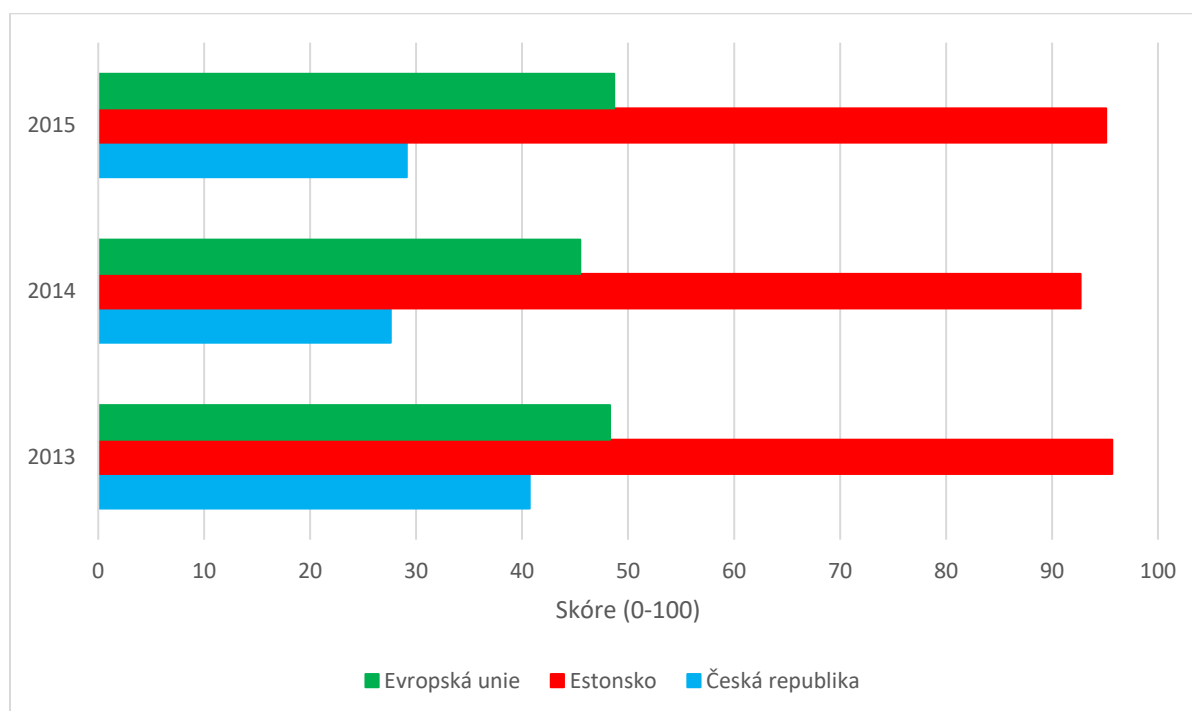
Zdroj: Evropská komise, vlastní zpracování

Z grafu číslo 4.9. je patrné, že nejlepších výsledků dosahuje opět Estonsko, které se stejně jako u předchozích ukazatelů nachází nad průměrem EU, zatímco hodnoty pro Českou republiku se nachází pod úrovní průměru EU. V roce 2013 dosáhla Česká republika hodnoty 55, 9 bodů, průměr EU byl 72 bodů a Estonsko se přiblížilo hodnotě 90 bodů. V následujících letech hodnoty mírně stoupaly, a v roce 2015 Česká republika dosáhla 70, 3 bodů v dokončení služeb online. Estonsko se v roce 2015 přiblížilo hodnotě 100 bodů.

4.9. Předvyplněné formuláře za období 2013-2015

Následující ukazatel udává množství dat, které jsou předvyplněny v online formulářích veřejných služeb. Data vychází ze zprávy o benchmarkingu v oblasti e-Governmentu. Veškeré údaje jsou uvedeny souhrnně za roky 2013-2015. Měrnou jednotkou tohoto ukazatele je skóre od 0 do 100 bodů.

Graf 4. 10 Předvyplněné formuláře v České republice, Estonsku a průměru EU za období 2013-2015 (skóre 0-100)

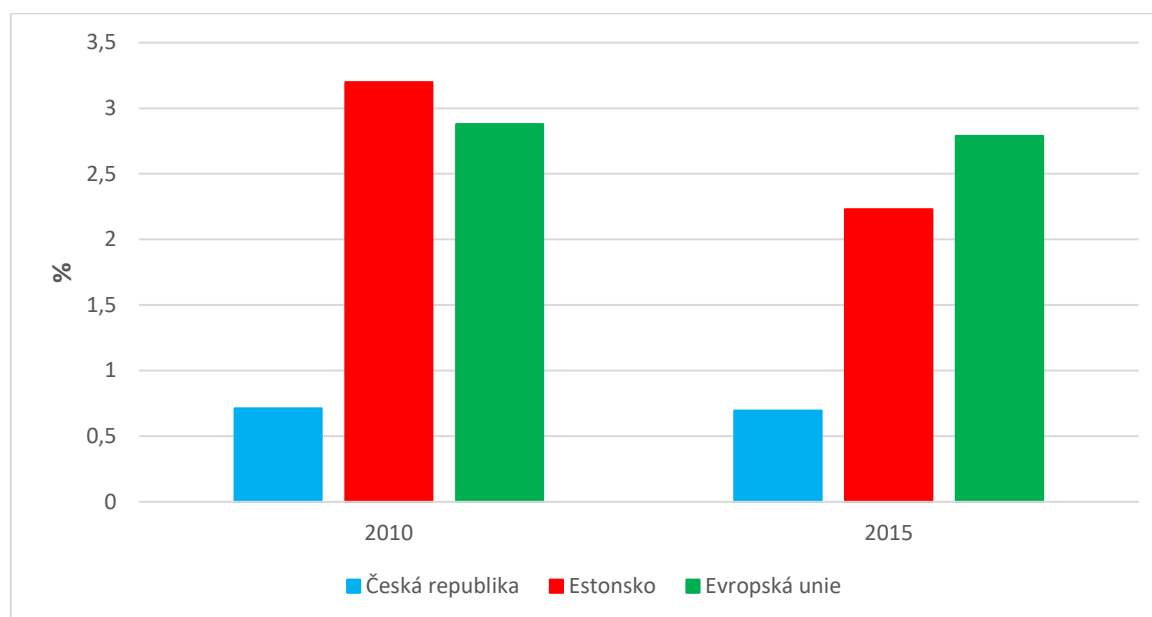
Zdroj: Evropská komise, vlastní zpracování

Z grafu číslo 4.10. jsou mezi jednotlivými roky patrné rozdíly, nejvíce viditelné jsou v případě České republiky. V roce 2013 si vedla Česká republika paradoxně nejlépe, a postupem času se spíše zhoršovala. Hodnota, které Česká republika v roce 2013 dosahovala, byla ve výši 40, 7 bodů, oproti tomu v roce 2014 byl zaznamenán výrazný pokles na 27, 6 bodů, následně v roce 2015 došlo k mírnému zvýšení na hodnotu 29, 1 bodů. Hodnoty v Estonsku jsou v této oblasti spíše neměnné, zbývá sice ještě malý prostor pro zlepšení, ale i přesto se hodnoty za všechny roky pohybují nad hranicí 90 bodů. Důležité je zmínit, že podle srovnání všech členských států EU, je Estonsko na 1. místě. Průměr EU také spíše stagnuje, nedochází k žádným velkým změnám.

4.10. Zneužití osobních údajů

Následující ukazatel se týká jednotlivců, kteří zažili zneužití osobních údajů odeslaných na internet, anebo jinou formu porušení soukromí. Součástí tohoto ukazatele je také zneužití obrázků, videí či osobních údajů nahraných na webových stránkách. Ukazatel zahrnuje všechny osoby ve věku od 16 do 74 let, a měrnou jednotkou je procento. Všechny uvedené údaje jsou dostupné pouze za roky 2010 a 2015.

Graf 4. 11. Zneužití osobních údajů v České republice, Estonsku a průměru EU za roky 2010 a 2015 (%)

Zdroj: Evropská komise, vlastní zpracování

Z grafu číslo 4.11. je patrné, že občanů České republiky se vzhledem k dosaženým výsledkům tato oblast spíše netýká. U tohoto ukazatele je totiž žádoucí nízká procentuální hodnota, které Česká republika dosahuje. V roce 2010 Česká republika vykazovala pouhých 0,713 % míry zneužití osobních údajů na internetu, a v roce 2015 došlo dokonce k poklesu na hodnotu 0,696 %. Oproti tomu Estonsko v roce 2010 dosahovalo hodnoty 3,2 %, což se do roku 2015 podařilo snížit na hodnotu 2,23 %. Průměrné hodnoty EU spíše stagnují kolem hodnoty 2,8 %. Není divu, že Estonsko je v této oblasti o poznání horší než Česká republika, vezmeme-li v potaz všechny služby e-Governmentu v Estonsku, existuje zde více možností jejich zneužití. Zajímavostí je, že vedení se v této oblasti ujmá Malta s hodnotou 6,37 % k roku 2015.

4.11. Návrhy a doporučení

Na základě analyzování stavu e-Governmentu v České republice, Estonsku a průměru EU v období 2008-2018 bylo zjištěno velmi neuspokojivé postavení České republiky v oblasti e-Governmentu. Česká republika se ve všech ukazatelích umístila pod průměrem EU, ukázalo se tak, že v oblasti e-Governmentu výrazně zaostává za aktuálními trendy v Evropské unii. Hlavní příčinou je především neexistence základní koncepce a také poměrně dlouhodobý nezájem ze strany vlády České republiky. I přesto, že v posledních několika letech Česká republika budovala velké systémy, které tvoří základnu pro fungování e-Governmentu, bylo zahájeno několik projektů jako je Czech POINT či datové schránky, veškerá tato interakce však přišla se značným zpožděním, a neměla tak stoprocentní účinnost. Jeden ze způsobů, jak by mohlo dojít

ke zlepšení stavu, je aktivní propagování elektronických řešení ze strany státu. Zvýšená nedůvěra občanů České republiky může být také jedním z důvodů nedostatečného využívání služeb e-Governmentu. Stát by tedy i ve vlastním zájmu měl intenzivně pracovat na zvyšování důvěry svých občanů v tyto elektronické veřejné systémy. Graf číslo 4.11. udává, že v roce 2015 dosahovala míra zneužití osobních údajů na půdě České republiky hodnoty 0,696 %, což se může zdát jako velmi nízká hodnota, avšak v poměru k Estonsku, kde ve stejném roce byla tato hodnota ve výši 2,23 % se význam této hodnoty rázem zvyšuje. Vezmeme-li v potaz, jak rozvinutou síť digitálních online služeb v oblasti e-Governmentu mělo již v té době Estonsko v porovnání s Českou republikou, která se i roce 2015 nacházela pod úrovní průměru EU je tato hodnota poměrně vysoká. V Estonsku online služeb e-Governmentu využívá ve všech oblastech téměř 80 % populace, z nichž 2,23 % zaznamenali zneužívání osobních údajů. Zatímco v České republice těchto služeb využívá pouze polovina populace, z nichž právě 0,696 % osob zaznamenalo zneužívání osobních údajů. Aby byly služby e-Governmentu dostatečně využívány i osobami znevýhodněnými neznalostí digitálních dovedností, je žádoucí zvyšovat digitální gramotnost těchto osob. Adekvátní by tedy v tomto případě bylo pořádání pravidelných seminářů v oblasti elektronizace veřejné správy, například prostřednictvím Ministerstva vnitra ČR. Součástí seminářů by bylo uvedení do oblasti elektronizace veřejné správy následované názornou ukázkou, kde mohou občané najít předvyplněné formuláře, jakým způsobem je vyplnit a poslat na příslušný úřad. Vzhledem k dosaženým výsledkům v oblasti využívání služeb e-Governmentu vyplývajících z grafu číslo 4.7., že nejméně podaných online formulářů na tyto služby bylo v roce 2018 zejména u osob ve věkovém rozmezí 55-74 let, pouhých 13,2 %. Semináře by tedy byly zaměřeny především na cílovou skupinu starších osob ve věku 55-74 let.

V případě České republiky by prostřednictvím zavádění nových praktik a návrhů do oblasti e-Governmentu mělo dojít ke zefektivnění elektronizace veřejné správy, snížení administrativních zátěží a zvýšení důvěryhodnosti občanů v tyto služby. Z analýzy a následné komparace tedy vyplývá, že Estonsko by v oblasti elektronizace veřejné správy mohlo být vzorem České republiky.

5. Závěr

Diplomová práce se zabývala digitalizací vnitřního trhu prizmatem e-Governmentu v České republice a Estonsku. Pro účely diplomové práce byly zvoleny následující metody: analýza, komparace, dedukce a syntéza. Cílem práce bylo zhodnocení situace v oblasti digitalizace vnitřního trhu v České republice a Estonsku prizmatem e-Governmentu, a následně navrhnout doporučení na efektivnější fungování v této oblasti. Pro analýzu a komparaci e-Governmentu v České republice a Estonsku bylo zvoleno desetileté období od roku 2008 do roku 2018. Zpracovávaná data byla získána prostřednictvím indexu digitální ekonomiky a společnosti (DESI), který shrnuje přibližně třicet relevantních ukazatelů evropské digitální výkonnosti.

Po uvedení do problematiky následovala druhá kapitola týkající se historického vývoje vnitřního trhu a principů na základě kterých funguje. Těmito principy rozumíme princip nediskriminace, princip harmonizace, princip přeshraničního prvku a princip přístupu na trh. Součástí této kapitoly byly také základní svobody vnitřního trhu – volný pohyb osob, zboží, služeb, kapitálu a novodobější čím dál více nabírající na významu volný pohyb poznatků. V rámci kapitoly byly také definovány stupně ekonomické integrace dle tradičního i moderního členění.

Třetí kapitola byla zaměřena především na definování pojmů a uvedení do problematiky digitalizace a jejích úrovní. Veber, a kol. (2018) vymezuje pojem digitalizace jako „*obecný výraz pro soudobý trend masového nasazování jak technických prostředků, tak softwarových nástrojů, vše hardwarově, softwarově a komunikačně propojeno a zabezpečeno proti ztrátám, útokům či kyber-útokům.*“ V rámci této kapitoly je řešena také implementace samotné digitalizace do jednotlivých sfér ekonomiky, která probíhá právě za účelem zvyšování konkurenceschopnosti dané ekonomiky. Kapitola poukazuje také na rozdílný pohled, kterým na digitalizaci nahlíží OECD a Evropská unie. Zatímco OECD předkládá konkrétní návrhy a doporučení na podporu digitální ekonomiky, Evropská unie předstupuje s dokumenty jako je Digitální agenda pro Evropu a Strategie pro jednotný digitální trh, ve kterých jsou stanoveny priority na několikaleté období pro oblast digitalizace ekonomiky. Digitální agenda pro Evropu byla zahájena v roce 2010 s cílem posílit evropskou ekonomiku prostřednictvím udržitelného hospodářského a sociálního přínosu z jednotného digitálního trhu. Strategie pro jednotný digitální trh byla Evropskou komisí zveřejněna v roce 2015 s cílem překonání národní fragmentace v digitalizaci a směřovat k jednotnému digitálnímu trhu v Evropské unii.

Součástí digitalizace ekonomiky existuje také několik iniciativ podle odvětví. Digitalizace vstupující do průmyslového odvětví je nazývána iniciativa Průmysl 4.0., oblast elektronizace zdravotnictví je součástí iniciativy e-Health, oblast ochrany spotřebitelů při online nákupech spadá pod e-Commerce a postupnou elektronizaci veřejné správy nazýváme e-Government (Evropská komise, 2019). Na úrovni Evropské unie bylo vytvořeno několik akčních plánů e-Governmentu. Akční plány eEurope 2002, eEurope + a eEurope 2005 spadaly pod iniciativu eEurope. Následoval akční plán i2010 účinný od roku 2006 do roku 2010, v roce 2011 na něj navázal akční plán e-Governmentu pro období 2011-2015 a poslední, stále aktuální akční plán e-Governmentu pro období 2016-2020. Všechny tyto akční plány měly jasně stanovené cíle v oblasti e-Governmentu a také činnosti, prostřednictvím nichž bude těchto cílů dosaženo.

Poslední čtvrtá kapitola pojednává o fungování e-Governmentu na úrovni České republiky a Estonska. Největší část této kapitoly je však tvořena analytickou pasáží zaměřenou právě na ukazatele v oblasti e-Governmentu v České republice a Estonsku. Základním ukazatelem, od kterého se vše odvíjí je procentuální vyjádření domácností v České republice a Estonsku připojených k internetu. Tento ukazatel je jedním z nejdůležitějších, protože smyslem elektronizace veřejné správy je, že veškerá interakce občana s úřady probíhá v online formě a pokud však nemáte připojení k internetu, nezbyvá nic jiného než osobní návštěva úřadu. Průzkumy Evropské komise ukázaly, že v roce 2018 bylo v České republice připojeno již 86, 4 % domácností, zatímco v Estonsku 90, 5 %. Důležitým poznatkem je, že míra využívání služeb e-Governmentu závisí především na věku uživatele, jelikož předpokladem je, že starší osoby nedosahují dostatečných znalostí v oblasti digitálních dovedností. Součástí čtvrté kapitoly jsou také návrhy a doporučení pro zefektivnění oblasti elektronizace veřejné správy zejména v České republice, které bylo všemi ukazateli hodnoceno jako podprůměrné.

Po provedení analýzy a následné komparace bylo zjištěno, že Česká republika nemá příliš dobré postavení na poli digitalizace téměř v žádném ohledu. Všechny dosažené výsledky byly hodnoceny jako podprůměrné vzhledem k průměrným hodnotám EU. Nejlepších výsledků Česká republika dosahuje v míře domácností připojených k internetu, kde se sice nachází pod průměrem EU, avšak drží krok s Estonskem. V tomhle ohledu je na tom Česká republika oproti Estonsku hůř pouze o 4, 1 p. b. V oblasti využívání služeb e-Governmentu má Česká republika stále co dohánět, i přesto každým rokem dosahuje lepších a lepších výsledků. Pokud Česká republika v oblasti využívání služeb e-Governmentu zacílí prostřednictvím vhodných opatření přímo na skupinu osob ve věku 55-74 let, mohla by v příštích letech dosahovat lepších výsledků. Velkou rezervu má Česká republika také v oblasti předvyplněných formulářů, je tedy

přímo žádoucí zaměřit se na tento výrazný nedostatek. I přes dosažení skvělých výsledků ve všech ohledech má Estonsko stále prostor pro zlepšení, a to především v oblasti zneužívání osobních údajů. Tyto nemilé zkušenosti mohou v občanech Estonska vzbudit míru nedůvěry v elektronickou veřejnou správu.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

CIHELKOVÁ, E. a kol. *Evropská ekonomická integrace: procesy, politiky, governance*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, Oeconomica, 2011, 336 s. ISBN 978-80-245-1835-0.

CRAIG, Paul and Gráinne de BÚRCA. *EU Law: Text, Cases, and Materials*. 6th ed. Oxford: Oxford University Press, 2015. 1198 p. ISBN 978-0-19-871492-7.

ČENĚK, Aleš. *E-government a GDPR*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 551 s. ISBN 978-80-7380-717-7.

DRASTÍKOVÁ, Jana a Magdaléna KUBEČKOVÁ. *Bariéry podnikání na vnitřním trhu EU aneb jak zdolat všechny překážky*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2008. 108 s. ISBN 978-80-248-1903-7.

DUŠEK, Jiří. *Historie a organizace Evropské unie*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. 341 s. ISBN 978-80-86708-32-4.

EVROPSKÁ KOMISE 2014 a. *Digitální agenda pro Evropu*. Brusel: Generální ředitelství pro komunikaci, 2014. 8 s. ISBN 978-92-79-41900-3.

FIALA, P., O. KRUTÍLEK a M. PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualiz. a rozš. a dopln. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2018. 990 s. ISBN 978-80-7325-450-6.

GILCHRIST, Alasdair. *Industry 4.0: the industrial internet of things*. 1st ed. Berkeley: Apress, 2016. 250 p. SBN 978-1-4842-2046-7.

KUNOVÁ, V., D. NOVÁČKOVÁ a D. ZEMANIČOVÁ. *Vnútorné politiky a činnosti Európskej únie*. 1. vyd. Aleš Čeněk, 2014. 270 s. ISBN 978-80-7380-498-5.

MATES, Pavel a Vladimír SMEJKAL. *E-government v České republice, Právní a technologické aspekty*. 2. přepr. a rozš. vyd. Praha: Leges, 2012. 464 s. ISBN 978-80-87576-36-6.

NAVRÁTIL, B., R. KAŇA A B. ZLÝ. *Evropská unie a integrační procesy – terminologický slovník (aktualizovaný po Lisabonské smlouvě)*. 1. vyd. VŠB-TU Ostrava, 2012, 178 s. ISBN 978-80-248-2904-3.

OECD 2015. *OECD Digital Economy Outlook 2015*. Paris: OECD Publishing, 2015. Dostupné z: https://read.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/oecd-digital-economy-outlook-2015_9789264232440-en#page4. ISBN 978-92-64-23244-0.

ŠIŠKOVÁ, N. a kol. *Evropské právo 2 – Jednotný vnitřní trh*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 264 s. ISBN 978-80-7357-949-4.

TÝČ, Vladimír. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 7. vyd. Praha: Leges, 2017, 352 s. ISBN 978-80-7502-243-1

VEBER, J. a kol. *Digitalizace ekonomiky a společnosti – výhody, rizika, příležitosti*. Praha: Management Press, 2018. 198 s. ISBN 978-80-7261-554-4.

WAUTERS, Patrick et. al., 2014. *Mid-term evaluation of the eGovernment action plan*. Evropská unie: 2014. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/futurium/en/content/mid-term-evaluation-egovernment-action-plan-2011-2015>. ISBN 978-92-79-49583-0.

ZLÝ, Bohumír. *Teorie mezinárodní ekonomické integrace*. 1. vyd. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, 2006. 141 s. ISBN 80-7248-376-5.

ZLÝ, Bohumír. *Úvod do teorie mezinárodní ekonomické integrace*. 1. vyd. Brno: Tribun EU, 2009. 284 s. ISBN 978-80-7399-719-9.

Elektronické dokumenty

CONSILIUM, 2019. *Jednotný digitální trh v Evropě* [online]. [31. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/digital-single-market-strategy/>.

EARCHIV.CZ 2003. *Historie naší liberalizace, díl XXI: Akční plán eEurope+*. [online]. [14. 4. 2019]. Dostupné z: <http://www.earchiv.cz/b03/b0203001.php3>.

E-ESTONIA 2019. *Stavební kameny e-estonia*. [online]. [16. 4. 2019]. Dostupné z: <https://e-estonia.com/solutions/>.

EU2017.EE 2018. *A summary of the development and training activities of the estonian presidency*. [online]. [24. 4. 2019]. Dostupné z: https://www.eu2017.ee/sites/default/files/Trainings_eng_final2.pdf.

EUR-LEX 2012. *Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění)*. [online]. [15. 4. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=CS>.

EUR-LEX 2016. *eEurope 2002*. [online]. [14. 4. 2019]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/HU/ALL/?uri=URISERV:l24226a>.

EUROPA.EU. *Označení CE*. [online]. [31.3. 2019]. Dostupné z: https://europa.eu/youreurope/business/product/ce-mark/index_cs.htm.

EVROPSKÁ KOMISE 2006. *Sdělení komise radě, evropskému parlamentu, evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů - Akční plán „eGovernment“ v rámci iniciativy i2010: Urychlování zavádění elektronické veřejné správy v Evropě ve prospěch všech*. [online]. [12. 4. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52006DC0173&from=cs>.

EVROPSKÁ KOMISE 2010 a. *Sdělení komise evropskému parlamentu, radě, evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů - Digitální agenda pro Evropu*. [online]. [9. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/41704/47428/566466/priloha001.pdf>.

EVROPSKÁ KOMISE 2010 b. *Digitální agenda pro Evropu: klíčové iniciativy*. [online]. [9. 4. 2019]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-10-200_cs.htm.

EVROPSKÁ KOMISE 2010 c. *Sdělení komise evropskému parlamentu, radě, evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů - Evropský akční plán „eGovernment“ na období 2011–2015 Využívání IKT na podporu inteligentní, udržitelné a inovativní veřejné správy*. [online]. [10. 4. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0743&from=CS>.

EVROPSKÁ KOMISE 2011. *Tisková zpráva: Digitální agenda: srovnávací přehled prozrazuje pokrok*. [online]. [9. 4. 2019]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-663_cs.htm.

EVROPSKÁ KOMISE 2014 a. *Zpráva EU o eGovernmentu 2014 ukazuje, že využitelnost veřejných služeb online se zlepšuje, ale ne rychle*. [online]. [21. 4. 2019]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-egovernment-report-2014-shows-usability-online-public-services-improving-not-fast>.

EVROPSKÁ KOMISE 2014 b. *Sdělení komise evropskému parlamentu, radě, evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů. Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě*. [online]. [4. 4. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0192&from=CS>.

EVROPSKÁ KOMISE 2014 c. *Priority*. [online]. [4. 4. 2019]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/priorities_cs.

EVROPSKÁ KOMISE 2017 a. *Jednotný digitální trh*. [online]. [10. 4. 2019]. Dostupné z: <https://publications.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/8084b7f3-6777-11e7-b2f2-01aa75ed71a1>.

EVROPSKÁ KOMISE 2017 b. *Sdělení komise evropskému parlamentu, radě, evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů o přezkumu v polovině období provádění strategie pro jednotný digitální trh*. [online]. [9. 4. 2019]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:a4215207-362b-11e7-a08e-01aa75ed71a1.0023.02/DOC_1&format=PDF.

EVROPSKÁ KOMISE 2017 c. *eGovernment in Estonia*. [online]. [17. 4. 2019]. Dostupné z: https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/inline-files/eGovernment_in_Estonia_March_2017_v1_00.pdf.

EVROPSKÁ KOMISE 2018 a. *Evropský akční plán pro elektronickou veřejnou správu na období 2011–2015*. [online]. [11. 4. 2019]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/european-egovernment-action-plan-2011-2015>.

EVROPSKÁ KOMISE 2018 b. *Index digitální ekonomiky a společnosti (DESI) 2018 – zpráva o České republice*. [online]. [16. 4. 2019]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2018-20/cz-desi_2018-country-profile-lang_4AA42301-9FDC-2506-E6D2F9773021C86D_52333.pdf.

EVROPSKÁ KOMISE 2019. *Nová pravidla pro elektronický obchod*. [online]. [11. 4. 2019]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/new-eu-rules-e-commerce>.

EVROPSKÝ PARLAMENT 2003. *Zpráva o návrhu rozhodnutí Rady o přijetí víceletého programu (2003–2005) pro monitorování eEurope, šíření osvědčených postupů a zlepšování bezpečnosti sítí a informací (MODINIS)*. [online]. [14. 4. 2019]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A5-2003-0007&language=EN>.

JUNCKER, Jean-Claude. *Nový začátek pro Evropu: Moje agenda pro zaměstnanost, růst, spravedlnost a demokratickou změnu* [online]. [4. 4. 2019]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/juncker-political-guidelines-speech_cs_0.pdf.

KASPAR, Kala 2017 a. *Volný pohyb údajů jako pátá základní svoboda Evropské unie*. [online]. [3. 4. 2019]. Dostupné z: <https://e-estonia.com/free-movement-of-data-as-the-5th-fundamental-freedom-of-the-european-union/>.

KASPAR, Kala 2017 b. *Estonian Vision Paper on the Free Movement of Data – the Fifth Freedom of the European Union*. [online]. [6. 4. 2019]. Dostupné z: https://www.eu2017.ee/sites/default/files/inline-files/EU2017_FMD_visionpaper_1.pdf.

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ 2019. *Sdělení komise radě, evropskému parlamentu, hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů - eEurope 2005: Informační společnost pro všechny*. [online]. [14. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/documents/21802/761522/Ak%C4%8Dn%C3%AD+pl%C3%A1n+Euro+2005/1d17df9c-fd9a-4114-b30b-2469370c2a94>.

MINISTERSTVO VNITRA ČR 2019. *Co je to eGovernment?* [online]. [15. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/co-je-egovernment.aspx>.

MULLER, Thomas, 2016. *Vnitřní trh EU – základní principy* [online]. [31. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/podnikani-v-eu/vnitri-trh-eu/vnitri-trh-eu---zakladni-principy--3363/>.

PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY 2019. *Na úřad přes internet*. [online]. [23. 4. 2019]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/obcan/>.

RYŠAVÁ, Jitka 2019. *Jak správně přeshraničně poskytovat služby a vysílat pracovníky*. [online]. [6. 4. 2019]. Dostupné z: http://www.crr.cz/Files/Docs/EEN/EEN_publicace/2019/Jak%20spravne%20poskytovat%20sluzby%202019-2.pdf.

SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ 2019. *eGON služba*. [online]. [23. 4. 2019]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/egon-sluzba>.

VAŠE EVROPA 2019. *Evropské volby*. [online]. [13. 4. 2019]. Dostupné z: https://europa.eu/youreurope/citizens/residence/elections-abroad/european-elections/index_cs.htm.

Seznam zkratk

CE - „Conformité européenne“ - shoda s požadavky EU

DESI – Index digitální ekonomiky a společnosti

EHP – Evropský hospodářský prostor

eIDM - interoperabilní správa elektronické identifikace

EIF - Evropský rámce interoperability

EIS - Evropská strategie interoperability

ES – Evropské společenství

ESUO – Evropské společenství uhlí a oceli

EU – Evropská unie

EURES – Evropský portál pracovní mobility

G2B/G2NP - Government to Bussines/Government to Non-profit - veřejná správa podnikatelům/veřejná správa neziskovým organizacím

G2C - Government to Citizens - veřejná správa občanům

G2E - Government to Employees - veřejná správa zaměstnancům

G2G - Government to Government - veřejná správa veřejné správě

GDPR – General Data Protection - Obecné nařízení o ochraně údajů

HDP – Hrubý domácí produkt

IKT – Informační a komunikační technologie

INSPIRE - Infrastructure for Spatial Information in Europe – iniciativa Evropské komise

ISA - Řešení interoperability pro orgány evropské veřejné správy

IT – Informační technologie

KIVS - Komunikační infrastruktura veřejné správy

MPS – Malé a střední podniky

OECD - Organizace pro hospodářskou spolupráci a vývoj

OSVČ – Osoby samostatně výdělečně činné

PEPPOL - Celoevropské online zadávání veřejných zakázek

SFEU – Smlouva o fungování Evropské unie

SPOCS - Jednoduché online postupy pro přeshraniční služby

STORK - Secure idenTity acrOss boRders linKed – evropský projekt zajišťující identitu a přeshraniční propojení

Seznam obrázků a tabulek

Tabulka 2. 1. Stupně ekonomické integrace 89

Obrázek 4. 1. Pořadí zemí EU podle indexu digitální ekonomiky a společnosti (DESI) za rok 2018 135

Seznam grafů

Graf 4. 1. Digitální veřejné služby v České republice, Estonsku a průměru EU v roce 2018 (%)	136
Graf 4.2. Domácnosti s přístupem k internetu v České republice, Estonsku a průměru EU v letech 2008-2018 (v %).	140
Graf 4. 3 Uživatelé e-Governmentu v České republice, Estonsku a průměru EU v roce 2017(skóre 0-100).	141
Graf 4. 4. Využívání služeb e-Governmentu občany České republiky, Estonska a průměru EU v letech 2008-2018 (%)	142
Graf 4. 5. Využívání služeb e-Governmentu občany České republiky, Estonska a průměru EU v letech 2008 a 2018 (%).....	143
Graf 4. 6 Občané podávající vyplněné formuláře na služby e-Government v České republice, Estonsku a průměru EU v letech 2008-2018.....	144
Graf 4. 7 Občané podávající vyplněné formuláře na služby e-Governmentu v České republice, Estonsku a průměru EU dle věku, za roky 2008 a 2018	146
Graf 4. 8 Občané České republiky, Estonska a průměru EU podávající vyplněné formuláře e-Government dle úrovně vzdělání za roky 2008 a 2018.....	147
Graf 4. 9 Dokončení služby online v České republice, Estonsku a průměru EU v letech 2013-2015	149
Graf 4. 10 Předvyplněné formuláře v České republice, Estonsku a průměru EU za období 2013-2015 (skóre 0-100)	150
Graf 4. 11. Zneužití osobních údajů v České republice, Estonsku a průměru EU za roky 2010 a 2015 (%).....	151

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 26. dubna 2019

Bc. Lucie Zlochová

Seznam příloh

Příloha č. 1: Členění indexu digitální ekonomiky a společnosti

Příloha č. 2: Žádost o registraci pro daňového poplatníka nerezidenta v Estonsku v online formě

Příloha č. 3: Žádost o poskytnutí údajů z informačního systému v online formě